

ОПШТИНА ЛАЈКОВАЦ

Стратегија локалног одрживог развоја општине Лајковац за период 2015. – 2025. година

Ваљево, јун 2015

Назив документа:	Стратегија локалног одрживог развоја општине Лајковац за период 2015. – 2025. година
НАРУЧИЛАЦ :	Општинска управа општине Лајковац
Заступник наручиоца:	Живота Молеровић, Начелник општинске управе
ИЗВРШИЛАЦ:	"ЕКО ДИМЕЦ" д.о.о., Ваљево, Драгојла Лазића 16
Заступник извршиоца:	Милош Катић, директор
Руководилац израде Студије:	Милица Дуроњић, мастер аналитичар заштите животне средине
Чланови тима:	Милош Катић, дипл. аналитичар животне средине Мирослав Цвјетковић, дипл. грађ. инжењер Бора Обрадовић, дипл. инжењер електротехнике

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

ГП	-	Генерални План
ЕПС	-	Електропривреда Србије
ЕУ	-	Европска Унија
ЈЛС	-	Јединиса локалне самоуправе
ЈП	-	Јавно предузеће
ЈКП	-	Јавно комунално предузеће
ЈУ	-	Јавна установа
КЛЕР	-	Канцеларија за локални економски развој
КО	-	Катастарска општина
ЛЕР	-	Локални економски развој
МСП	-	Мала и средња предузећа
МЗ	-	Месна заједница
НВО	-	Невладине организације
НЗС	-	Национална служба за запошљавање
ОЕЦД	-	Организација за економску сарадњу и развој
ОЕБС	-	Организација за европску безбедности сарадњу
ОУ	-	Општинска Управа
ППРС	-	Просторни план Републике Србије
ПК	-	Привредна комора
ППП	-	Сарадња јавног и приватног сектора (<i>Публиц Привате Партнершип</i>)
РБ	-	Рударски базен
РПК	-	Регионална привредна комора
РСЗ	-	Републички завод за статистику
СКГО	-	Стална конференција градова и општина
СО	-	Скупштина Општине
СОР	-	Стратегија одрживог развоја
SWOT	-	анализа предности, слабости, шанси и претњи
СКГО	-	Стална Конференција градова и општина
УН	-	Уједињене нације
УНДП	-	Програм Уједињених нација за развој

САДРЖАЈ

УВОД.....	7
КРАТАК САЖЕТАК	7
1.1. Правни основ.....	8
1.2. Национални оквир	9
2. МЕТОДОЛОГИЈА РАДА	10
2.1. Документа која су коришћена у изради стратегије	11
3. ОПШТИ ПОДАЦИ	12
3.1 Историјат развоја општине Лајковац.....	12
3.2 Географски положај	13
3.3 Демографске карактеристике	16
3.4 Природни ресурси	19
4. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	23
4.1. ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ 2010 – 2015 – САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	23
4.2. Путна и саобраћајна мрежа	24
4.3. Железнички саобраћај	30
4.4. Главни утицаји на развој саобраћајног система.....	33
4.5. Закључна разматрања	43
5. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	45
5.1. ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ 2010 – 2015 – ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	45
5.2. Структура и организационе јединице.....	46
5.3 Организационе јединице.....	47
5.4 Пружање административних услуга	48
5.5 Институционални капацитети локалне самоуправе	48
5.6 Комуникација са грађанима и учешће грађана у процесима доношења одлука	49
5.7 Буџет	49
5.8 Државна имовина	51
5.9 Закључна разматрања	52
6. ПРИВРЕДА.....	53
6.1. ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ 2010 – 2015 – ПРИВРЕДА.....	53
6.2. Општи део.....	54
6.3. Структура предузећа.....	54
6.4. Запосленост.....	58
6.5. Зараде.....	60
6.6. Индустрија	60
6.7. Пољопривреда	62

6.8.	Туризам.....	67
6.9.	Мала и средња предузећа	70
6.10.	Закључна разматрања	72
7.	СПЕЦИФИЧНОСТИ ОПШТИНЕ ЛАКОВАЦ.....	75
7.1.	Зависност развоја општине Лајковац од ЕПС-а	75
7.2.	Ограничења и потенцијали развоја	78
7.3.	Инвестициони пројекат социо – економског развоја	78
7.4.	Закључна разматрања.....	80
8.	SWOT АНАЛИЗА.....	81
	Саобраћајна Инфраструктура	81
	Локална самоуправа	82
	Привреда	82
	Електропривреда Србије-РБ "Колубара".....	83
	Визија	84
9.	СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	85
10.	СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ	86
10.1	Специфични циљеви за област: Саобраћај.....	86
10.2.	Локална самоуправа	86
10.3.	Привредни развој.....	88
11.	ПЛАН АКТИВНОСТИ	92
12.	ИНСТРУМЕНТИ ЗА МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈУ	113

Списак табела

Табела бр. 3-1:	Биланси површина по зонама
Табела бр. 3-2:	Однос постојећих и планираних биланса површина
Табела бр. 3-3:	Упоредни преглед броја становника, подаци из пописа
Табела бр. 3-4:	Становништво према старосним групама
Табела бр. 3-5:	Становништво старости 15 и више година, према школској спреми и полу
Табела бр. 3-6:	Домаћинства према броју чланова
Табела бр. 3-7:	Социо-економске карактеристике општине Лајковац
Табела бр. 3-8:	Прегледа каменолома на територији општине Лајковац
Табела бр.4-1:	Дужина саобраћајница у километрима
Табела бр.4-2:	Укупна дужина категорисаних путева на подручју општине
Табела бр. 4-3:	Преглед инвестиција у саобраћајну инфраструктуру од 2011. до 2014. године
Табела бр.4-4:	Међуградске - транзитне линије
Табела бр. 4-5:	Приградске линије- уговорени превоз
Табела бр. 4-6:	Број пролазака путничких возова у току од 24 часа
Табела бр.4-7:	Путни правци који се измештају због површинских копова Колубаре
Табела бр. 4-8:	Биланс планираних површина

Табела бр. 4-9:	Постојећи нивои буке у коридору Деонице IV, услед одвијања железничког саобраћаја, на прузи: Београд – Бар
Табела бр. 5-1:	Буџет општине Лајковац
Табела бр.5-2:	Државна имовина, кумулативни преглед – стање по попису за период од 01.01.2014 до 31.12.2014. година
Табела бр.6-1:	Број и структура привредних друштава по величини и секторима на дан 31.12. 2013. године
Табела бр.6-2:	Број запослених по секторима и величини привредног друштва на дан 31.12. 2013. године
Табела бр.6-3:	Просечна нето примања по секторима и величини привредног друштва на дан 31.12.2013. године
Табела бр.6-4:	Укупни приходи, расходи, добит и губитак по секторима (у хиљадама динара)
Табела бр. 6-5:	Укупан број запослених у 2011. Години
Табела бр. 6-6:	Запослени по секторима делатности
Табела бр.6-7:	Укупан број незапослених у 2011. години
Табела бр. 6-8:	Број запослених 1991, 2009. и 2011 год., незапослена лица-стање 3 1.12.2011. год.
Табела бр. 6-9:	Преглед површина пољопривредних култура земљишта
Табела бр. 6-10:	Расположиво земљиште пољопривредних газдинстава
Табела бр.6-11:	Објекти на пољопривредним газдинствима
Табела бр. 6-12:	Машине и опрема на газдинствима
Табела бр. 6-13:	Број туриста и ноћења
Табела бр. 7-1:	Биланси намена површина у ха - стање

УВОД

Стратегија локалног одрживог развоја општине Лајковац, као основни стратешки развојни документ општине Лајковац је усвојен у октобру 2010. године. Стратегија је урађена за период 2010 – 2015 и представља краткорочну пројекцију одрживог развоја општине. С обзиром да важење Стратегије истиче 2015. године, општина је донела Одлуку о приступању ревизији овог документа, односно припреми Локалне Стратегије одрживог развоја за период 2015. – 2025. година.

На основу уговора бр. 1/15 од 26.02.2015 године предузеће „Еко Димец“ је ангажовано од стране општине Лајковац да уради ревизију постојеће Стратегије и припреми Локалну Стратегију одрживог развоја општине Лајковац за период 2015. – 2025. година. Предузеће „Еко Димец“ приступило је изради овог документа одредивши Милицу Дуроњић, мастер аналитичара за заштиту животне средине за носиоца израде Стратегије.

КРАТАК САЖЕТАК

Сврха ревизије постојеће Стратегије је анализа реализованих активности у протеклом периоду од 2010. до 2015. године и утврђивање у ком степену су задати циљеви постигнути. Ревизија Стратегије је извршена кроз анализу комплетне постојеће и доступне документације везане за све области наведене као приоритетне за постизање одрживог развоја Лајковца. Такође, у процесу ревизије коришћене су и информације и подаци који су били достављани од стручних служби ОУ Лајковца, првенствено Одељења за привреду и правно-имовинске послове.

Такође, приликом израде овог документа, узета су у обзир сва документа која су по садржини стратешка и односе се на глобалну развојну политику Републике Србије, колубарске регије, као и планове, програме и документа предузећа, установа и других институција и организација из општине Лајковац.

Ревизија постојеће Стратегије је обухватила анализу области саобраћаја, локалне самоуправе, привреде и специфичности општине Лајковац, односно Инвестициони пројекат социо-економског развоја који је резултат блиске повезаности општине Лајковац и РБ Колубара. Област енергетика је посебно обрађена у документу *Програм енергетске ефикасности општине Лајковац*, а тематика заштите животне средине обрађена је у *Програму заштите животне средине општине Лајковац*. Оба документа су израђена од стране предузећа „Еко Димец“ из Ваљева, у периоду март – јун 2015. година.

Свеопшти закључак о степену имплементације утврђених мера и активности у постојећој Стратегији је да је општина Лајковац веома мало урадила по питању постизања одрживог развоја. Ниједан циљ у постојећој Стратегији није постигнут комплетно. Као саставни део постојеће Стратегије изграђен је једногодишњи План активности. План активности се односио на наредну годину, односно 2011.-у, а анализирајући доступну документацију и извештаје може се закључити да је План активности делимично спроведен.

Велики недостатак у мониторингу и евалуацији постојеће Стратегије је непостојање званичних извештаја о степену реализације активности и мера и непостојање континуитета у даљем планирању. Заиста, након 2011. године за коју је израђен План активности, општина Лајковац није приступила ревизији Плана и евентуалној изради новог једногодишењ плана за наредну 2012. годину. Иако су чланови тима дошли до одређених информација о активностима и пројектима који су реализовани или су у фази имплементације, општина није применила стратешко планирање имплементације Стратегије, као што је примењено приликом развоја документа.

Велики недостатак постојеће Стратегије је недовољна посвећеност планирању институционалних оквира и финансијских механизма неопходних за праћење реализације Стратегије. Наиме, постојећа Стратегија је изоставила предлог институционалног оквира, тј. Радног тела које би било одговорно за мониторинг и планирање имплементације Стратегије. Веома је било важно да се приликом развоја Стратегије утврди оперативна одговорност за праћење и припрему одговарајућих извештаја, утврди одређена организациона структура (нпр. Канцеларија за економски развој) или особа са одговорностима надгледања и извештавања. Јасно дефинисан институционални оквир је важан за ефикасно спровођење и мониторинг над реализацијом активности, па самим тим и постизањем утврђених циљева.

За сваку област у документу је направљен кратак резиме о нивоу реализованости тј., приказ реализације мера и активности.

Имајући у виду период када је настала Стратегија и за који период је рађена, она садржи низ података који више нису актуелни и свакако су ажурирани и усклађени са новим стратешким правцима друштвено економског развоја у Србији. Узимајући у обзир степен реализованости Стратегије 2010 – 2015, пројектни тим је приступио ревизији циљева и њиховој адаптацији у Стратегији 2015 – 2025 у складу са новим ресорним политикама.

За сваку стратешку област утврђен је низ специфичних циљева неопходних да се постигне очекивани развој. За сваки специфичан циљ утврђен је План активности за наредни период од 10 година, који је обухватио временски оквир потребан за реализацију сваке акције, оквирна финансијска средства и институцију одговорну за реализацију.

Стратегијом за период 2015. – 2025. година утврђени су и инструменти за мониторинг и евалуацију, неопходни за даље праћење њене имплементације.

1.1. Правни основ

Правни основ за ревизију, односно израду Стратегије развоја општине Лајковац садржан је у члану 20. став 1. тачка 39 Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 129/07 и 83/2014), члану 14. Став 1. тачка 9. Статута општине Лајковац („Сл. гласник општине Лајковац“ бр. 11/08) и Одлуци Скупштине општине Лајковац број 06-67/05-01 од 27.12.2005. године.

1.2. Национални оквир

1.2.1. Национална стратегија одрживог развоја

Процес израде Националне стратегије одрживог развоја Републике Србије инициран је 2005. године, а коначан документ је након јавне дебате у више градова и општина Србије усвојила Влада Републике Србије 2008. године. Сагласно међународној пракси израда Стратегије одрживог развоја Републике Србије организована је као партиципативни процес уз ангажовање најважнијих заинтересованих страна у друштву, а структура Стратегије заснива се на три „стуба“ одрживог развоја и то:

- Економији заснованој на знању,
- Економско-социјалним питањима и
- Животној средини.

1.2.2. Стратегија локалног одрживог развоја

Стратегија локалног одрживог развоја усвојена је на Националној конференцији о локалном одрживом развоју 2005. године, као стратешки оквир за одрживи развој градова и општина у Србији. Поред Стратегије локалног одрживог развоја, на истој конференцији усвојена је и Декларација о локалном одрживом развоју.

Стратегија одрживог развоја општине Лајковац усаглашена је са Стратегијом локалног одрживог развоја.

1.2.3. Остали стратешки документи на националном и глобалном нивоу

Стратегија одрживог развоја општине Лајковца усаглашена је са следећим стратешким документима на националном нивоу:

- Национална Стратегија одрживог развоја
- Стратегија за смањење сиромаштва у Србији
- Стратегија придруживања Србије ЕУ
- Национална стратегија запошљавања
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије
- Стратегија просторног развоја Републике Србије
- Национални програм заштите животне средине
- Стратегија развоја пољопривреде Србије
- Стратегија развоја малих и средњих предузећа Србије
- Стратегија за конкурентна и иновативна мала и средња предузећа
- Стратегија развоја туризма
- Национална стратегија управљања отпадом
- Стратегија реформе државне управе

- Стратегија регионалног развоја

Стратегија одрживог развоја општине Лајковац такође је усаглашена и са следећим међународним документима:

- Повеља европских градова и општина о одрживости, усвојена од стране учесника Европске конференције о одрживим градовима и општинама – Олборшка повеља;
- Повеља планете Земље;
- Закључци трећег заседања Округлог стола представника међународних, европских и националних институција укључених у Кампању Локалне Агенде 21 – „Закључци из Лисабона“
- „Позив из Хановера“;
- „Позив из Јоханесбурга“
- „ФАНО принципи“.

Радни тим је користио постојеће податке који су били доступни закључно са јуном 2015. године.

2. МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

Стратегија развоја општине Лајковац израђена је према методологији коју је препоручила Стална конференција градова и општина. Примењена методологија је слична методологијама које су коришћене при изради већине других стратегија развоја у Србији, било да је реч о Стратегијама економског или одрживог развоја. Методологија која је примењена у ревизији постојеће Стратегије одрживог развоја Лајковца и изради нове Стратегије одрживог развоја Лајковца за период 2015. – 2025. година заснована је на „desk top“ анализама постојећих докумената.

Пројектни тим је сакупио сву доступну документацију, која је обухватила и извештаје релеватних институција и организацију које делују на територији општине Лајковац, и користећи те податке извршио анализу тренутног стања реализације постојеће Стратегије.

У циљу ефикасне ревизије и израде нове Стратегије, општина Лајковац је формирала Радну Групу и номиновала локалног координатора чији задатак је био набављање потребне документације и достављање исте пројектном тиму Еко Димец-а. Локални координатор и радна група су запослени Одељења за привреду и правно-имовинске односе.

Први нацрт нове Стратегије је достављен локалном координатору у циљу даљег прослеђивања свим релеватним службама и представницима локалних институција на коментарисање и евентуалне измене и допуне. Након сређивања текста документа у складу са коментарима локалних стручњака, пројектни тим је сачинио финалну верзију Стратегије одрживог развоја општине Лајковац за период 2015 – 2025.

Документ је обухватио четири области:

- Локална самоуправа (општинска администрација, учешће грађана, пружање услуга, информисање, буџет, организационе јединице и њихово функционисање)
- Саобраћајна инфраструктура (путна и железничка мрежа, саобраћај, повезаност са изградњом Ауто-пута Београд – Јужни Јадран)
- Економија (привреда и индустрија, пољопривреда, мала и средња предузећа, предузетници, туризам)
- Специфичности општине Лајковац (однос и међусобна зависност општине са ЕПС-ом)

2.1. Документа која су коришћена у изради стратегије

За сагледавање постојећег стања у општини, као и утврђивање основних праваца развоја у наредном периоду као и извођење пројекција, коришћени су званични подаци статистичког завода Републике Србије, Регионалне привредне коморе Ваљево, Националне Службе за запошљавање, планска документа јавних предузећа, установа и привредних субјеката са територије општине Лајковац, као и научноистраживачки радови појединаца и установа. Основна документа локалног карактера кориштена у изради Стратегије су:

- Просторни План Општине Лајковац, 2012. година
- Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца у периоду од 2011.-2015. године, 2012. година
- Локални еколошки акциони план, 2007. и ревизија 2009.
- Измена и допуна Плана детаљне регулације „Индустријска зона“ , 2010. година
- Измена и допуна Плана детаљне регулације „Војни круг“, 2014. година
- План детаљне регулације „Индустријска зона 2“, 2014.
- План детаљне регулација Зона 1-централна, 2010;
- План генералне регулације за насељено место Лајковац, радна верзија, 2015.

3. ОПШТИ ПОДАЦИ

3.1 Историјат развоја општине Лајковац

О раном насељавању општине Лајковац сведоче, још увек недовољно испитана археолошка налазишта из римског периода, Анине у Ћелијама, као и православне задужбине из средњег века. Простор који сада заузима општина Лајковац насељен је крајем 18. и почетком 19. века становништвом из Полимља, Потарја и Старог Влаха.

Током Првог српског устанка (1804. – 1813. године) у Манастиру Боговађа (Хаџи-Рувимов конак) заседао је „Правистељштвујући совјет сербски“ (српска влада), док је на овим просторима у Првом светском рату вођена чувена Колубарска битка о чему сведочи спомен – црква у Ћелијама.

Варош Лајковац настала је 1908. године проласком првог воза – ћире – пругом уског колосека и формирањем главног железничког чвора на овом месту.

Обзиром да је настало дуж пута и пруге Београд-Ваљево, првобитни изглед насеља је имао линеарну форму са централним садржајима смештеним дуж пута, односно железничке пруге.

Касније се развој насеља померао на север, а једним делом и јужно до железничке пруге, дуж регионалног пута за Боговађу. На тај начин централну уличну мрежу у насељу формирао је пут Београд–Ваљево, односно улица "Војводе Мишића", на коју су се касније из правца севера наслањале остале улице формирајући тако садашњи изглед градске уличне мреже.

Насеље Лајковац настало је углавном неплански. Карактерише га претежно породична стамбена изградња концентрисана у делу градског грађевинског рејона, северно и јужно од улице "Војводе Мишића", западно до пута за Пепељевац, затим дуж путева за Уб, Јабучје и Боговађу. Индустијска стамбена изградња постоји у веома малом обиму у централном делу насеља.

Насеље је због пруге која пролази кроз центар града, подељено на северни део изнад и јужни део испод пруге, који су међусобно повезани са само два регулисана колска прелаза. Центар насеља развијао се дуж улица "Војводе Мишића", "Омладински трг" и "Владике Николаја", а данас је сконцентрисан око новог објекта Градске куће и на простору око аутобуске и железничке станице.

3.2 Географски положај

Општина Лајковац се налази у западној Србији, припада Колубарском округу заједно са општинама Ваљево, Осечина, Уб, Мионица и Љиг. Граничи се са општинама: Лазаревац (подручје Града Београда), Ваљево, Мионица, Љиг и Уб. Смештена је у средњем делу колубарске долине, на 44°30' северне географске ширине и 20°15' источне географске дужине. Лајковац је удаљен 69 км од Београда Ибарском магистралом, а 27 км од Ваљева. Лајковац је једна од важнијих железничких станица на прузи Београд-Бар, а са врло фреквентним и савременим саобраћајницама повезан је са Београдом, Ваљевом, Чачком и другим градовима у Србији. Налази се на 51. километру трасе будућег аутопута Београд - јужни Јадран. Површина општине је 186 км² на надморској висини од 122 метра.

Слика 1. Географски положај Лајковца у Србији

Подручје општине Лајковац је карактеристично по значајном проценту равничарског земљишта, док су виши делови формиран у еруптивним и метаморфним стенским масивима. Нижи брежуљкасти и равничарски делови налазе се на лесним наслагама, иначе веома еродибилним

земљиштима. Равничарски делови су настали на алувијалним наносима реке Колубаре и њених притока и имају велику површинску заступљеност. Коте терена крећу се од 90 - 365 метара надморске висине. Правцем север–југ дужина територије је око 30 км, а ширина око 15 км, ваздушном линијом. У рељефу се истиче речна долина реке Колубаре са притокама Љигом и Топлицом.

Укупна површина земљишта на подручју општине Лајковац износи 186 km², и на тој територији налази се 19 насеља – једно насеље градског типа и 18 насеља сеоског типа. Према попису из 2011. године Лајковац има 15 475 становника. Природни прираштај у општини је негативан.

Лајковац има просечно развијену мрежу производних делатности, док су услужне делатности слабије развијене. Генералним планом (ГП) Лајковца су, према интензитету утицаја вароши на окружење, диференциране гравитационе зоне. Подручје плана обухвата простор од 1 647ха. Основна намена простора је грађевинско земљиште - 790ха, пољопривредно земљиште - 788.5ха, шуме - 30.68ха и водно земљиште - 37.80ха. Кроз простор обухваћен Генералним планом будући аутопут Београд – Јужни Јадран пролази у дужини од Л = 1 264м', од стационаже 50+628км – 51+892км.

Основни принцип који је одредио број, распоред, величину и обухват урбанистичких целина је преовлађујућа намена у њима. Критеријуми на основу којих је извршена подела на урбанистичке зоне је: планирани начин коришћења земљишта за изградњу; постојећа изграђеност; постојећа инфраструктурна опремљеност; врста, обим, потребе и могућности интервенције у простору; постојећи стандард коришћења; приоритети уређења; вредност грађевинског земљишта; мере заштите; ограниченоост или немогућност нове градње; капацитети простора и др.

Табела 3-1: Биланси површина по зонама

НАЗИВ ЗОНЕ	ПОВРШИНА (ха)	ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ (%)
Централна зона међовите намене	62.13	3,8
Општа стамбена зона	100.06	6,1
Зона ретких насеља и породичне градње	449.09	27.3
Мешовита индустријска зона	80.7	4.9
Зона рекреације	27.09	1.6
Зона петље аутопута	7.5	0.5
Саобраћајне површине (изван зона)	36.56	2.2
Пољопривредна, водна и шумска површина	864.52	52.6
УКУПНО	1647	100

Извор података: Генерални план Лајковца до 2025.

Траса ауто пута, петље и обилазнице усклађена је са ПППН Београд - Јужни Јадран и налази се у западном делу Генералног плана општине Лајковац. Траса аутопута има правац север-југ, хоризонталне кривине великих радијуса и при том нема великих успона и падова. Прелази преко низа мањих попречних долина, природних и вештачких препрека и на крају, преко широке долине реке Колубаре. На овој деоници постоји неколико мањих насеља разбијеног типа, па је траса углавном вођена тако да се избегну веће концентрације објеката.

Деоница почиње на јужном ободу насеља Стубленица мостом дужине $L=141\text{м}$ преко мањег водотока и локалног пута, одакле наставља опруженом трасом покрај Паљува, где наилази на долину реке Кладнице преко које прелази мостом дужине $L=600\text{м}$. Траса затим пролази западно од Рукладе, прелазећи преко више мањих водотокова све до Рукладске реке, која је премашена објектом дужине $L=240\text{м}$.

Траса аутопута наставља са издвајањем правцем ка југоистоку, пролазећи преко села Непричава и Рубибреза и пресеца широку долину реке Колубаре, дуж које се простиру и постојећи магистрални пут М-4, а паралелно са њим и железничка пруга: Београд-Бар. Аутопут на овом делу је на мосту дужине $L=577\text{м}$.

Укрштај и веза са магистралним путем М-4 остварени су денивелисаном раскрсницом "Лајковац", лоцираном на пространом платоу између регулисаног корита реке Колубаре, железничке пруге и поменуте магистралне друмске саобраћајнице.

Несметана комуникација на мрежи локалних путева омогућена је преко три надвожњака код насеља Паљуви, Руклада и Непричава. Укупна дужина измештених локалних путева у оквиру пројекта ове деонице је 1,5 км.

Биланси планиране намене површина на око 678.33 км^2 подручја Просторног плана инфраструктурног коридора Београд - Јужни Јадран, имаће следећу структуру: грађевинско земљиште* 117.75 км^2 (17,31%), пољопривредно земљиште $392,147 \text{ км}^2$ (57,63%), шумско земљиште $138,44 \text{ км}^2$ (20,35) и остало земљиште $21,50 \text{ км}^2$ (3,16%).

Површина зоне изградње аутопута (у табели ИП/70м, односно 35м лево и 35м десно од осе пута) заузимаће $10,60 \text{ км}^2$ односно 1,56% укупне планиране површине подручја.

Сагласно учешћу појединих катастарских општина, конверзија површина на нивоу општина креће се од $2,13 \text{ км}^2$ на подручју општине Горњи Милановац, $1,61 \text{ км}^2$ на подручју општине Обреновац, $1,44 \text{ км}^2$ на подручју општине Љиг, $1,27 \text{ км}^2$ на подручју општине Чачак, $1,23 \text{ км}^2$ на подручју општине Уб, $1,04 \text{ км}^2$ на подручју општине Лајковац, $0,66 \text{ км}^2$ на подручју општине Чукарица, $0,65 \text{ км}^2$ на подручју општине Лучани, $0,37 \text{ км}^2$ на подручју општине Лазаревац и $0,20 \text{ км}^2$ на подручју општине Пожега.

Промене биланса основних намена површина указују на уједначено смањење површина свих категорија земљишта, услед формирања путног коридора, са тим да су најевидентније промене на грађевинском земљишту кроз које траса аутопута највећим делом пролази.

У следећој табели приказан је однос постојећих и планираних површина по категоријама земљишта по општинама (са катастарским општинама које су у границама плана).

Табела 3-2: Однос постојећих и планираних биланса површина

Општина		П /км ²	грађ. зем.	%	пољ. зем.	%	шум. зем.	%	остало	%	ип/70м	%
Лајков ац	пост.	73.93	9.83	13.29	45.12	61.03	16.52	22.34	2.46	3.34	1.04	1.41
	план.		9.52	12.88	44.93	60.77	16.02	21.67	2.44	3.30		

*Категорија грађевинског земљишта представља збир кат. Г-ГР-ЗЕМ, ГР-У-ГП и ГР-ВАН-ГП за податке преузете из РГЗ.

3.3 Демографске карактеристике

На територији општине Лајковац влада тенденција смањења броја становника. Према попису становништва из 2011. године, укупан број становника општине Лајковац износи 15.475 становника, са просечном густином насељености од 83 ст/км². Међутим, ови подаци су променљиви, тако да демографски подаци Републичког Завода за Статистику Републике Србије говоре да је укупан број становника који је процењен средином 2013. године износио 15281, а густина насељености је 82 становника по км².

Табела 3-3: Упоредни преглед броја становника, подаци из пописа¹

Година	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Број становника	17.587	18.411	18.985	18.270	17.950	17.716	17.062	15.475

Извор података: Републички Завода за статистику

Што се тиче демографских тенденција у горњој табели је приказана промена број становника упоредно, по подацима пописа становништва из 2002. и 2011. године. Анализом табеле може се закључити да се број становника смањило и то за приближно 8% (број становника је умањен за 1587).

На основу званичних података Републичког завода за статистику Републике Србије, а према извештају о попису становништва за све општине и регионе од укупног броја становника у Лајковцу мушкараца је 7738, а 7737 жена.

¹ Републички Завод за статистику Србије, Попис становништва 2011 год.

Табела 3-4: Становништво према старосним групама

	Укупно	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	≥80	Просечна старост
Лајковац	15475	1508	1664	2058	1897	2130	2548	1714	1394	566	42

Извор података: Републички Завод за статистику Републике Србије, 2012

У структури становништва, број становника испод 20 година износи 3.172, од 20-50 година 6085 и преко 50 година 6218 становник. Просечна старост становништва износи 42 године. Број пунолетних становника износи 12.673 становника, односно 80% од укупног броја становника.

Табела 3-5: Становништво старости 15 и више година, према школској спреми и полу

Пол	Школска спрема / степен образовања					
	Високо образовање (%)	Више образовање (%)	Средње образовање (%)	Основно образовање (%)	Непотпуно основно обр. (%)	Без школске спреме (%)
Жене	5	3	41	25	20	7
Мушкарци	4	4	58	21	12	1

Извор података: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС, 2011

Табела 3-6: Домаћинства према броју чланова

Врста насеља	Врста домаћинства према броју чланова (%)					
	1 члан (%)	2 члана (%)	3 члана (%)	4 члана (%)	5 чланова (%)	6 и више чланова (%)
Градска насеља	22	23	21	20	8	6
Остала насеља	21	25	16	18	10	10

Извор података: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС, 2011

Велики утицај на становништво општине Лајковац има ширење површинских копова РБ "Колубара". Економска структура данашњег становништва са исељених села Мали Борак и Скобаљ је генерално промењена. Од чисто пољопривредног становништва створено је становништво које је запослено у РБ "Колубара" и бави се се пољопривредом као додатном делатношћу, после радног времена. Већина радно способног становништва ради у РБ "Колубара" и до сада је имала предност при запошљавању. Важно је напоменути да се део становништва и даље паралелно бави пољопривредном производњом, највећим делом за потребе самог домаћинства, без јасне пословне и тржишне оријентације, са тенденцијом да се нове генерације све више опредељују за рад у индустрији и државној управи.

Табела бр. 3-7: Социо-економске карактеристике општине Лајковац

1.	Површина	186 км ²
2.	Број насељених места	19
3.	Број становника	15 475
4.	Становништво до 9 год.	1508
5.	Становништво од 9 до 20 год.	1664
6.	Становништво од 20 до 40 год.	3955
7.	Становништво од 40 до 60 год.	4678
8.	Становништво преко 60 год.	3674
9.	Радно способних, укупно	10239
10.	Укупно запослених 31.12.2011	2818
11.	Укупно запослених у РБ "Колубари" и Колубара метал	1531
12.	Број запослених на 1000 становн., годишњи просек	158
13.	Запослени у предузећима и другим организацијама	2421
14.	Лица која самостално обављају делатност	184
15.	Просечна нето зарада по запосленом	53613 динара
16.	Пољопривредна површина	13 917 ха (74,8%)
17.	Површина под шумом	2 918 ха
18.	Број изграђених станова на 1000 становника	0,4
19.	Укупна дужина путева	235 км
20.	Укупна дужина путева са савременим коловозом	220 км
21.	Број телефонских претплатника	5364
22.	Број ноћења домаћих туриста годишње	3145
23.	Број ученика у основним школама	1325
24.	Број ученика у средњим школама	537
25.	Број становника на једног лекара	764

Извор: Републички завод за статистику Општински, Општине и региони у Републици Србији, 2012

Млади људи углавном нису заинтересовани за бављење пољопривредом и желе да напусте подручје уколико не пронађу посао у ЕПС-у, тј. РБ "Колубара", што би могло имати озбиљан утицај на старосну структуру становништва. Веома је мали број домаћинстава која се баве искључиво пољопривредом. Постојећа Индустријска зона и очекиване инвестиције засигурно имају веома важну улогу у заустављању овог тренда. Промене у структури ширег подручја су углавном као и код других центара.

На основу Споразума број I-352-46 од 29.08.2008. године којим се уређују међусобни односи пресељења објеката са јавним функцијама са подручја КО Мали Борак и КО Скобаљ потписаним између ПД РБ Колубара Лазаревац и Општине Лајковац извршено је измештање објеката опште употребе због развоја површинског копа Тамнава западно поље. Споразум је обухватио пројекте изградње или доградње социјално-инфраструктурних објеката где је изградња Спортке хале завршена, а за следеће пројекте је реализација у завршној фази:

- Изградња Основне школе у Јабучју;
- Доградња Основне школе у Лајковцу;
- Доградња фудбалског стадиона "Железничар"

Пројекат дечијег вртића "Лептирић" у Лајковцу је у односу на првобитан план редефинисан, и у тренутно смањеном обиму изградња вртића је у почетној фази.

3.4. Природни ресурси

3.4.1. Земљиште

Укупна површина земљишта на подручју општине Лајковац износи 18.589,66 ha.

Према педолошкој карти коју је израдио Институт за земљиште из Београда, на територији општине Лајковац, у оквиру две основне класе (аутоморфна и хидроморфна) заступљена су следећа земљишта: смоница, алувијално-ливадска црница, гајњача, гајњача у лесивирању, смеђе рудо земљиште на пешчару, делувијум у оподзољавању, еродирано-параподзоласто земљиште, алувијални нанос иловести, алувијални нанос глиновити, алувијални нанос забарен и смеђе скелетоидно земљиште на шкриљцима.

По заступљености класа земљишта, највећи део припада категорији обрадивог земљишта, с обзиром да 80% укупних површина Општине чине земљишта I-IV класе бонитета, док се мањи део површина налази под шумом. У зони око већих водотокова (река Клубара) земљиште је највећим делом у I и II класи бонитета. Најквалитетније пољопривредно земљиште налази се у месним заједницама Јабучје, Врачевић, Степање, Непричава, Бајевац, Пепељевац, Стрмово и Доњи Лајковац.

На земљишту које је експроприсано због површинске експлоатације угља на површинском копу "Тамнава Западно поље", односно због ширења површинских копова и измештања насеља Мали Борак и Скобаљ, дошло је до деградације тла услед интензивних радова на експлоатацији угља. То је довело до формирања земљишта најниже класе бонитета, депосола и техногених земљишта. То су антропогена земљишта која настају одлагањем јаловине.

Негативни утицаји експлоатације угља на пољопривредно земљиште, вегетацију и станишта животињских врста не може се избећи, али се планским решењима и програмима заштите животне средине може довести на прихватљиву меру.

3.4.2. Воде

Сви значајни површински токови који протичу кроз територију општине настају на падинама планина Рудника, Букуље, Маљена и Сувобора и притоке су реке Колубаре.

Слив реке Колубаре до Белог Брода у селу Ћелије заједно са сливом реке Обнице, Јабланице, Граца, Топлице и Љига захвата површину од 1.869 км². Водни ресурси реке Колубаре, са већ наглашеном великом неравномерношћу протока, спада у маловодна подручја, са специфичним отицајима властитих вода око 2,5 л/с / км², који су за више од два пута мањи од просечних вредности за Републику Србију (око 5,7л/с · км²), тако да вода представља критичан ресурс. Због мале водности читавог слива реке Колубаре, које је једно од најмаловоднијих подручја Србије, општина Лајковац се суочава са проблема снабдевања становништва пијаћом водом, а наводњавање пољопривредних површина је само локално, традиционалним методама, без савремених мелорационих система. Дужина реке Колубаре кроз општину Лајковац је 28 км.

Површинска експлоатација лигнита додатно негативно утиче на промену режима подземних вода, тако да се на тој територији у даљој будућности не може рачунати са стабилним снабдевањем водом из подземних аквифера. Због обарања нивоа подземних вода све већи број локалних изворишта подземних вода неће бити употребљив, тако да ће бити неопходно да се регионалним водоводним системима обухвате и она сеоска насеља, која су се раније снабдевала из властитих бунара.

Развој водопривредне инфраструктуре на територији општине Лајковац мора се разматрати као саставни део развоја Колубарског речног система за коришћење и уређење вода и Колубарског регионалног система за снабдевање водом. Ти системи су предвиђени у највишим планским документима Републике Србије - Просторним планом Републике Србије и Водопривредном основом Републике Србије.

Заштита вода, површинских и подземних, захтева предузимање комплексних мера заштите на ширем подручју слива. Технолошке мере - изградњом постројења за пречишћавање отпадних вода, не само на разматраном подручју општине, већ и на узводном делу слива, водопривредне, организационе и друге мере на сливу реке Колубаре, које превазилазе границе општине Лајковац и подручје просторног плана Колубарског лигнитског басена.

Потребе за водом у појединим деловима општине Лајковац могу се подмиривати изградњом малих акумулација. Њихов основни циљ је да регулишу водне режиме и обезбеде коришћење мањих водотока. Посебно је оправдана изградња малих акумулација на земљиштима ниских бонитетних класа, у зонама које су угрожене поплавама и у којима се не могу пласирати други садржаји. У близини насеља такве објекте диспозиционо и функционално треба решити да служе и за рекреацију. Ради ефикасније реализације малих акумулација, месним заједницама које су заинтересоване за њихову изградњу треба пружити стручну помоћ при неопходним истражним радовима и изради пројектне документације.

3.4.3. Шуме

На читавом подручју општине Лајковац има мањих површина под шумама, с тим што се на подручју Боговађе и Пепељевца налазе већи комплекси. Шумом је прекривено укупно 2 990 ха.

С обзиром на могућа загађења, велика пажња се поклања примени врста које ослобађају знатне количине кисеоника, које у већој мери од других задржавају чврсте честице из ваздуха (брест, храстови, борови, платан и сл.). Структура шума у погледу очуваности је врло повољна јер мали проценат опада на деградиране шуме и шикаре. Високе шуме заузимају око 65% површине, а ниске шуме 35%.

3.4.4. Минералне сировине

Општина Лајковац је богата минералним сировинама, посебно угљем, кречњаком, кварцним шљунком и песком. Како је експлоатација минералних сировина у надлежности Министарства рударства и енергетике Републике Србије, локална самоуправа на чијој територији се врши експлоатација до сада није имала могућност непосредних информација о правном статусу предузећа која врше експлоатацију неметала, као и о њиховим обавезама везаним за очување животне средине, коришћењем земљишта и штетама које причињавају локалном становништву. Постоји велики интерес локалне самоуправе да учествује у стварању услова за адекватно коришћење природних ресурса који се налазе на њеној територији.

Законом о рударству и геолошким истраживањима ("Сл. гласник РС", бр. 88/11), уређују се питања везана за употребу минералних добара и дефинишу простори на којима се те активности могу обављати и већу надлежност локалне самоуправе по питањима везаним за животну средину и уређење простора. Неопходно је стога, у сарадњи са надлежним министарствима, изградити елаборате економске оправданости експлоатације и започети сарадњу по питању коришћења минералних сировина и заштите животне средине од даље деградације.

Површинска експлоатација минералних сировина има несумљиво веома јак негативан утицај на све сегменте животне средине, пре свега на заузимање земљишта, ваздух, подземне и површинске воде, флору и фауну, становништво, инфраструктурне објекте, културну баштину. Планском и пројектном документацијом неопходно је предвидети све неопходне мере заштите животне средине у току редовног рада, у случају акцидентата и по престанку рада површинских копова. До сада није било никаквог мерења стања квалитета животне средине, односно не постоје никакви подаци праћења и контроле, што је апсолутно недопустиво са становишта одрживог коришћења природних ресурса.

Реално је очекивати веома интензивну експлоатацију минералних сировина у будућем развоју инфраструктуре, пре свега аутопута и стамбене изградње, тако да ће потражња за грађевинским материјалима бити многоструко већа, а самим тим и деградација животне средине.

Табела бр. 3-8: Прегледа каменолома на територији општине Лајковац

Р. б.	Назив предузећа (место, адреса)	Назив каменолома	КО	Експлоатациона површ.	Капацитет	Бр. радних дана
1.	„Ива аграр“ д.о.о. Лајковац, Ул. Саве Ковачевић локал. 3	ОСТРЕШ	Непричава	12 ha	1600 t/god.	250
2.	„Колубара ИГМ“ а.д. Ћелије, Ћелије б.б.	ЋЕЛИЈЕ	Ћелије	18 ha	160t/dan	365
		НЕПРИЧАВА	Непричава	33 ha	105.260 m ³ /god.	142
3.	„Каменолом Словац“ д.о.о. Лајковац, Словац б.б.,	ЈЕРИНИН ГРАД	Словац	10 ha	500.000 t/god.	365
4.	„Камен и песак“ д.о.о. Београд, ул. Милентија Поповића 5а	БРДАЊАК	Степање	11 ha	/	365
5.	„Каолин“ а.д. Ваљево ул. Душанова бр. 32	ПАЛЕЖ	Пепељевац	/	7000 t/god	120
6.	„Кварц санд“ д.о.о. Лазаревац, ул. Димитрија Туцовић бр. 1	ЛИПАР	Пепељевац	6 ha	Планирано 40.000 m ³ /god	У поступку добијања дозволе за рад

Извор података: Стручне службе ОУ Лајковац

4. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

4.1. ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ 2010 – 2015 – САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Локална Стратегија одрживог развоја Лајковац за период 2010 – 2015 година идентификовала је развој саобраћајне инфраструктуре као један од стратешких праваца којим општина треба да се креће како би се постигао основни циљ, а то је одрживи развој општине. Квантитетно и квалитетно унапређење саобраћајне инфраструктуре је дефинисано кроз један специфичан циљ – "развој саобраћајне инфраструктуре" за чије постизање су идентификоване пет мера, односно пројеката и програма.

Изградња Ауто-пута Е763, која се изводи у складу са Стратегијом развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године је обухватила и 2 деонице од круцијалног значаја за развој саобраћајне инфраструктуре у Лајковцу: Деоница Уб- Лајковац и деоница Лајковац – Љиг. Изградња Ауто-пута Е763 је републички инвестициони пројекат али је обухватила и регионалне и локалне приступне саобраћајнице на територији Лајковца. На Деоници Уб-Лајковац предвиђена је изградња 13 мостовских конструкција, саобраћајна петља код Лајковца са прилазним саобраћајницама дужине од око 9 км, регулација водотокова, надвожњаци и вијадукти. На Деоници Лајковац – Љиг предвиђено је измештање 10 локалних путева, низ мостовских конструкција и изградња петље Љиг.

Што се тиче измештања теретног саобраћаја из центра града, важно је напоменути да је извршена санација коловоза регионалног пута М-4 на територији општине Лајковац, на потезу од Ћелија до Словца. Међутим, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе је донело Одлуку да ће у оквиру Програма мера о распореду и коришћењу средстава за подстицање регионалног развоја у 2013. години у потпуности финансирати израду пројектно-техничке документације за изградњу регионалног пута М4 од Лаковца до Ваљева.

Поред подршке коју Лајковац је добио од ресорног Министарства у изградњи регионалних саобраћајница, локална самоуправа је уложила и велике напоре у изградњи интерне мреже саобраћајница, па је у протеклом периоду извршила низ активности на санацији и реконструкцији локалних путева и пратеће саобраћајне инфраструктуре. У 2013. години завршена је реконструкција најлошијег дела Улице војводе Мишића, од улице Војислава Илића до "Победе". Изведена је санација деонице од 720 метара на бившем регионалном путу Р-101 Лајковац – Јабучје – Обреновац, а сада државном путу II А 145, на потезу од Шеринке ка Лајковцу. У претходном периоду од усвајања Стратегије локалног одрживог развоја, Дирекција за уређење и изградњу општине Лајковац је завршила асфалтирање око 3,5 км путева у сеоским месним заједницама, укупне вредности 16 милиона динара. Овај програм је обухватио локалне и некатегорисане путеве у неколико села, а општина Лајковац настоји да обезбеди исто толико средстава за нов програм асфалтирања сеоских путева.

Специфични циљеви идентификовани у овој области нису у потпуности реализовани у периоду од 5 година. Међутим, треба узети у обзир тенденцију Владе Републике Србије да у што краћем

року изгради све деонице Ауто-пута Београд – Јужни Јадран, међу којима су и деонице везане за Лајковац. Сходно томе, општина је своје пројекте ускладила са националним приоритетима, и средства за изградњу саобраћајница усмерила у том правцу.

У односу на реализоване пројекте, овај документ је утврдио специфичне циљеве за област саобраћаја и идентификовао Планове Активности за сваки од њих.

4.2. Путна и саобраћајна мрежа

4.2.1. Постојеће стање

Лајковац заузима изузетно повољан саобраћајни положај и представља саобраћајно чвориште простора у коме се налази. То је насеље које тангирају важни саобраћајни правци магистралних и регионалних путева, како железнички тако и друмски и овом простору дају изузетну комуникацијску вредност. На развој и опремљеност путне мреже утичу три основна фактора: број становника, број и величина насеља и врста и број привредних и ванпривредних субјеката.

Основну мрежу саобраћајница на подручју општине Лајковац чине:

- Магистрални пут М-22 деоница Лазаревац – Ћелије – Жупањац (Ибарска магистрала - Нови Сад - Београд - Лазаревац - Љиг - Краљево), који се пружа на правцу север-југ;
- Магистрални пут М-4 деоница Словац – Лајковац – Ћелије (Лозница - Осечина - Ваљево - Лајковац - Рача), који се пружа на правцу запад-исток
- Регионални пут Р – 101 Ваљево – Словац – УБ Р-101 без а
- Регионални пут Лајковац – Јабучје – М. Борак – Скобаљ овај је Р-101
- Регионални пут Лајковац – Боговађа – Доњи Лајковац – Љиг Р-271
- Регионални пут Дудовица – Латковић – Врачевић, Р- 205б
- Локални пут Ратковац – Придворица-Стрмово – Пепељевац
- Регионални пут Р-205-Жупањац-Боговађа-Мионица
- Локални пут Паљуви – Јабучје
- Локални пут УБ – Јабучје
- Локални пут Словац – Ратковац- Врачевић
- Локални пут Доњи Лајковац – Ћирина пруга
- Локални пут кроз Непричаву (веза између М-4 и Р-101)

Саобраћајни положај овог простора, поред значајних магистралних и регионалних путних праваца и железничког правца којим је повезан на глобалну мрежу, одређује и удаљеност од већих градова у Србији, тј. саобраћајна приступачност. Удаљеност Лајковца од већих центара у Републици износи: Београда 69 км, Обреновца 40 км, Ваљева 27 км.

Укупна дужина категорисаних путева на територији општине износи: Магистралних путева 66 км, Регионалних путева 54 км и Локалних путева 114 км.

Магистрални пут М – 4 и железничка пруга пролазе кроз индустријску зону у дужини од 4.09 км. Регионални пут Р – 101а од Лајковца води ка Скобаљу и кроз територију општине Лајковац пролази у дужини од 15.4 км. Коловоз је у добром стању, међутим попречни профил пута на појединим деоницама не одговара стандардима за регионални пут.

Највеће насеље на подручју општине Лајковац је село Јабучје, које се развило северно-западно од пута Р – 101а, простире се на површини од 45 км² и има 3 283 становника. На овај регионални пут наслања се локални пут Јабучје – Паљуви у самом центру села. Овај локални пут је у неколико фаза реконструисан, али с обзиром да је пут формиран кроз село, у ситуационом смислу не задовољава захтеване критеријуме, посебно деоница код гробља. Током 2013. године Дирекција за изградњу и уређење Лајковца је изводија средства у вредности од око 5.276.000,00 динара и реконструисала је деоницу регионалног пута који се протеже око гробља.

За један број сеоских путева планирана је реконструкција и постоји урађена пројектна документација, али финансијска средства су ограничавајући фактор. У протеклом периоду, 2010. – 2015. године, део сеоских некатегорисаних путева је реконструисан и обновљен у складу са техничким прописима и захтевима саобраћаја.

Међутим, знатан број сеоских путева је са недовољном ширином путног профила и без асфалтног коловоза, а повезују поједине делове насеља или појединачна домаћинства са мрежом локалних путева. Проблем ових некатегорисаних путева је лоше или никакво одржавање, недостатак одводних канала, пропуста, банкина, и др. Општина нема податке о дужинама ових путева.

Важно је констатовати да на свим локалним и некатегорисаним путевима нема тротоара за пешачки саобраћај. Бициклички саобраћај готово да није уопште заступљен, мада је конфигурација терена врло погодна за лаки брдски бициклизам.

- Стајалишта за локални аутобуски саобраћај су распоређена дуж магистралног пута М – 4, регионалног пута Р – 101а, Лајковац – Боговађа – Доњи Лајковац – Љиг, дуж локалних путева Паљуви – Јабучје, локалног пута Словац – Ратковац- Врачевић, локалног пута УБ – Јабучје.

На регионалним и локалним путевима нема проширења за аутобуска стајалишта (осим на регионалном путу Р-205б, Дудовица- Латковић-Врачевић), што са становишта безбедности учесника у саобраћају представља велики проблем и неопходна је приоритетна изградња истих.

Табела бр.4-1: Дужина саобраћајница у километрима

Магистрални пут	Регионални пут	Локални пут	Пруга
66	54	114	13.4 км

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији, 2012

Општа оцена постојећег стања уличне мреже у највећем броју сеоских насеља у саобраћајно-техничком смислу је незадовољавајућа. Главни проблем су лоша техничка решења у

нивелационом и ситуационом смислу и недовољна развијеност у квантитативно довољној мери. Ова улична мрежа је значајне укупне дужине, углавном формирана од пољских путева као приступни пут за групацију кућа, па се не ретко и ове улице завршавају приступом за појединачна дворишта. Ширина коловоза ових "улица" је врло променљива, без одводних канала, ригола, пешачких стаза, ивичних трака, често и без банкина минималне ширине. Раскрснице и прикључци су углавном лоше обликовани, слабе видљивости и прегледности, изузев деоница које су рађене после 2000. године.

Табела бр.4-2: Укупна дужина категорисаних путева на подручју општине

Површина (km^2)	Магистрални (км)		Регионални (км)		Локални (км)	
	(км)	Савремени	(км)	Савремени	(км)	Савремени
186	66	66	54	50	114	103

Републички завод за статистику Општински, Општине и региони у Републици Србији, 2012

Подручјем општине транзитирају два магистрална правца, М-4 и М-22. Магистрални путни правац М-4 се простире у дужини од 15.0 км, а М-22 у дужини од 6.0 км. Магистрална мрежа је на целој дужини са савременим коловозним застором. Регионална путна мрежа је на територији општине Лајковац заступљена са следећим саобраћајницама:

Укупна дужина мреже локалних путева на територији општине Лајковац је у квантитативном смислу на задовољавајућем нивоу, али у квалитативном смислу морају се предузети потребне мере за реконструкцију појединих путних праваца.

Локалних путева на општини Лајковац има 114 км, од чега 103 км са савременим асфалтним коловозним застором и 11 км са туцаничким застором.

На укупном планском подручју општине Лајковац евидентан је недостатак зелених површина, како парковских, тако и заштитног зеленила на свим путним правцима, који су један од главних препрека за спречавање ширења негативних утицаја саобраћаја на околину. Реконструкцијом путних праваца неопходна је афирмација и уређење постојећих зелених површина, које су углавном у врло лошем и запуштеном стању, и планирање и изградња нових зелених површина. Новопроектване зелене површине треба распоредити равномерно са посебном пажњом на градско језгро.

Општина Лајковац је једна од ретких општина у Србији која има релативно добро урађену планску документацију у складу са важећом законском регулативом. Први Генерални урбанистички план урађен је 1985. године, али се 1993.године због потреба измештања трасе магистралног пута М-4 и трасе постојеће пруге, приступило изради Измена и допуна ГУП-а, који је обухватао површину од 1871,5ха. Друга измена и допуна Генералног плана утврђује и разрађује генерална урбанистичка решења заснована на дугорочној стратегији и концепцији уређења простора и изградње објеката за плански период до 2025.године и обухвата површину од 224.5ха. Израда урбанистичких планова за сеоска насеља је тек у почетној фази, а изузетак је село Јабучје. У наредном периоду неопходно је приступити изради планова општег уређења или плановима генералне регулације за већа сеоска насеља у општини. Највећи проблем

приликом израде урбанистичких планова представља недостатак ажурних катастарско-топографских подлога.

Израда ГП Лајковца (друга измена и допуна) и Планова детаљне регулације за појединачне специфичне зоне, даје општини компаративне предности у односу на окружење и правну сигурност свим будућим инвеститорима за МСП, куповину друштвених предузећа која су у процесу стечаја, отварање површинских копова за експлоатацију неметала и др.

4.2.2. Развој путне и уличне мреже

Иако ће у наредном тексту бити детаљније приказан утицај друмског саобраћајног чвора у коме је доминантно укрштање аутопута Београд – Јужни Јадран, треба напоменути да овом саобраћајном чвору припадају и категорисани путни правци М4 лазаревац – Ваљево, М22 ибарска магистрала, П217 према Убу и локални путеви према околним селима. У циљу интеграције Лајковца са овим саобраћајним чвором, неопходно је:

- Трасу магистралног пута Лајковац – Ваљево изместити јужно, тако што би на новој позицији у луку обилазила насеље, на удаљености не мањој од 500 м у односу на његов центар;
- Сви путни правци у широј зони Лајковца, посредно ће се повезати са аутопутским правцима, преко обилазнице и петље "Лајковац", на аутопуту Београд – Јужни Јадран.

Општина Лајковац је у протеклом периоду издвојила велика средства у циљу изградње и реконструкције постојеће путне и уличне мреже. Послови пројектовања, изградње и реконструкције, као и каснијег одржавања истих саобраћајница су поверени Дирекцији за изградњу и уређење Лајковца. У претходном периоду, закључно са 2013. годином, уложено је око 1.131.506.000,00 динара у обнову и изградњу саобраћајне инфраструктуре на територији општине Лајковац. То је поред обнове саобраћајница обухватило и изградњу локалних и некатегорисаних путева и изградњу пратеће саобраћајне инфраструктуре (паркинзи, јавна расвета, итд.).

Највећи део од укупних средстава је издвојен за изградњу пута С. Лајковац – Јабучје, пут у Пепељевцу, пут кроз Непричаву, пут у Бајевцу, пут у Стрмову, ул. Др. Б. Марковић, ул. Војводе Мишића и ул. Светозара Марковића.

Табела бр. 4-3: Преглед инвестиција у саобраћајну инфраструктуру од 2011. до 2014. године

Назив пројекта	Пројектна документација	Изградња - реконструкција
Мост у Пепељевцу		2011
Пут у Придворици (Богдановићи – Станишићи)	2014	
Пут у Придворици (Милошевићи – Радојичоћи)	2010	2011
Ул. Д Максимовић и Кнеза лазара		2012
Пут за Требеж		2012
Пут Горњи крај Радованчевићи		2012

Пут Мирковићи – Јосиповићи		2013
Пут Јабучје Горњи крај – Миливојевићи		2012
Градски трг са паркинзима		2012
Ул. Војислава Илића у лајковцу	2013	
Ул. Краља Милутина	2011	
Ул. Бранка Радичевића	2014	
Пут до језера Паљуви	2014	
Стара Ћирина пруга	2014	
Пут С. Лајковац – Јабучје (локални пут у горњем крају)		2011
Пут у Пепељевцу		2011 – 2012
Пут Јабучје – Старо Село		2012
Пут кроз Непричаву		2011 – 2012
Ул. Др. Б. Марковић		2014
Бајевац – пут ка гробљу		2012
Пут у Степању		2011 – 2012
Ул. Извиђачка		2012
Пут у Ћелијама		2013
Ћелије Бисер каменица наставак		2013

Извор података: Дирекција за изградњу и уређење Лајковца

Од локалних и некатегорисаних путева у 2012. години изграђени су следећи: пут за гробље Бајевац, Ћелије (Бисер Каменица), Пепељевац пут за Бојичиће, Ратковац пут за Павловиће и Јабучје (Јосиповићи).

У 2013 и 2014. години изграђени су следећи некатегорисани и локални путеви: Рубибреза (пут за Јаковљевиће), Јабучје од Првوماјске до Тејића куће, Варчевић пут за обрадовиће, Маркова Црква, Непричава пут за Јовановиће, Степање пут за Гујаре, Јабучје (Старо село – Негићи), Јабучје (пут за Тејиће) и Јабучје пут за језеро.

У складу са Законом о јавним предузећима и Одлуке о оснивању ЈП Дирекција за изградњу и уређење Општине Лајковац, Дирекција сваке године припрема Програм пословања за наредну годину. Сходно томе, програмом за 2015. годину планирана су средства у износу од 3.000.000,00 динара за послове пројектовања саобраћајница. Укупна дужина саобраћајница која ће бити испројектована у 2015. години износи 8.370,00 м.

Програмом су предвиђена и значајна средства за изградњу, реконструкцију и санацију саобраћајне инфраструктуре у износу од 65.420.000,00 динара.

4.2.3 Систем јавног превоза путника

Значајно чвориште целокупне мреже јавног међуградског и приградског превоза у општини Лајковац је свакако аутобуска станица, као пролазно стајалиште међуградских и међумесних линија и као почетно-завршни терминус свих локалних линија.

Комплекс аутобуске станице и низак ниво услуга јавног превоза изазивају значајно повећање пешачких кретања. Аутобуска станица у односу на захтеве корисника који долазе аутобусом у Лајковац је добро лоцирана. Постојећа станица је мешовитог типа, приградског и међуградског карактера и састоји се од пет наткривених линијских перона - сви пролазни.

Табела бр.4-4: Међуградске - транзитне линије

Редни број	Назив линије	Број пролаза у току 24 часа (одласци – доласци)
1.	Београд	14
2.	Лазаревац	19
3.	Тара	1
4.	Зворник	1
5.	Ниш	2
6.	Аранђеловац	3
7.	Ваљево	25

Извор података: Аутобуска станица Лајковац (јун,2015)

Посебна специфичност су приградске линије које функционишу "по потреби радног времена радника и ђака", што овакве линије, односно поласке аутобуса на тим линијама, сврстава у одређени вид уговореног превоза.

Табела бр. 4-5: Приградске линије- уговорени превоз

Редн и број	Назив линије	Средња дужина (км)	Број пролаза у току 24 часа	Тип линије
1.	Стрмово	22	1	кружна
2.	Мали Борак	15.5	1	радијална
3.	Врачевић	24	2	радијална
4.	Јабучје	22.5	6	кружна

Извор података: Аутобуска станица Лајковац (јун,2015)

Додатна специфичност јавног превоза који је у транзиту кроз општину Лајковац чине и уговорене аутобуске линије за потребе превоза радника РБ "Колубара" - по потреби радног времена:

- Лајковац – Тамнава запад: шест пута дневно
- Лајковац – ТЕНТ: један пут дневно;
- Лајковац – ТЕ Црљени: два пута дневно.

Такође, постоје и сезонске линије у периоду од 15.04.-15.09.:Врњачка Бања-Лајковац-Ваљево : један пут дневно.

Са аутобуске станице укупно има 143 поласка дневно, односно преко 4000 поласка месечно.

Линије приградског превоза су окосница система, које користи највећи проценат свакодневних путника, тзв. "дневних миграната", и већи број међумесних линија је регионалног карактера.

"Чисто" приградских линија које почињу и завршавају се на територији општине Лајковац је четири, међумесних линија, које почињу на територији општине Лајковац, а завршавају се на некој другој општини нема, јер је комплетан превоз транзитног карактера.

У непосредној близини аутобуске станице је и обележено такси стајалиште, које омогућава даљи превоз путника и простор предвиђен за паркиралиште довољног капацитета за путничка возила пратилаца и посетилаца. Овај будући паркинг простор није асвалтиран и обележен. Постоји такође и простор за паркинг 5 аутобуса са туцаничким, односно шљунчаним застором.

У наредном планском периоду (од 10 година), носилац јавног међуградског и приградског саобраћаја биће аутобус и у тој функцији ће се користити постојећа аутобуска станица, површине 0.20ха.

Станични објект има простор намењен путницима који чекају, благајне за продају карата и угоститељске и трговачке садржаје. Инвестиционо и текуће одржавање ових објеката није на завидном нивоу, а локална самоуправа нема утицаја на исте.

Лајковац је специфичан по томе што се главна градска саобраћајница, улица Војводе Мишића, која пресеца град, поклапа са магистралним путем М-4. Дуж ње се одвија интензиван моторни саобраћај са знатним учешћем теретног и аутобуског саобраћаја. Саобраћајни токови су највећи у улици Војводе Мишића, у којој је веома интензиван саобраћај моторних возила различитих категорија (око 5000 возила на дан према подацима из ДУП-а), од којих око 28 % чине тешки камиони преко 15т носивости.

4.3. Железнички саобраћај

4.3.1. Постојеће стање

Железнички саобраћај и положај пруге у односу на град је посебно вредан развојни ресурс, нарочито у циљу мултимодалности и повезивања са Београдом и јужним регионалним центрима.

На територији општине Лајковац железничку мрежу чини део пруге Београд-Бар, са две железничке станице и то у Лајковцу и Словцу.

Железничка инфраструктура обухвата отворену пругу, железничка службена места (станице, стајалишта и укрснице), укрштања пруге и путева (путни прелази, надвожњаци, подвожњаци).

Сви станични и индустријски колосеци су нормалне ширине 1435 мм, оспособљени за највећи дозвољени осовински притисак од 22,5 т по осовини. Пруга Београд - Бар је у овој зони изграђена за највећу допуштену брзину возова од 120 км/х. Међутим, због лошег инвестиционог одржавања у протеклом периоду и не улагања финансијских средстава у модернизацију, током последњих година брзине возова су знатно смањене у зависности од конкретних услова и стања колосека. Важно је напоменути да локална самоуправа нема никаквог утицаја и ингеренција, када је железнички саобраћај у питању.

Железничка пруга, све железничке станице и укрснице опремљене су савременим железничким сигнално-сигурносним уређајима, железничким телекомуникационим везама, стабилним постројењима за електричну вучу и телекомандним уређајима за даљинско управљање железничким саобраћајем. Из диспечарског центра у железничкој станици Пожега се управља саобраћајем на делу пруге који се налази на овом подручју. Регулисање саобраћаја у железничкој станици Лајковац врши дежурни отправник возова.

У саобраћајном погледу станица у Лајковцу је путничко - теретна јер је отворена за обе врсте превоза, и путника и робе.

Станица врши манипулативни рад на утовару и истовару колске и денчане робе, на пријему и отпреми путника, а тиме врши пријем, прераду (ранжирање) и отпрему возова. Осим тога станица обавља и маневарски рад на сређивању локалног брута по манипулативним местима одређених колосека.

Постојеће капацитете железничког саобраћаја у Лајковцу чине:

- Капацитети станице Лајковац
- Главни пролазни колосек пруге Београд - Бар
- Четири споредна индустријска колосека - електрифицирана
- Два споредна индустријска колосека у ложионичком депоу за оправку возова који нису електрифицирани, а у складу са планском документациом пролазиће кроз нову индустријску зону
- Пружна деоница за одржавање пруге (ЗОП)
- Радионица за одржавање возних средстава (ЗОВС)
- Организациона јединица за вучу возова (ОВ)
- Магацински простори и набавно-стоваришна служба

На деоници железничке пруге између Лајковаца и Словца налазе се три путна прелаза у истом нивоу са железничком пругом који су осигурани са механичким браницима и сви су аутоматизовани. Један путни прелаз - Пепељевачка рампа, обезбеђен је браницима и

полубраницима, такође аутоматизован. Постоји и један подземни пешачки пролаз у смом градском језгру, удаљен од станице око 150м.

На отвореној деоници пруге нема путних прелаза у истом нивоу без неопходних сигурносних уређаја.

Сам положај колосечних капацитета у станици је технолошки погодан, с обзиром да је станица линијског типа услед чега се саобраћај може у потпуности одвијати проточно без повратних вожњи.

У постојећим условима рада постоје четири посебна колосека за ранжирање брута као и посебни колосеци за пријем и предају брута између железнице и будуће индустријске зоне. Укупан робни рад у станици Лајковац у претходном периоду је драстично смањен, углавном због индустријских објеката који су затворени (хладњача, млекара,...). Последње три године индустријски капацитети утовара и истовара раде само за Инос-сировине, а количине су занемарљиве у односу на капацитете.

Табела бр. 4-6: Број пролазака путничких возова у току од 24 часа

Линија	Ван сезоне	У сезони
Београд – Бар	4 воза / 24 часа	6 возова / 24 часа
Београд – Бјело Поље	2 воза / 24 часа	4 воза / 24 часа
Београд – Пријепоље	8 возова / 24 часа	10 возова / 24 часа
Београд – Ваљево	11 возова / 24 часа	12 возова / 24 часа
Београд – Ужице	9 возова / 24 часа	11 возова / 24 часа

Извор података: Железничка станица Лајковац (јун 2015)

Корисници железничке станице, путници, пратиоци и посетиоци у објекат приступају из улице Војводе Мишића. Станични објекат има простор намењен путницима који чекају и благајну за продају карата. Садашња станична зграда железничке станице подигнута је 1915. године, а дограђена је 1961. године. Лучна хала је из 1920. године, окретница из 1926. године, а управна зграда из 1928.године. Може се констатовати да су сви ови објекти у доста лошем стању, без адекватног инвестиционог одржавања и неопходне модернизације.

Комплекс објеката железничке станице у Лајковцу представља редак пример очуваног наслеђа индустријске архитектуре и уједно редак пример и сведок развоја и осавремењавања железнице у Србији од њених најранијих дана до данас.

Теретно-путничка станица у Словцу затворена је 10.12.2006. године али се повремено отвара (два поласка дневно, Словац - Суботица) због недостатка путника и роба, иако је укључена је у телекомандни систем Пожеге. Теретна станица у Словцу има много повољнији положај за утовар и истовар роба од станице у Лајковцу.

Капацитет станице у Словцу састоји се од:

- Главни пролазни колосек пруге Београд – Бар
- Споредни колосек за укрштање
- Манипулативни колосек за утовар и истовар робе
- Станична зграда, магацински простор

Просторним планом Републике Србије предвиђена је и изградња другог колосека на прузи Београд – Бар. Он ће се градити у коридору постојеће железничке пруге.

Дужина железничке пруге Београд - Бар на територији општине Лајковац је 13.4км.

Према Закону о железници ("Сл. гласник РС," бр.45/2013), у инфраструктурном појасу, осим у зони ружног појаса, изузетно се могу градити објекти који нису у функцији железничког саобраћаја, а на основу издате сагласности управљача инфраструктуре, која се издаје у форми решења, и уколико је изградња тих објеката предвиђена урбанистичким планом локалне самоуправе која прописује њихову заштиту и о свом трошку спроводи мере заштите тих објеката.

У делу насеља, где железничка пруга пролази кроз стамбено ткиво, успоставља се заштитни појас ширине најмање 25м од осе крајњих колосека, уз предузимање мера заштите од буке и вибрација. Будући да се насеље развијало поред пруге на растојању мањем од 25м, за ове објекте дозвољена је могућност реконструкције у постојећем габариту са тенденцијом постепеног расељавања из заштитног појаса због нехуманих услова живота. У 2011. години, општина Лајковац је, средствима буџетског фонда за заштиту животне средине, финасирала израду пројектне документације за формирање заштитне оgrade и дрвореда дуж железничке пруге у центру насеља. Овај пројекат до данас није реализован, јер ЈП „Железнице Србије“ није дало сагласност за његово извођење.

У делу насеља где железничка пруга пролази кроз индустријску зону успоставља се заштитни појас најмање ширине 50м од осе крајњих колосека. Заштитни појас у индустријској зони и делу центра насеља, као и железнички појас користи се за:

- Железничку станицу, објекте и постројења у функцији железничке пруге;
- Паркинг за путничка возила у систему "Парк анд риде"

У земљама ЕУ, железница је постала основни носилац превоза у међумесном и регионалном путничком и теретном саобраћају, а то ће у скоријем времену постати и у Србији и Лајковцу. Простор око железничке станице постаће врло фреквентан и атрактиван за нове квалитетне садржаје.

4.4. Главни утицаји на развој саобраћајног система

Развој саобраћајног система у општини Лајковац, директно зависи од реализације општих и посебних циљева Просторног плана Колубарског логистичког басена и изградње аутопута Београд - Јужни Јадран и заснива се на оптимизацији друштвених трошкова развоја. Локална самоуправа има занемарљив утицај на реализацију ових стратешких пројеката, али мора бити активан партнер у поштовању планских решења и законских прописа из свих области, а посебно заштите

и унапређења животне средине. Полазећи од тога, један од основних задатака који се поставља пред системом саобраћаја јесте испитивање и дефинисање одговарајућег саобраћајног модела, таквог који може да задовољи постојеће потребе и саобраћајне потребе у будућности, у свим фазама експлоатације угља и да уважи физичка ограничења која намећу рударски радови. При том је у првом плану дефинисање коридора за пролаз магистралних саобраћајних праваца.

4.4.1 Површински копови "Тамнава – Западно поље"

План развоја саобраћајног система заснива се на таквом приступу у којем се реконструкција и изградња нове саобраћајне инфраструктуре, просторно и временски хармонизује са развојем површинског копа "Тамнава – Западно поље".

Табела бр.4-7: Путни правци који се измештају због површинских копова Колубаре

Назив површинског копа	Динамика отварања и експлоатације	Путни правац на удару	Могуће алтернативе
"Тамнава - Западно поље"	• 2005-2010 • 2011-2015	• Р-101а на деоници Каленић – М. Борак • Р-101а у зони Скобаља	Л-1011 до 2012.

Извор: Просторни план подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена, радна верзија, 2007.

Принципи рационалности налажу концентрисање саобраћајница и других инфраструктурних система у коридоре одговарајуће ширине. Исто тако, захтева се максимално искоришћење постојећих коридора који могу на успешан начин и уз одговарајуће интервенције да замене оне коридоре који се због напредовања копова морају напустити.

Према циљевима развоја саобраћајног система Републике Србије потребно је изградити и реконструисати, или у складу са развојем површинског копа "Тамнава – Западно поље" и укинути одређене путне правце:

- изградња аутопута Београд – Јужни Јадран у укупној дужини на територији Плана Колубарског лигнитског басена од око 28 км, (на територији општине Лајковац 17.3км)
- измештање регионалног пута Р-270 по ободу копа "Радљево" и укидање локалног пута Л-1011.
- укидање деонице Р-101а, од Старог села до јужне границе површинског копа "Тамнава-Западно поље", у близини Јабучких Цигана у дужини од око 7,7 км;
- деоница Р-101а, од јужне границе копа "Тамнава-Западно поље" до укрштања са новом трасом Р-201 (у близини Гаја) по функционалним карактеристикама постаје локални пут, у дужини од око 6,1 км;
- реконструкција локалног пута Л-1008 и Л-7 (наставак Л-1011у општини Лајковац) од укрштања са Р-270 код Трњана (на северу) до укрштања са Р-101а код Шеринка (на југу)

и превођење у ранг регионалног пута - укупна дужина око 14,6 км (Л-1008 у дужини око 8 км и Л-7 у дужини око 6,6 км); К.О. Стубленица, Паљуви и Јабучје.

4.4.2 Инфраструктурни коридор Београд – Јужни Јадран

Аутопут Е - 763: Београд - Јужни Јадран (Београд - Обреновац - Уб - Лајковац - Љиг - Прељина - Пожега), представља један од најзначајнијих путних праваца саобраћајног система Србије. У оквиру мреже међународних, односно Е путева, коридор путног правца Београд - Јужни Јадран, појављује се као везни пут Е-763, а на једном краћем делу поклапа се и са путем Е-761. На територији Црне Горе укључује се у основни правац Е путева са ознакама Е-80, односно Е-65, преко којих се остварују везе са Италијом.

Кроз Републику Србију у дужини од 874 км пролази један од најзначајнијих Пан-европских коридора - **Коридор X**. Инфраструктурни коридор Београд - Јужни Јадран, представља могућност квалитетнијег повезивања саобраћајног коридора X и његовог крака Xб са Јадранским приобаљем. Планирани путни правац привући ће кориснике са подручја средње, североисточне и источне Европе. Тиме се наша земља, поред развоја путне инфраструктуре на коридору, додатно укључује у мрежу савремених Европских Е путних праваца.

Међународни коридори у окружењу

Значај путног правца дефинисан је Просторним планом Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр.13/1996), Просторним планом подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд – Јужни Јадран, деоница Београд – Пожега ("Сл. гласник РС", бр.2/05) и Регионалним просторним планом Колубарског округа погођеног земљотресом ("Сл. гласник РС", бр.70/02). Укупна дужина коридора је око 149.5 км, ширина путног појаса је око 70м и подељен је на 10 деоница. За општину Лајковац свакако су најзначајније деоница ИВ и деоница В.

Деоница IV: Уб - Лајковац, од станице км 39+800 до станице км 52+294.68, налази се на Сектору И, има дужину од 12.5 км и захвата терен, од Уба до прелаза преко реке Колубаре у близини Лајковца.

Деоница V: Лајковац - Љиг, од станице км 52 + 295.68 до станице км 76 + 273.00 и има дужину од 24.0 км и почиње од денивелисане раскрснице "Лајковац" мостом од Л = 70м' и завршава се тунелом "Бранчићи" на територији општине Љиг.

На територији општине Лајковац поред петље за денивелацију на стациони км 51+892.07, налази се и макролокација базе за одржавање путева.

Изградња, уређење и опремање инфраструктурног коридора допринеће друштвеном и привредном развоју регионалних подцелина кроз које траса планираног путног правца пролази и утицаће на развој мреже путева у ширем окружењу, односно на могућности повезивања и интеграције мреже постојећих М путева. Као један од кључних елемената, иницира се развој бочних локалних веза са коридором, што резултује напретком на подручју пратећих делатности.

Просторним планом инфраструктурног коридора на територији општине Лајковац обухваћене су катастарске општине Ћелије, Бајевац, Непричава, Рубрибреза, Доњи Лајковац, Стрмово, Пепељевац и Боговађа - укупне површине $P = 73.90 \text{ km}^2$.

С обзиром на елементе попречног профила пута, и усвојеном ширином од 28.4 м у коју су укључени сви елементи што преведено на јединицу дужине од једног километра износи 2.84 км. Линеја експропријације је постављена на 5,0 м од ножице насипа односно усека, а одређена је на основу пројектованих попречних профила.

Заузимање земљишта за потребе изградње пута може се поделити у две основне категорије. Површине које се неповратно ангажују за потребе пута и површине које се ангажују привремено у току саме изградње. Површине које се обухваћене косинама усека и насипа представљају у првом реду функцију пројектованог нагиба, положаја нивелете и топографских карактеристика подручја кроз које траса пролази. Линеја експропријације је постављена на 5,0 м од ножице насипа односно усека, а одређена је на основу испројектованих попречних профила.

Утицај пута на заузимање површина је један од критеријума за вредновање просторних последица. По завршеном рачунању координата преломних тачака границе експропријационог појаса, срачуната је укупна површина земљишта обухваћена експропријацијом као и површине по катастарским општинама и културама.

Аутопут Београд - Јужни Јадран територију општине Лајковац дели на приближно два једнака дела. Укупна дужина аутопута кроз територију општине Лајковац је око 17.3км, (45+500 - 62+800, с тим да је од ст. 57+000 - 62+700 траса аутопута у граничном појасу између општина Лајковац и Лазаревац).

4.4.2.1. Денивелисани укрштаји

Просторни сукоби трасе аутопута са постојећом саобраћајном инфраструктуром су превазиђени денивелисаним укрштајима изнад и испод аутопута. На територији општине Лајковац има укупно седам (шест) укрштаја. Предвиђена је једна веза постојеће путне мреже са аутопутем на денивелисаној раскрсници "Лајковац".

- прелаз преко аутопута на км 45 + 775.50.10 служи за везу локалог пута Лајковац - Уб;
- прелаз преко аутопута на км 49 + 200.05 служи за везу сеоског пута који повезује село Непричава са селом Рубрибреза. Укрштај је решен надвожњакком на локалном путу;
- прелаз аутопута преко железничке пруге Београд - Бар на км 51 + 075.00; на мосту дужине $L=577\text{m}$
- денивелисана раскрсница "Лајковац" на км 51 + 892.10; укрштај и веза са магистралним путем М-4, Р-271, решава везу Лајковца и околних насеља, лоцирана на пространом платоу између регулисаног корита реке Колубаре, железничке пруге и поменуте магистралне друмске саобраћајнице;
- прелаз преко аутопута на км 53 + 687.10 служи за везу локалог пута Пепељевац – Лајковац;
- прелаз преко аутопута на км 55 + 786.27 преводи регионални пут Р - 271 преко аутопута;

- прелаз преко аутопута на км 59 + 077.66 преводи регионални пут Р - 205 преко аутопута (гранични део са општином Лазаревац)

4.4.2.2. Објекти на траси

На територији општине Лајковац дуж трасе аутопута, предвиђени су регулациони радови на реци Колубари, Рукладској реци, Непричавском потоку и мањим углавном безименим потоцима и меандрима. Углавном се ради о измештању речног корита на местима где пројектована траса пута иде по траси природног тока реке Колубаре. Регулациони радови су предвиђени на следећим деоницама:

- регулација реке Колубаре од км 52 + 294,68 до км 53 + 350 аутопута;
- регулација потока Јовац од км 54 + 400 до км 54 + 875 аутопута;
- регулација реке Љиг од км 56 + 050 до км 58 + 000 аутопута;
- регулација Безименог потока од км 55 + 950 до км 56 + 100 аутопута;
- регулација реке Љиг од км 60 + 170 до км 60 + 900 аутопута;
- регулација потока Грабовац од км 60+830 до км 61+300 аутопута;
- регулација Рукладске реке;
- Безимени поток, на ст. км 45+916 аутопута
- Безимени поток, на ст. км 46+244 аутопута
- Безимени поток, на ст. км 46+343 аутопута
- Рукладска река, на ст. км 47+044 аутопута
- Куси поток, на ст. км 49+982 аутопута

Укрштања аутопута са водотоцима су на следећим местима:

- мост преко реке Колубаре на км 52 + 500, распона 65.00 м
- мост на потоку Јовац на км 54 + 654.36, распона 10.00 м
- мост на потоку на км 56 + 114
- мост преко реке Љиг на км 57 + 983.43 распона 65.00 м
- мост преко реке Љиг на км 60 + 245,15 распона, 65.00 м
- мост на потоку Грабовац на км 60 + 830,55 распона 10.00 м
- плочаст пропуст - поток на км 46 + 332.927 дужине 54 м
- мост на Рукладској реци на км 47 + 015.511 распона 243 м
- виадукт (пруга, пут, поток) на км 51 + 152.511 распона 577 м

4.4.2.3. Пратећи садржаји

На деоници аутопута Београд-Јужни Јадран која пролази кроз територију општине Лајковац од пратећих садржаја планирано је:

- Одмориште типа О-2 на км 55+200 са обе стране ауто пута (3-5 ха)
- База за одржавање "Лајковац" (км 51+800) у зони петље
- Објекти за наплату путарине - споредно наплатно место у зони петље

4.4.2.4. Зоне саобраћајне намене

Овде наведена правила утврђују режиме коришћења земљишта и изградње објеката у зонама уз саобраћајнице узимајући у обзир могуће утицаје саобраћајница на здравље људи и животну средину. За објекте чија је изградња дозвољена, а налазе се у зони утицаја саобраћајнице, обавезно је спровести мере заштите на објекту. Ширина појасева заштите се усклађује са решењима из Просторног плана аутопута Београд - Пожега.

4.4.2.5. Друмски саобраћај

Утврђују се режими коришћења земљишта у зони аутопута, предложена ширина појасева заштите се усклађује са решењима из Просторног плана аутопута Београд-Пожега. Зоне заштите аутопута и режими коришћења простора у њима:

Ужа зона заштите - простор ширине 40м лево и десно од зоне изградње аутопута (путно земљиште);

Шира зона заштите - простор ширине од 260м лево и десно од ужег појаса заштите аутопута;

У ужој зони заштите (40м лево и 40 м десно од путног земљишта) - у коме се не дозвољавају грађевинске активности, изузев оних које су у функцији инфраструктурног коридора. Могу се градити станице за снабдевање возила горивим, аутосервиси, ауто-базе, угоститељски објекти, туристички објекти, трговински објекти и други објекти у функцији аутопута. У ван грађевинским подручјима насеља, простор се може користити сходно одредбама Закона о јавним путевима.

Шири појас заштите - представља појас ширине 260 метара од границе путног појаса у коме је дозвољена изградња објеката који нису у супротности са функцијама аутопута и на којима се спроводе мере заштите од негативног утицаја аутопута. То су углавном објекти комерцијалних и саобраћајних услуга, као и еколошки "чисти" производни погони мањих и средњих капацитета. На територији општине Лајковац планирана је једна таква локација у селу Рубрибреза на простору од око 10ха.

За магистралне саобраћајнице у подручјима изван урбаних зона утврђују се три зоне заштите:

Зона I - појас веома великог еколошког оптерећења ширине по 20 м са обе стране пута, због емисија у ваздух, повећане буке и загађивања земљишта. У заштитном појасу дозвољено је формирати заштитно зеленило. Није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката. Дозвољена је изградња објеката у функцији пута (бензинске станице, сервиси, скалдишта и слич.)

Зона II - појас великог еколошког оптерећења ширине по 50 м са обе стране пута, због повећане буке и загађивања земљишта. Не препоручује се изградња стамбених објеката. Постојећи легално изграђени објекти морају бити заштићени одговарајућом акустичком заштитом.

Зона III - појас малог еколошког оптерећења ширине по 180 м са обе стране пута, због повећане буке. Изградња стамбених, пословних и привредних објеката дозвољена под условом па се обезбеде мере заштите од буке.

За превоз опасних и штетних материја дозвољено је користити искључиво деонице магистралних путева који пролазе кроз подручја ниже густине насељености. Ово ограничење се не односи на превоз нафтних деривата у цистернама капацитета до 10 тона.

4.4.2.6. Постојеће стање земљишта

Земљиште, као једна од три амбијенталне целине, представља врло сложен систем. Овај систем је осетљив на различите утицаје, услед којих долази до већих или мањих промена тј. деградације, деструкције и тоталног искључења.

Карактеристика овог коридора је да пролази кроз квалитетније земљиште и у том смислу нема друге алтернативе. Оно што би, можда, имало смисла, са становишта шире политике планирања и оптималног коришћења земљишта, везано је за напор да се на овом простору велики линијски инфраструктурни објекти уједине у јединствен коридор, а што је у принципу и учињено при изради постојеће пројектне документације.

Трајно заузимање земљишта за потребе изградње и функционисања магистралних инфраструктурних система и објеката у Инфраструктурном коридору чини појас просечне ширине од 70 м за аутопут, уз додатне површине за мотел око 5 ха, за одмориште око 3 ха, за петљу око 5 ха и базу за одржавање пута око 3 ха.

Заштитне појасе магистралних инфраструктурних система у Инфраструктурном коридору чини непосредни појас заштите - простор ширине 150 м за аутопут и шири појас заштите - простор ширине 480 м.

Намена површина - Биланси планиране основне намене површина на подручју Просторног плана инфраструктурног коридора Београд - Јужни Јадран за општину Лајковац дати су у следећој табели:

Табела бр. 4-8: Биланс планираних површина

		П /км ²	грађ. зем.	%	пољ. зем.	%	шум. зем.	%	остало	%	ИП/7 Ом	%
Лајковац	пост.	73.93	9.83	13.29	45.12	61.03	16.52	22.34	2.46	3.34	2.05	2.77
	план.		9.52	12.87	43.91	59.39	16.02	21.67	2.45	3.30		

Извор: Студија о процени утицаја на животну средину

Истраживање проблематике тла, која је последица експлоатације одређеног путног правца, захтева егзактне податке о постојећем стању како би се са сигурношћу могли квантификовати новонастали односи. Постојеће стање квалитета земљишта на деоници аутопута која пролази кроз територију општине Лајковац није одређивано узимањем узорака на терену. Међутим на основу тога, да траса будућег аутопута Е - 763 пролази кроз пољопривредно земљиште, и да се у њеном коридору налази магистрални пут М - 4, може се константовати да до загађивања земљишта долази услед:

- Примене агротехничких мера;
- Експлоатације магистралног пута М-4

4.4.2.7. Аерозагађење и бука - постојеће стање

На деоници аутопута Е-763 Београд-Јужни Јадран, која пролази кроз територију општине Лајковац на постојеће загађење ваздуха и саобраћајну буку утиче:

- Одвијање саобраћаја на магистралном путу М-4;
- Одвијање саобраћаја на регионалном путу Р-101 (Уб-Лајковац)
- Одвијање саобраћаја на локалним путевима
- Одвијање саобраћаја на железничкој прузи: Београд - Бар

За анализу буке, аутопутеви, као линијски објекти, захватају велики истражни простор те је евидентирање постојећег стања буке отежано.

Постојеће стање саобраћајне буке у оквиру коридора анализираних деонице, карактерише одвијање саобраћаја на постојећој мрежи локалних путева, регионалних путева Р - 271, Р - 205 и магистралних путева М - 22 и М - 4. Утицаји саобраћајне буке са постојеће путне мреже нису значајни с обзиром на саобраћај који се одвија на њима. За посматрани истражни простор не постоје подаци о постојећим нивоима буке нити су вршена никаква мерења.

Бука настала од путног или железничког саобраћаја, представља значајан утицај на животну средину. Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 54/92.) за насељена места прописује вредности највиших дозвољених нивоа.

На основу модела и примењеног софтверског пакета, урађеног на основу упутства "Richtlinien für den Lärmshutz an Strassen" за прорачун нивоа буке, карактеристичних попречних пресека Деонице IV и обима железничког саобраћаја, могу се добити вредности постојећих нивоа буке у посматраном коридору под утицајем железничког саобраћаја.

Табела бр. 4-9: Постојећи нивои буке у коридору Деонице IV, услед одвијања железничког саобраћаја, на прузи: Београд - Бар

Ст. проф. 51+200 АП	лево од колосека						десно од колосека					
	25 (m)	50 (m)	75 (m)	100 (m)	150 (m)	200 (m)	25 (m)	50 (m)	75 (m)	100 (m)	150 (m)	200 (m)
Дан	64.9	64.6	62.8	61.4	59.3	57.7	64.6	64.6	62.8	61.4	59.3	57.7
Ноћ	66.8	64.0	62.2	60.8	58.7	57.1	66.8	64.0	62.2	60.8	58.7	53.2

Извор: Студија о процени утицаја на животну средину

4.4.2.8. Утицај аутопута на загађеност земљишта - могући значајни утицаји

У погледу загађења тла, издвајају се две фазе које се односе на период изградње и период експлоатације. Разликујемо два вида утицаја на земљиште које проузрокује изградња путног објекта:

- Загађење тла
- Деградација тла

Загађења у фази изградње су привременог карактера, по обиму и интензитету ограничена, мада у случајевима појединих хаварија могу донети озбиљне последице.

Деградације тла у смислу утицаја на животну средину подразумева више различитих процеса од којих посебну тежину имају појаве клижења и одрона, ерозија, промена пермеабилитета тла, могућа погоршања карактеристика тла у широј зони, деградација тла због отварања позајмишта грађевинског материјала, деградација тла због формирања депонија као и други утицаји који у конкретним просторним условима могу имати мањи или већи значај.

При редовном одвијању друмског саобраћаја долази до загађивања земљишта услед: таложење издувних гасова, хабања гума, деструкције каросерије и процеђивања терета, просипања терета, одбацивања органских и неорганских отпадака, таложења из атмосфере, доношења ветром и развејавања услед проласка возила. При појави падавина, исталожене штетне материја са коловозних површина се спирају, при чему долази до загађивања земљишта.

Ове количине загађујућих материја се даље шире у земљишту у зависности од врсте везивања и растворљивости, јер је познато да је при ниским pH-вредностима мобилност највећа. На основу свих података који су израчунати по моделу може се закључити да проблематика загађења тла има одређено место у склопу укупних односа пута и животне средине.

На основу података о саобраћају (ПГДС је 17864) за деоницу аутопута од Уба до Лајковаца, а на основу модела за одређивање загађујућих материја у земљишту по једном километру, Института за заштиту животне средине Универзитета у Дортмунду, израчунате су вредности које се депонују у земљишту у току једне године на самој ивици аутопута (2025.година).

Даље ширење тешких метала у земљишту у великој мери зависи од врсте везивања и њихове растворљивости. Познато је да тешки метали, при ниским pH-вредностима имају највећу мобилност. Олово је у земљишту врло немобилно, за разлику од кадмијума и цинка, док гвожђе, показује већу растворљивост само у анаеробним, редукујућим условима, тј. у облику Fe^{2+} јона.

Сва загађења по својој временској карактеристици могу бити: стална, сезонска и случајна (инцидентна). Стална загађења су последица одвијања саобраћаја. Сезонска загађења су везана за одређени годишњи период. Типичан пример ове врсте загађења је употреба соли за одржавање путева у зимском периоду. Ова врста загађења после извесног временског периода доводи до значајног повећања салинитета тла у путном појасу, тако да тло значајно губи своје првобитне карактеристике. Случајна (инцидентна) загађења настају углавном, због транспорта опасних материја. Најчешће се ради о нафти и њеним дериватима, мада није редак случај да долази и до хаварија возила која транспортују врло опасне хемијске производе.

Веома важан чинилац када је загађење земљишта у питању је и загађење земљишта у току изградње аутопута. У току извођења радова, минирања и бушења, долази до потпуног нарушавања тј. уништавања вегетационог покривача. Потребна за транспортом великих

количина грађевинског материјала, као и потребом за отварањем позајмишта или депонија које нису увек у непосредној близини градилишта, веома негативно утичу на земљиште. Такође у овој фази неизбежна је потреба да се са великих површина скине горњи репродуктивно најквалитетнији слој, а врло често и нестајање појединих биљних врста, затим промене у режиму вода с посебним акцентом на тзв. "корисне воде" и исушивање постојећих извора због одводњавања и дренаже терена. Различити планирани хидротехнички објекти и конструкције у склопу саобраћајнице могу свакако имати у фазама радних процеса негативне еколошке последице на вегетацију. Технолошки процеси у којима се ствара велика количина прашине, чађи и различитих осталих продуката рада грађевинских машина као што су штетни гасови и њихови продукти сагоревања, као и њихово даље трансформисање, свакако имају негативне последице на земљиште и околну вегетацију. Сам процес изградње пута карактерише се механичком стабилизацијом у коридору тупа, која може на појединим осетљивим деоницама утицати на читав систем параметара тла, првенствено у смислу његове водопропустљивости, садржаја ваздуха у тлу и сл.

4.4.2.9. Коришћење необновљивих природних ресурса у току изградње

Веома битан и значајан показатељ могућих утицаја на животну средину, а који су последица изградње планиране саобраћајнице је и податак о неопходним ресурсима за њену изградњу. Утицај овог параметра може се квантификовати преко обима радова као и количина уграђених материјала. Основни податак о потребној енергији и ресурсима за обављање кључних позиција налази се претежно у обиму неопходних земљаних радова као и радова на уградњи коловозне конструкције и пратећих објеката. Преглед кључних позиција за изградњу планиране саобраћајнице дат је табеларно (подаци из идејног пројекта). Локална самоуправа мора бити упозната и узети активно учешће по свим питањима везаним за животну средину и коришћење необновљивих природних ресурса.

Прегледом основних позиција за изградњу новопроектване саобраћајнице, деоница Лајковац – Љиг, свакако је најзначајнија количина потребног земљаног материјала при изради тупа пута, што намеће потребу формирања позајмишта. Избор локације "позајмишта" мора да буде у складу са постојећом законском регулативом, тј. Законом о рударству, који не познаје термин "позајмишта", већ само термин експлоатације и коришћења природних ресурса уз адекватну материјалну надокнаду локалној самоуправи и Републици Србији. Ова "позајмишта" су условљена показатељима заштите животне средине, од којих су најзначајнији заузимање простора, естетски критеријум и утицаји на биодиверзитет. За камени материјал који се користи за израду доњег и горњег носећег слоја и бетонске конструкције биће коришћени постојећи каменоломи и позајмишта чиме се значајно умањује могући негативни ефекат на животну средину. Неопходне дозволе и услове за каменоломе и локална "позајмишта" су искључиво у надлежности Министарства рударства и енергетике Републике Србије. Коришћена позајмишта се после експлоатације морају рекултивисати у складу са пројектном документацијом.

Земљани радови на деоници аутопута УБ - Лајковац од стационаже км 39+800 - км 52+294.68 су нешто мањег обима, јер траса пролази кроз брежуљкасто равничарски терен и углавном је вођена малим насипима и плитким усецима.

Разлика између насипа и усека, износи око $130\,000\text{m}^3$ у корист насипа, односно, толико земље је потребно за израду насипа, само на основној траси деонице. Ово свакако не може бити

меродавно јер тек по извршеним геомеханичким испитивањима материјала из усека, може се констатовати да ли је погодан за израду насипа.

Као један од веома важних и битних ствари за локалну самоуправу је и **потрошња воде** за изградњу аутопута. У постојећој техничкој документацији нигде се не помиње "овај ресурс", али је са становишта експлатације и плаћања надокнаде за коришћење веома важан. Ако се узме у обзир да је територија општине Лајковац веома сиромашна са водним ресурсима и да само два села имају организовано снабдевање пијаћом водом, проблем потрошње воде за изградњу аутопута је евидентан. Са становишта локалне самоуправе, важна је наплата таксе за коришћење водних ресурса и заштита постојећих бунара од прекомерне експлатације и осиромашења издани.

4.4.2.10. Заштитна жичана ограда

Заштитна жичана ограда се поставља је целом дужином аутопута, на растојању од 1.0 м од најудаљеније тачке попречног профила. Са спољне стране заштитне жичане ограде предвиђен је простор ширине 5.0 м, намењен кретању и маневрисању пољопривредне механизације, тамо где је то могуће. Овако конципиран положај заштитне жичане ограде дефинише њену двоструку функцију:

- Ограда служи да заштити учеснике у саобраћају на аутопуту од непредвидивих излетања животиња или људи на коловоз што у условима великих брзина на путу овог ранга може да буде погубно и по путнике и по евентуално залутале пешаке или животиње;
- Истовремено ограда омеђује путно земљиште које је у власништву државе и о чијем одржавању се брине предузеће, концесионар, акционарско друштво или друга лица која газдују магистралним путем, или су добили то право. Појас ширине 5.0 м са спољне стране ограде такође припада путном појасу а намењен је за локалну комуникацију дуж магистралног пута, пре свега пољопривредне механизације и пешака, за прилаз обрадивим површинама уз магистрални пут. У овај појас лоцирани су и локални путеви, сеоски и пољопривредни, када за њима постоји потреба.

Експропријација потребног земљишта за комплетан објекат, врши се пре почетка извођења припремних радова.

4.5. Закључна разматрања

Закључна разматрања за путну и уличну мрежу

Основне карактеристике досадашњег развоја саобраћаја на територији општине Лајковац су:

- транзитни саобраћај оптерећује централну градску зону;
- степен моторизације је висок у односу на просек Републике (4 ст/возило);
- недовољан број паркинг места с обзиром на интензитет саобраћаја (140 паркинг места);
- неадекватни услови за безбедно кретање пешака, тј. нема довољно пешачких стаза;
- непостојање бициклистичких стаза;

- непостојање проширења за аутобуска стајалишта на свим регионалним и локалним путевима;
- непостојање заштитног зеленог појаса око постојећих саобраћајница, чак ни у централној градској зони;
- није остварена мултимодалност железничког и аутобуског саобраћаја;
- недовољна искоришћеност железничког саобраћаја (путничког и теретног)

Бољи и квалитетнији саобраћај био би додатни импулс развоју осталих привредних и непривредних области, а посебно би допринео развоју туризма. Развој путне инфраструктуре у наредном периоду треба да буде у складу са рационалном организациом и уређењем простора и мора се посматрати у складу са Просторним планом Колубарског лигнитског басена и изградњом аутопута Београд - Јужни Јадран. Улога локалне самоуправе у даљем развоју саобраћајне инфраструктуре ће самим тим бити ограничена, али веома значајна по питању заштите животне средине и утицаја јавности на доношење свих важних одлука о изградњи нових инфраструктурних објеката.

Закључна разматрања за развој површинског копа "Тамнава – Западно поље"

Просторним Планом подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена предвиђено је ширење површинских копова, а самим тим и заузимање земљишта који је од суштинског значаја за општину Лајковац. Сходно тенденцији проширивања површинских копова на територији Лајковца, неопходно је и обезбедити еквивалентне услове за живот и рад свим становницима на том подручју. У складу са анализом тренутног стања, може се закључити да тренутно:

- не постоји планска документација која ће предвидети измештање регионалних и локалних путева у складу са динамиком развоја површинских копова;
- не постоји план за изградњу привремених деоница локалних путева у фази активирања површинских копова

Између осталог, то ће обухватити и планско решавање саобраћајне инфраструктуре у циљу несметаног обезбеђивања једнаких могућности за становање, образовање, снабдевање робом и услугама, рекреацију и квалитет животне средине.

Закључна разматрања Коридор Јужни Јадран

Траса будућег аутопута Београд - Јужни Јадран територију општине Лајковац дели на два приближно једнака дела, северни и јужни, с тим да се на северном делу налазе површински копови РБ "Колубара".

Лајковац је у зони непосредног утицаја друмског и железничког саобраћајног чвора, високог ранга, у коме је доминантан утицај аутопута Београд - Јужни Јадран. Овом - Ваљево и М22 - Ибарска магистрала, регионални пут Р 217 - УБ - Ваљево и локални путеви према околним селима. Да би се Лајковац интегрисао са овим саобраћајним чвором, са што мање утицаја на животну средину, неопходно је предузети низ активности:

- трасу магистралног пута Лајковац - Ваљево (М 4) изместити јужно, тако да у луку обилази центар града, на удаљености не мањем од 500м;

- све путне правце у широј зони Лајковца, посредно повезати са аутопутем, преко саобраћајне петље "Лајковац";
- петља "Лајковац" мора да обезбеди ефикасно и безбедно саобраћајно решење, као и да задовољи еколошке и урбанистичке захтеве;
- зону петље аутопута искористити и прилагодити захтевима транзитног туризма и изградити смештајне капацитете и пратеће садржаје неопходне за транзитне путнике;

Изградња пратеће путне инфраструктуре везане за коридор Јужни Јадран у многостави зависи од инвестиција са републичког нивоа и динамике извођења радова. Међутим, како је техничка пројектна документација за изградњу деонице Аутопута који пролази кроз територију општине Лајковац већ израђена, надлежне службе локалне јединице самоуправе имају могућност да приступе усклађивању планске документације која ће обухватити нова решења у саобраћаној инфраструктури.

5. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

5.1. ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ 2010 – 2015 – ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

У области развоја локалне самоуправе, као једног од важних стратешких циљева за остварење одрживог развоја локалне заједнице, дефинисана су 3 специфична циља и 9 програма, односно пројеката кроз које ће се задати циљеви остварити.

У претходном периоду од 5 година релативно мало је рађено по питању унапређења, односно успостављања модерне и ефикасне локалне самоуправе. Ниједан од специфичних циљева није у потпуности реализован, с тим да су једногодишњим планом активности за период 2010 – 2011 биле предвиђене активности које су искључиво у надлежности општине (у оквиру редовних послова СО).

Ипак, остварени су неки напредци у смеру маркетиншке промоције општине и циљем привлачења инвестиција. Општина Лајковац је израдили Водич за инвеститоре и у електронској форми га је поставила на званичан сајт општине. Водич за инвеститоре је урађен на српском и енглеском језику, и пружио је основне информације о општини, о њеном привредном и друштвеном профилу, потенцијалима за изградњу и развој привреде и сл.

Такође, треба напоменути да општина Лајковац вољно прихвата сваку могућност када је оспособљавање и стручно усавршавање радника општинке управе и ЈП у питању. Сходно томе, општина Лајковац се прикључила двогодишњем Пројекту Exchange 4 који финансира ЕУ, а спроводи Стална Конференција Градова и Општина (СКГО). Кроз овај Програм, представници општине су учествовали на семинарима и тренинзима за унапређење административних капацитета и ефикасност пружања услуга у складу са принципима реформе јавне управе, посебно националним политикама и праксом ЕУ. Дефакто да је током претходних година спроведен низ обука и едукација за стручни кадар ОУ и ЈП, али конкретан пресек стања свих тренинга и ефеката постигнутих након учествовања на њима, не постоји. Из тих разлога немогуће је тачно одредити колико је општина постигла у овом правцу и ревизијом је немогуће приказати колико је остварено у оквиру овог стратешког правца. Такође, не постоји траг да је осмишљен програм који би систематично едуковао или усавршио стручни кадар ОУ по питањима коришћења страног језика или рачунарских програма.

Постојећом Стратегијом планирано је формирање Канцеларије за управљање пројектима. Улогу те Канцеларије је преузела Канцеларија за локални економски развој (КЛЕР) која је формирана 2008. године у оквиру Одељења за привреду и имовинско-правне послове ОУ. Тренутно, Канцеларију за ЛЕР чини свега један запослен који врши функцију координатора за послове локалног економског развоја. У протеклом периоду од 2011. године КЛЕР је координирао реализацију 8 пројеката у укупној вредности од 70.690.640,00 динара. Највеће инвестиције су издвојене за изградњу Хале за школске спортове, реконструкцију некатегорисаних путева у Ћелијама и реконструкцију парохијског дома Храма светог Димитрија у Марковој Цркви.

Мере које су најмање реализоване односе се на унапређење ефикасности општинске администрације и јавно-комуналних услуга. Није израђен јединствен информациони систем за повезивање и координацију рада ЈП и установа, а „web“-презентација општине није израђена на енглеском језику. У наредном периоду потребно је ставити акценат на активно учешће грађана у процесу доношења одлука.

5.2. Структура и организационе јединице

Уставом Републике Србије, Законом о територијалној организацији Републике Србије и Законом о локалној самоуправи, општина је дефинисана као основна јединица локалне самоуправе.

Органи општине Лајковац су:

Скупштина општине Лајковац састоји се од 35 одборника, који се бирају на изборима, редовним на сваке четири године или ванредним по пропорционалном систему. Тренутни састав СО Лајковац је следећи: 14 – ВСС (седми степен стручне спреме); 3 - ВК (пети степен стручне спреме) 10-ССС (четврти степен стручне спреме); 7-ССС (трећи степен стручне спреме); 1-Остало.

Председник општине - бира га Скупштина општине, из реда одборника, на време од четири године, тајним гласањем, већином гласова од укупног броја одборника Скупштине општине.

Општинско веће – које бира скупштина општине на предлог председника општине. Тренутно општинско Веће општине Лајковац се састоји од 11 чланова, председника и заменика председника општине и 9 чланова Већа. Општинско Веће има своја повремена радна тела : Комисију за утврђивање штета од последица елементарних непогода; Савет за управљање миграцијама и трајно решење проблема избеглица и интерно расељених лица на територији општине Лајковац, Комисија за спровођење Конкурса за расподелу буџетских средстава општине Лајковац намењених подршци програмима удружења (невладине организације и друга удружења) и верске заједнице; Комисија за одобравање посебних програма у области спорта на територији општине Лајковац; Комисија за одобравање годишњих програма у области спорта на територији општине Лајковац; Комисија за стипендије; Комисија за процену штете од суше; Комисија за процену штете од града; Комисија за давање предлога потребног грађевинског материјала; Зимска служба за одржавање локалних и некатегорисаних путева и улица на територији општине Лајковац; Стручни тим за израду процене угрожености од елементарних непогода и других несрећа; Комисија за избор најбољег домаћина у еколошком насељу поред

46

реке Колубаре од Пепељевачког моста до „Старог Ћириног моста“; Оперативна радна група за координацију радова на санацији локалних некатегорисаних путева; Радни тим за праћење реализације приватизације Јавног предузећа за информисање, издаваштво и маркетинг РТВ „Пруга“ Лајковац; Комисија за давање предлога по поднетим захтевима за интервентну доставу воде; Радна група за увођење и развој система финансијског управљања и контроле у Општинској управи општине Лајковац; Комисија за извршење пописа имовине и обавеза Фонда солидарне стамбене изградње; Комисија која ће се старати о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике општине Лајковац

Општинска управа - поред послова из делатности локалне самоуправе обавља и послове из надлежности републике као поверене послове. По обиму послова, однос изворних и поверених послова је већи у корист изворних послова. Општинска управа Лајковац запошљава 67 службеника, од тога 23 има високу стручну спрему а 95% од укупног броја запослених познаје рад на рачунару.

5.3 Организационе јединице

Општинска управа се образује као јединствен орган. За обављање послова из надлежности Општинске управе образују се основне организационе јединице и то одељења и службе, у оквиру којих се обављају стручни, организациони и заједнички послови у складу са одлуком о Општинској управи. Основне организационе јединице су:

ОДЕЉЕЊА:

- Одељење за општу управу и друштвене делатности ,
- Одељење за привреду и имовинско-правне послове
- Одељење за комуналне ,стамбене,грађевинске и урбанистичке послове,
- Одељење за буџет и финансије.

СЛУЖБЕ:

- Служба за скупштинске послове
- Служба за послове општинског већа
- Служба за буџетску инспекцију и ревизију
- Служба за инспекцијске послове

Општинска управа поједине послове обавља по територијалном принципу, преко месних канцеларија. На територији општине образовано је 5 месних канцеларија у којима ради 4 службеника.

За потребе комуналне изградње и пружања комуналних услуга Скупштина општине Лајковац ,у складу са Законом основала је следећа јавна предузећа :

- ЈП“Дирекција за уређење и изградњу општине Лајковац “која има 22 запослених
- ЈП“Градска чистоћа“Лајковац са 57 запослених
- Јавно предузеће за обављање комуналне делатности „Лајковац услуге“ -5 запослених

47

Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ број: 129/07) предвиђа да општине могу оснивати установе и организације у области основног образовања, културе, примарне здравствене заштите, спорта, дечије и социјалне заштите и туризма .

Скупштина општине Лајковац је оснивач следећих установа :

- Предшколска установа „Лептирић“ Лајковац са 57 запослених
- ЈПРТВ “Пруга” Лајковац са 12 запослених
- Културни центар „Хаџи Рувим“ Лајковац са 10 запослених
- Градска библиотека са 11 запослених
- Дом здравља Лајковац
- Туристичка организација Лајковац – 1 запослени
- ЈУ „Установа за спорт и омладину“ - 1 запослени (ВД директора)

5.4 Пружање административних услуга

Начин функционисања локалне самоуправе пресудно утиче на квалитет грађана Лајковца. Институционални капацитети, методи управљања ресурсима, модел организовања општинских служби, ефикасност у раду, комуникација са грађанима, кључни су елементи за процену тренутног стања и дефинисања стратешких праваца у овој области.

Када се посматра локална самоуправа, један од битних аспеката односи се на сегмент добре управе, односно на чињеницу да локална самоуправа у вршењу својих послова треба да води рачуна о ефикасности, ефективности, транспарентности, партиципацији и одговорности. С обзиром на могућности које модерна технологија даје, јако је битно да се она користи сврсисходно, односно да се њеним коришћењем административне и јавне услуге, које су у надлежности локалне самоуправе, пружају на што ефикаснији начин.

Општинска Управа Лајковца, као и јавна предузећа су опремљена са довољним број рачунара и обезбеђена је доступност интернету. Иако је информатичка и инфраструктурна опремљеност на оптималном нивоу, не постоји хоризонтална и вертикална повезаност између јавних институција у циљу успостављања јединственог корисничког система. То значи да грађани на једном месту не могу добити комплетну информацију о тренутном стању свог предмета што смањује ефикасност рада општинске администрације.

5.5 Институционални капацитети локалне самоуправе

Проблеми са којима се локална власт у Лајковцу сусреће и изазови са којима се суочава, указују да је за успостављање успешног и функционалног локалног система потребна систематска анализа организационе структуре и броја радних места и континуиран рад на обуци њихових представника у разноврсним знањима и вештинама. Само довољно добро обучени функционери и представници локалне самоуправе и квалификовани представници других

сектора и друштвених група могу бити гаранتي брзог и ефикасност прилагођавања правног, политичког и економског система европским стандардима.

Недовољна стручност у одређеним областима и неадекватна унутрашња координација, непознавање вештина неопходних за успешно обављање послова од значаја за локалну заједницу, недовољна информисаност о начелима и моделима на којима почива деловање локалне самоуправе у развијеном друштву, неки су од разлога који доводе до недовољно доброг функционисања органа Општине Лајковац, а чије се последице најдиректније одражавају на услове и квалитет живота локалног становништва.

У претходним годинама ниво организовања обука за припаднике локалне самоуправе је био симболичан. Програми обуке организовани су од стране домаћих и страних организација, и уочен је одређен помак у овој области. Међутим, континуитет у обуци, недовољно познавање страних језика и додатна обука на раду на рачунарима још увек није обезбеђена и доступна свим радницима локалне самоуправе.

5.6 Комуникација са грађанима и учешће грађана у процесима доношења одлука

Низак степен учешћа грађана у процесима одлучивања води одлукама које не одговарају на стварне потребе заједнице, са једне стране, те неповерењу јавности у рад изабраних представника и општинске администрације, с друге стране. Формално и суштинско унапређење учешћа и утицаја грађана у јавним пословима на локалном нивоу представља најважнији и најпречи изазов за локалну самоуправу као власт која је најближа и најодговорнија грађанима.

Ниво комуникације општинских власти са грађанима претежно се одвијао путем месних заједница. Поред уходаног канала (месне заједнице), општинска власт се определила за нове моделе јавног општења са грађанима. Остварена је сарадња са локалним електронским медијима, невладиним организацијама и удружењима грађана.

Битно је напоменути да, поред наведених активности, ипак недостају иницијативе које би омогућиле ширу и разноврснију политичку партиципацију грађана кроз лични ванинституционални ангажман. Потребно је повећати учешће јавности у јавним расправама кроз организовање стручних трибина које би се реализовале у месним заједницама или на другим погодним местима, где би грађани могли да се више упознају са одлукама локалне власти и имају увид у документа која ће бити предмет јавне расправе.

5.7 Буџет

Одлука о буџету општине Лајковац се доноси на начин и по поступку предвиђеном пословником о раду СО за доношење одлука. Предлагач буџета је општинско веће, а усваја га Скупштина општине. У МЗ се одржавају зборови грађана или савети МЗ који предлажу план и програм са финансијским планом.

У последње време грађанима (представницима грађанског друштва и невладиних организација) се пружа могућност увида у начин и поступак доношења буџета, као и шанса да сами дају предлоге и сугестије.

Следећа табела приказује динамику буџета општине Лајковац:

Табела бр. 5-1: Буџет општине Лајковац

2010. године	663.608.000,00 динара
2011. године	897.293.219,00 динара
2012. године	744,753,111,00 динара
2013. године	818,371,386,30 динара
2014. године	1,413,872,377,00 динара
2015. године ²	911,809,200,00 динара

Извор: Стручне службе општине Лајковац

Општина је узела кредит од пословне банке у износу од 80 милиона динара, с тим да је 40 милиона реализовано у 2006. а 40 милиона у 2007. години. Кредит се отплаћује до 31.12. 2016. године.

Треба напоменути да је у току 2005. године уведена нова накнада и то за заштиту животне средине, која је, у складу са Законом о заштити животне средине (сл. Гласник РС бр. 36/09) измењена. Општина је, у складу са наведеним законом, 2009. године формирала буџетски Еко фонд и донела све одговарајуће одлуке. Планирана средства буџетског Еко фонда за 2015. годину су 180.225.000,00.

Остали изворни приходи су административне таксе, локалне комуналне таксе, боравишне таксе, накнада за заштиту животне средине, накнада за уређење и коришћење грађевинског земљишта и др. Најзначајнија локална комунална такса је такса на истицање фирме.

Општинска управа као директан корисник буџета, на основу свог финансијског плана, исказује инвестициона улагања у изградњу објеката, капиталном одржавању зграда, пројектном планирању, куповини административне опреме и програма.

Највећа улагања из буџета општине иду преко ЈП "Дирекције за уређење и изградњу општине Лајковац" у области комуналне инфраструктуре и опремања.

² План за 2015. годину

5.8 Државна имовина

Закон о јавној својини уређује право јавне својине и одређена друга имовинска права РС, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Јавну својину чини право својине РС, - државна својина, право својине аутономне покрајине – покрајинска својина и својина јединице локалне самоуправе – општинска или градска својина.

Општина Лајковац је преко својих надлежних служби поднела захтев Служби за катастар непокретности Лајковац за упис права јавне својине у корист општине Лајковац, на свим непокретностима на којима је општина имала право коришћења, а све у циљу усаглашавања са Законом о јавној својини.

Општина Лајковац је донела одлуке којима се регулише питање издавања у закуп пословног простора који је у њеном власништву у складу са одредбама Закона о јавној својини и подзаконским актима који регулишу ову област.

Ово је још један елемент који ће имати утицај на раст општинског буџета.

Табела бр.5-2: Државна имовина, кумулативни преглед – стање по попису за период од 01.01.2014 до 31.12.2014. година

Врста имовине	Вредност на дан 31.12.2014. (у РСД)
Стамбене зграде за јавне службенике	15,984,396.85
Остале стамбене зграде	24,549,574.00
Остали стамбени простор	521,256.00
Остале пословне зграде	351,768,592.75
Остали саобраћајни објекти	973,911,909.97
Водовод	87,400,062.60
Канализација	289,258,339.85
Остали облици водоводне инфраструктуре	108,245,963.78
Спортски и рекреациони објекти	299,889,553.94
Опрема за копнени саобраћај	1,796,087.13
Канцеларијска опрема	1,502,571.93
Рачунарска опрема	1,419,687.84
Комуникациона опрема	122,600.25
Електронска и фотографска опрема	2,142,351.04
Опрема за домаћинство и угоститељство	333,351.04
Опрема за заштиту животне средине	4,137,673.99
Опрема за јавну безбедност	129,313.05

Непокретна опрема	29,701.45
Пољопривредно земљиште	2,731,370.00
Грађевинско земљиште	178,386,080.43
Земља која је испод зграде и објекта	915,109,402.86
Спортски терени и придружена водена површина	622,626.00
Остало земљиште и придружена водена површина	16,001,640.00
Шуме	64,637,446.00
УКУПНО	3,240,631,551.04

Извор података: Стручне службе ОУ Лајковац

5.9 Закључна разматрања

Анализом тренутног стања у локалној самоуправи, може се закључити да су највеће слабости у следећем:

1. Неадекватна организациона и кадровска структура општинске управе, јавних предузећа и установа;
2. Застарео начин рада општинске управе, јавних предузећа и установа;
3. Недовољно развијене вештине општинских службеника у погледу коришћења нових технологија, станих језика као и знања везаних за ЕУ процесе;
4. Недовољна транспарентност рада општинске управе;
5. Недовољно развијен квалитет јавно-комуналних услуга;

6. ПРИВРЕДА

6.1. ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ 2010 – 2015 – ПРИВРЕДА

У оквиру привредног развоја Лајковца, Стратегијом су дефинисана 4 специфична циља који су покрили најбитније области економског развоја: конкурентност локалне привреде, пољопривреду и рурални развој, туризам и образовање за економски раст и развој. За сваки од наведених циљева идентификоване су мере (програми и Пројекти) чијим спровођењем ће се постићи сваки од дефинисаних специфичних циљева. Ова област обухвата највише конкретних задатака, а већина је краткорочног и средњерочног карактера.

У свим областима је релативно мало постигнуто и ниједан од циљева није реализован до краја.

Повећање конкурентности локалне привреде је предвиђено кроз (i) јачање малих и средњих предузећа и предузетништва, (ii) унапређење пословног окружења, (iii) подстицај развоју породичних послова и омладинског предузетништва и (iv) развој приватно – јавних партнерства и економске инфраструктуре. Ниједна од предвиђених активности за период 2010-2011 није остварена. План развоја МСП није донешен, база података о привреди општине није направљена, "омладински бизнис" у сарадњи са школама није покренут и подршка и локација за развој и очување старих заната и домаће радиности није обезбеђена.

Међутим, иако није постигнут резултат у системском постизању конкурентности локалне привреде, општина чини "ad-hoc" напоре како би подстакла предузетнике и мала и средња предузећа. У 2013. години издвојена су беспорватна средства у оквиру програма субвенција за развој малих и средњих предузећа и предузетника.

У области пољопривреде и руралног развоја јако мало напора је уложено у претходном периоду. Извештаји о конкретним активностима или резултатима нису били достављени пројектном тиму. Општина није успела да оснује бизнис инкубатор центар, као ни агро бизнис центар иако идејно решење комплекса је било направљено још у 2010. години. Подстицајне мере (правне, стручне, техничке и финансијске) за формирање и јачање пољопривредних задруга и кооператива, као и развоју предузетништва на селу нису спроведене. Али треба напоменути да је Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца за период 2011 – 2015 завршена и усвојена у 2012. години. Остварен резултат није постигнут ни када је реч о санацији индустријске зоне и инфраструктурном опремању индустријске зоне 2 – Непричава, изради плана фазне изградње система за наводњавање пољопривредног земљишта, као изградње неопходне путне мреже, израде планова општег уређења сеоских насеља.

Специфични циљ који се односи на развој туризма коришћењем локалних потенцијала је обухватио 5 краткорочних мера (активности) које међутим нису остварене ни до данас. Иако Туристичка организација није приказана као носилац неких од наведених активности, треба напоменути да је њен рад заживео у 2011. године. Туристичка Агенција Лајковца је израдила

веб-сајт који, међутим, није преведен на енглески језик па је самим тим ограничен на коришћење само домаћим посетиоцима. Веб-презентација располаже низом информација које се могу сврстати у неке од активности везане за развој туризма: информације о туристичкој понуди везаној за културно-историјску баштину, листа манифестација и знаменитости Лајковца. Активности везане за овај циљ су само делимично спроведене и треба их континуално развијати.

Иако је Стратегијом препознато образовање и едукација као важан фактор за развој привреде и економски раст, ниједна од наведених мера није спроведена.

6.2. Општи део

У структури лајковачке привреде највеће учешће има пољопривреда са око 55%, док је учешће индустрије око 12%. Остале привредне делатности остварују ниже учешће и то: трговина 11%, грађевинарство 10,2%, саобраћај 9,1%, занатство 2,4% и угоститељство и туризам 0,8%.

По подацима Регионалне привредне коморе Ваљево, у привреди општине је активно пословало укупно 61 привредно друштво, од чега је 52 сврстано у микро, 8 у мало предузеће, а свега 1 велико.

Економску структуру лајковачке привреде дефинише преко 70 привредних субјеката (укључујући представништва и филијале) и око 300 предузетника, од којих су најбројнији у трговини и занатству, саобраћају, складиштењу и везама.

Привреду Лајковца карактерише зависност и међусобна повезаност са ЕП Србије. Носиоци привредне активности на територији општине Лајковац су: ЕПС РБ "Колубара" – Тамнава Западно поље и Погон Елмонт ("Колубара-Метал).

Кључна ограничења локалне привреде су: низак ниво привредне активности, недостатак тржишта, неразвијеност приватног сектора, предузетништва, менаџмента и маркетиншких вештина.

6.3. Структура предузећа

Највеће учешће у привреди Лајковца заузимају привредна друштва која се баве трговином, прерађивачком индустријом, саобраћајем и складиштењем и предузећа која се баве стручним, научним, иновационим и техничким делатностима.

Табела бр.6-1: Број и структура привредних друштава по величини и секторима на дан 31.12. 2013. године

Сектор	Укупно	Величина			
		Микро	Мала	Средња	Велика
Пољопривреда, шумарство и рибарство	2	2	0	0	0

Рударство	4	2	2	0	0
Прерађивачка индустрија	10	7	2	0	1
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	0	0	0	0	0
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	2	0	2	0	0
Грађевинарство	1	1	0	0	0
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	11	10	1	0	0
Саобраћај и складиштење	11	11	0	0	0
Услуге смештаја и исхране	1	1	0	0	0
Информисање и комуникација	2	2	0	0	0
Финансијске делатности и делатност осигурања	0	0	0	0	0
Пословање некретнинама	1	1	0	0	0
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	9	8	1	0	0
Административне и помоћне услужне делатности	4	4	0	0	0
Државна управа и обавезно социјално осигурање	0	0	0	0	0
Образовање	2	2	0	0	0
Здравствена и социјална заштита	0	0	0	0	0
Уметност, забава и рекреација	0	0	0	0	0
Остале услужне делатности	1	1	0	0	0
Делатност домаћинства као послодавца	0	0	0	0	0
Делатност екстериторијалних организација и тела	0	0	0	0	0

Извор података: Информациони центар РПК Ваљево, Пословање предузећа са територије општине Лајковац за период 01.01. – 31.12.2013 године

На основу података из Регионалне привредне коморе Ваљево, укупан број запослених у регистрованим предузећима на дан 31.12.2013. године износи 795. Од тога, више од половине, тачније 525 запослених је у прерађивачкој индустрији, односно у предузећима које се баве прерађивачком делатношћу.

Табела бр.6-2: Број запослених по секторима и величини привредног друштва на дан 31.12. 2013. године

Сектор	Укупно	Величина
--------	--------	----------

55

	запослених	Микро	Мала	Средња	Велика
Пољопривреда, шумарство и рибарство	11	11	0	0	0
Рударство	68	11	57	0	0
Прерађивачка индустрија	525	12	183	0	330
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	0	0	0	0	0
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	66	0	66	0	0
Грађевинарство	0	0	0	0	0
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	15	8	7	0	0
Саобраћај и складиштење	10	10	0	0	0
Услуге смештаја и исхране	7	7	0	0	0
Информисање и комуникација	15	15	0	0	0
Финансијске делатности и делатност осигурања	0	0	0	0	0
Пословање некретнинама	1	1	0	0	0
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	42	27	15	0	0
Административне и помоћне услужне делатности	33	33	0	0	0
Државна управа и обавезно социјално осигурање	0	0	0	0	0
Образовање	2	2	0	0	0
Здравствена и социјална заштита	0	0	0	0	0
Уметност, забава и рекреација	0	0	0	0	0
Остале услужне делатности	0	0	0	0	0
Делатност домаћинства као послодавца	0	0	0	0	0
Делатност екстериторијалних организација и тела	0	0	0	0	0

Извор података: Информациони центар РПК Ваљево, Пословање предузећа са територије општине Лајковац за период 01.01. – 31.12.2013 године

Табела бр.6–3: Укупни приходи, расходи, добит и губитак по секторима (у хиљадама динара)

Сектор	Укупан приход	Укупан расход	Добит	Губитак
Пољопривреда, шумарство и рибарство	40895	40519	0	11
Рударство	274572	266726	31361	23515

Прерађивачка индустрија	2825242	2749793	134726	59277
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	0	0	0	0
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	189808	185497	4311	0
Грађевинарство	0	0	0	0
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	369300	366223	4872	1795
Саобраћај и складиштење	46856	54541	506	8191
Услуге смештаја и исхране	5069	5037	32	0
Информисање и комуникација	19194	18916	278	0
Финансијске делатности и делатност осигурања	0	0	0	0
Пословање некретнинама	10618	9903	715	0
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	206396	204179	2524	307
Административне и помоћне услужне делатности	14369	12923	1446	0
Државна управа и обавезно социјално осигурање	0	0	0	0
Образовање	1792	1635	157	0
Здравствена и социјална заштита	0	0	0	0
Уметност, забава и рекреација	0	0	0	0
Остале услужне делатности	0	0	0	0
Делатност домаћинстава као послодавца	0	0	0	0
Делатност екстериторијалних организација и тела	0	0	0	0

Извор података: Информациони центар РПК Ваљево, Пословање предузећа са територије општине Лајковац за период 01.01. – 31.12.2013 године

Према подацима Привредне коморе Ваљево, просечна нето зарада по запосленом у Лајковцу је, у марту 2015.године, износила 56.456,00 динара, што је знатно више од просечне зараде у Републици Србији. Укупан приход (активних привредних друштава - предузећа) остварен током 2013. године (на дан 31.12.2013.) у општини Лајковац износи 4.004.111.000,00 динара.

Спољнотрговинска размена

Привреда са подручја општине Лајковац у 2014. години је остварила следеће резултате:

- укупну спољнотрговинску размену у вредности од 19.669.409 \$ USA

- извоз износи 11.128.936 \$ USA
- вредност увоза износи 8.540.473

У увозу су најзаступљенији живе животиње, па износ увезене ове робе износи скоро око 50% од укупног увоза – 4.483.804 \$ USA. Што се тиче извоза најзаступљенији су производи прерађевине од меса у укупном износу од 5.534.154 \$ USA и други кланични производи за јело у износу од 3.569.363 \$ USA у 2014. години.

Најначајнији извозници у 2009. години су: „Ламадо“, „Мигал – Фабрицатион“, „Борвек еуротраде“, а увозници: „Ламадо“, „Нодел“, „Боверк“, „Ива аграр“, „МД Комерц“, „Тамнава Шуме“ и „МГ Лајковац“.

6.4. Запосленост

Према подацима Завода за статистику Републике Србије, званичан број укупно запослених у Лајковцу на крају 2011. године износио је 2818, од чега је већина, односно 2421 запослено у правним лицима. Према новијим подацима Завода за статистику РС и Националне службе за запошљавање у 2013. години укупан број запослених је износио 2892, од чега је 1991 мушараца, а 901 особа женског пола.

Табела бр. 6-5: Укупан број запослених у 2011. години

	Укупно	Запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације)	Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	Број запослених на 1000 становника
Лајковац	2818	2421	397	184

Извор података: Републички завод за статистику Општински, Општине и региони у Републици Србији, 2012

Табела бр. 6-6: Запослени³ по секторима делатности

ОБЛАСТ	Број запослених
--------	-----------------

³ Обухваћени су запослени у привредним друштвима, предузећима, установама, задругама, организацијама и малим привредним друштвима (до 50 запослених)

Пољопривреда, шумарство и рибарство	12
Рударство	1031
Прерађивачка индустрија	502
Снабдевање ел. Енергијом, гасом и паром	0
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	53
Грађевинарство	1
Трговина на велико и мало и и поправка моторних возила	36
Саобраћај и складиштење	187
Услуге смештаја и исхране	2
Информисање и комуникација	20
Финансијске делатности и делатности осигурања	1
Пословање некретнинама	0
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	45
Административне и помоћне услужне делатности	2
Државна управа и обавезно социјално осигурање	119
Образовање	226
Здравствена и социјална заштита	167
Уметност, забава и рекреација	10
Остале услужне делатности	9
УКУПНО	2421

Извор података: Републички завод за статистику Општински, Општине и региони у Републици Србији, 2012

У 2011. години укупан број регистрованих незапослених лица у Лајковцу је износио 772. Две године касније, а према новијим подацима Завода за статистику и Националне службе за запошљавање тај број је повећан на 990. Према најновијим подацима Националне службе за запошљавање из 2015. године број евидентираних незапослених лица износи 1112 од којих је 650 женског пола. Сходно томе може се закључити да је евидентан пораст броја незапослених лица у Лајковцу.

Табела бр.6-7: Укупан број незапослених у 2011. години

	Укупно	Први пут траже запослење	Без квалификација	Жене	На 1000 становника
--	--------	--------------------------	-------------------	------	--------------------

Лајковац	772	278	265	488	51
----------	-----	-----	-----	-----	----

Извор података: Републички завод за статистику Општински, Општине и региони у Републици Србији, 2012

Табела бр. 6-8: Број запослених 1991, 2009. и 2011 год., незапослена лица-стање 31.12.2011. год.

	1991	2009	2011.	
			запослени	незапослени
Република Србија	2.298.924	1.999.476	1.746.138	738.756
Лајковац	3.017	3.073	2.421	772

Извор података: Републички завод за статистику Општински, Општине и региони у Републици Србији, 2012

Према подацима НСЗ из 2015. године највеће учешће у структури незапослених према годинама старости имају лица старости од 20-24 (укупно евидентирано 242) и од 25 до 29 година (евидентирано 189 лица).

6.5. Зараде

Просечна зарада без пореза и доприноса на подручју РПК Ваљево, исплаћена у марту 2015. године у Колубарском управном округу, износила је 37.830 динара, што представља пад од 2,1% у односу на фебруар 2015. године. Према истим подацима из РПК Ваљево просечна нето зарада по запосленом у општини Лајковац је износила 56.456 динара, што је око 33% више од просечне нето зараде у Колубарском управном округу.

6.6. Индустрија

Индустријска производња у Лајковцу се развија од средине прошлог века када су са радом почела индустријска предузећа: ИГМ "Димитрије Туцовић" у Ћелијама, "Елмонт"- погон РБ "Колубаре" и површински коп "Тамнава – Западно поље", Рударског басена "Колубара.

Значајнија предузећа су Ламадо и Нодел у текстилној индустрији; Колубара –Мали Борак – пружање услуга транспорта у оквиру ЈПРБ "Колубара"; "Борверк" д.о.о – вађење камена за грађевинарство; „Борверк еуротраде“ д.о.о.-производња амбалаже од пластичних маса; „РОПЕР ЦО“ д.о.о.- производња осталог намештаја; "Ива-Аграр" д.о.о. – вађење камена за грађевинарство и др.

Међу постојећим привредним субјектима истичу се „Виндија“ из Вараждина, као значајан страни инвеститор који на територији општине поседује савремени складишно-дистрибутивни центар и фарму за тов бројлера (капацитет 180.000 бројлера), Хладњача за воће „Фрувела“, Борверк Еуротрејд“, са искуством од две деценије у производњи пет-амбалаже, „Ива аграр“, лидер у производњи грађевинског камена и свих врста камених агрегата, познат такође по производњи земље за цвеће, „Микроелектроника“ која производи алате за микроконтролоре, а међу клијентима су им чак „Сони“, „Хитачи“ и многи други, затим „Сани-Комерц“, „Борверк“ - вађење камена за грађевинарство, Млекара „М&О“ и други.

Поред тога на подручју општине налази се и **шест** активних каменолома, а истражни радови врше се на још неколико локација за површинску експлоатацију камена. На површинским коповима кварцног песка и шљунка тренутно се не врши никаква експлоатација. Локална самоуправа нема никакве ингеренције када је рад ових површинских копова у питању, али има штету и мањак средстава у буџету када исти не раде. За експлоатацију минералних сировина надлежно је Министарство рударства и енергетике републике Србије.

Посебн значај и важност има индустријска зона, коју локална самоуправа нуди заинтересованим инвеститорима. Планска документација је потпуно завршена, а инфраструктурно опремање индустријске зоне се постепено реализује.

"Индустријска зона 2" Лајковац је дефинисана Планом детаљне регулације, а плански основ за израду Плана детаљне регулације садржан је у Просторном плану општине Лајковац ("Сл. Гласник општине Лајковац", број 1/2011).

Основна сврха Плана је стварање правног и урбанистичког основа за уређење простора као и привлачење инвеститора тако што се у складу са њиховим захтевима и потребама додељују намене на неизграђеном земљишту, односно ствара могућност greenfield инвестиција.

Површина обухваћена Планом је 149,7 ха. У односу на насеље Лајковац, планско подручје је на западном ободу насеља на катастарској општини Рубибреза. Границом Плана обухваћен је простор између реке Колубаре на југу и саобраћајног коридора од међународног значаја на северу. Западним ободом је траса државног пута I-A реда бр. 2 Београд – Љиг – Прељине, а источна граница обухвата општински пут Лајковац – Боговађа.

Целокупан простор "Индустријске зоне 2" Лајковац је подељен у 2 зоне:

- Зона мешовите намене у оквиру које ће се налазити објекти становања, објекти посебне намене као и површине мешовите намене;
- Радна зона у оквиру које су планиране производне делатности.

Основни развојни потенцијал Индустријске зоне се огледа у повољном локацијском положају, због близине коридора Ибарске магистрале, магистралног пута М-22 и железничке станице Лајковац (пруга Београд-Бар). Постоји проблем недовољне комуналне опремљености простора, али се на томе у континуитету ради. Очекује се изградња нових индустријских колосека, терминала за утовар-истовар, прикључка на главни цевовод пијаће воде (Непричава – Лајковац - Лазаревац), изградње главних колектора за отпадне воде, дела секундарних саобраћајница, кишне канализације и сл.

Индустријска зона је само мањим делом активирана, али атрактивна је за смештај разноврсних привредних активности, уз потребу додатног уређења земљишта и опремања комуналном инфраструктуром и превентним мерама заштите околног подручја. Поред постојећих погона металопрераде, текстилне индустрије, прераде папира, прехранбене индустрије, очекује се развој и смештај малих и средњих предузећа из свих привредних делатности, у складу са условима и правилима изградње који ће бити дефинисани плановима нижег ранга. Намена ове зоне је претежно за индустријске и комерцијалне делатности. Зона је изузетно повољна за нове „браунфилд“ и „гринфилд“ инвестиције због инфраструктурне повезаности, положаја и близине насеља Лајковац и Лазаревац, „руже ветрова“ и сл.

Индустријски, складишни и грађевински капацитети са започетим инфраструктурним објектима и добром опремљеношћу на простору индустријске зоне, у наредном периоду тек очекује брз развој. У индустријско пословној зони Лајковаца, већ сада ради неколико приватних предузећа која својим успешним пословањем доприносе бржем развоју читаве општине.

У општини Лајковац постоји могућности за развој услужних делатности, међу којима су посебно дефицитарне личне услуге, поједине занатске услуге, информатичке и пројектне услуге, услуге маркетинга, разне консалтинг и пословне услуге сектору МСП, трговинске услуге, угоститељско-хотелијерске услуге, услуге у сектору пољопривреде и друге активности.

6.7. Пољопривреда

На територији општине налази се 12.112 ха пољопривредног земљишта, од чега обрадиво пољопривредно земљиште заузима 10.925,90 ха.

Табела бр. 6-9: Преглед површина пољопривредних култура земљишта

Општина	Обрадиво пољопривредно земљиште у ха					Остало у ха	Укупно
	Њиве	Вртови	воћњаци	Виногради	ливаде		
Лајковац	8942,50	1,19	613,40	39,55	1329,25	1186,13	12112,02

Извор података: Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, Републички Геодетски Завод, 2015

Ратарство, сточарство и воћарство су доминантне пољопривредне гране у општини Лајковац. Пољопривредно земљиште заузима 83% укупне површине територије општине. Повољни климатски фактори, разноврсност типова земљишта, повољна хидрогеологија и добра путна инфраструктура су добри услови за развој пољопривредне производње, а пре свега, сточарства, ратарства и воћарства.

Када се ради о пољопривредној производњи, може се констатовати да доминирају ситни, неспецијализовани пољопривредни произвођачи без јасне пословне и тржишне оријентације.

Резултат овакве производне структуре и слабе уређености су ниски и нередовни приходи уз одсуство озбиљног планирања, развоја и већих инвестиција.

По Попису пољопривреде из 2012. године, на територији општине Лајковац је евидентирано 2.578 пољопривредних газдинстава.

За подручје општине Лајковац карактеристична је депопулација села, велики број старачких домаћинства и недовољно радне снаге, уситњени су земљишни поседи са недовољном и застарелом механизацијом, недовољним улагањем и стимулацијом производње индустријског и крмног биља, што узрокује стагнацију свих грана пољопривреде.

6.7.1. Стање пољопривредних ресурса

Земљиште

По подацима Службе за катастар, укупна површина пољопривредног земљишта у државној својини износи око 1.171 ха. Предметно земљиште се не издаје у складу са Законом о пољопривредном земљишту, јер се фактичко и правно стање разликују, тј. решења о враћању земљишта нису прокњижена кроз катастар.

У Табели 3. Расположено земљиште пољопривредних газдинстава на територији општине Лајковац, приказане су коришћене и некоришћене површине пољопривредног земљишта, као и површине шумског и осталог земљишта.

Табела бр. 6-10 : Расположено земљиште пољопривредних газдинстава

Укупна површина расположивог пољопривредног земљишта	Расположено земљиште			
	Пољопривредно земљиште		Друго земљиште	
	Коришћено земљиште (ха)	Некоришћено земљиште (ха)	Шумско земљиште (ха)	Остало земљиште (ха)
14.979	10.291	623	2.163	1.901

Извор: Попис пољопривреде 2012. године

Вишегодишњи засади

У структури биљне производње, воћарска и виноградарска не заузимају значајно место иако за то постоје повољни услови. По подацима Пописа пољопривреде 2012. на територији општине Лајковац се под воћњацима налази 483 ха, од чега је 187 ха плантажна производња, док је 295 ха, екстензивна производња. Под виноградима се налази тек 3 ха земљишта на целокупној територији општине Лајковац.

Најзначајније воћарске културе су:

Шљива - 372 ха

Јабука - 32 ха
 Крушка – 20 ха
 Орах - 18 ха
 Вишња - 9 ха
 Кајсија - 7 ха
 Лешник - 5 ха
 Бресква - 4 ха

Сточни фонд

Општина Лајковац је општина са значајном традицијом у сточарској производњи, нарочито када се ради о говедарству. Позната је Лајковачка, традиционална Изложба приплодних крава и јуница сименталске расе, која се преко 30 година одржава и окупља у Лајковцу квалитетна сименталска грла, не само из општине Лајковац, већ и из суседних општина.

Упркос традицији и повољним условима за интензиван развој сточарства у претходном периоду је дошло до пада број грла стоке у општини Лајковац. Према подацима из Пописа пољопривреде 2012. године, на територији општине Лајковац се гаји око 3.080 грла говеда, од чега 1.511 крава, затим 14.810 свиња, 11.122 оваца, 808 коза, 71 грло коња, 66.839 кокоши и 2271 пчелиње друштво.

Механизација, опрема и објекти

У Табели 4. и Табели 5. дат је преглед објеката, механизације и опреме на пољопривредним газдинствима на територији општине Лајковац, по подацима Пописа пољопривреде 2012 године.

Табела бр.6-11 : Објекти на пољопривредним газдинствима

Објекти за смештај животиња							
говеда		свиње		кокоши		остало	
број	капацитет (места)	број	капацитет (места)	број	капацитет (места)	број	капацитет (м ²)
1.587	11.611	1.646	20.136	1.025	333.239	298	19.496
Објекти за смештај пољопривредних производа							
кошеви за кукуруз		амбари		силоси			
број	капацитет (м ³)	број	капацитет (м ³)	број	капацитет (т)		
1.970	50.810	1.294	49.457	32	467		

сушаре		објекти за силажу	
број	капацитет (м ³)	број	капацитет (м ³)
50	512	91	4.931
стакленици		пластеници	
број	капацитет (м ²)	број	капацитет (м ²)
1	300	445	36.759
објекти за смештај машина и опреме			
број		капацитет (м ²)	
990		43.455	

Извор: Попис пољопривреде 2012. године

Табела бр. 6-12 : Машине и опрема на газдинствима

Редни број	Машина/опрема	Број
1	трактори	1.631
2	комбајни	148
3	берачи кукуруза	197
4	плугови	1.320
5	тањираче	1.165
6	дрљаче	909
7	сетвоспремачи	69
8	ротофрезе	33
9	растурачи минералног ђубрива	431
10	растурачи стајњака	35
11	сејалице	538
12	прскалице	459
13	тракторске приколице	989
14	косилице	737

Извор: Попис пољопривреде 2012. године

Радна снага

На територији општине Лајковац, по подацима Пописа пољопривреде 2012. године, чланови пољопривредних газдинстава броје 6.023 лица, од чега 3.401 лице мушког и 2622 лица женског пола. На породичним пољопривредним газдинствима је евидентирано 5.994 лица и то 3.381

мушкарци 2.613 жена. Пољопривредна газдинства-правна лица имају 29 чланова, 20 лица мушког и 9 лица женског пола.

Од укупног броја лица, чланова пољопривредног газдинства, 2.533 лица су носиоци газдинства, док су 3.460 лица чланови породице и рођаци који на пољопривредним газдинствима обављају пољопривредну делатност.

На пољопривредним газдинствима општине Лајковац годишње се ангажује укупно 3.002 радне јединице, од чега 1.327 носиоци газдинства, 1.553 чланови породице и рођаци, 19 стално запослени и 103 радне јединице сезонске радне снаге. Под годишњом радном јединицом подразумева се јединица мере која представља количину људског рада утрошеног за обављање пољопривредне делатности на газдинству. Ова јединица представља еквивалент рада једног лица, тј. пуно радно време у једној години, осам сати дневно, 225 радних дана.

Структура пољопривредних газдинстава

Када се говори о структури пољопривредних газдинстава, може се рећи да на територији општине Лајковац доминирају релативно мала газдинства која углавном немају одређену специјалност. Најчешће чланови тих газдинстава остварују и приходе од других делатности, из радног односа, самосталне делатности или пензија из радног односа. Мали је број пољопривредних газдинстава којима је пољопривреда једина делатност.

У Табелама 6. и 7. приказана је структура пољопривредних газдинстава општине Лајковац према два показатеља:

- Површини обрађеног земљишта
- Броју условних грла стоке

Највећи део газдинстава обрађује мање од 10 ха земљишта. Такође највећи проценат газдинстава на свом газдинству има мање од 10 условних грла стоке. Претходне тезе говоре у корист констатације о малом обиму пољопривредне производње у већини газдинстава општине Лајковац.

Земљорадничке задруге у удружења пољопривредника

На територији општине Лајковац тренутно функционишу два удружења пољопривредника и то:

- Удружење одгајивача говеда сименталске расе "Колубара", која окупља произвођаче млека у јунећег меса са територије општине Лајковац, али и са територије других суседних општина.
- Друштво пчелара Лајковац, које је активно у развоју пчеларства путем организације стручних предавања из те области, организовањем Изложби меда и пчалињих производа и које је било корисник општинских подстицајних средстава за развој пчеларства.

Задруга „Качерски мед“ је регистрована на територији градске општине Лазаревац, али је Општина Лајковац била партнер на том пројекту, јер област заштићеног географског порекла

обухвата и територију општине Лајковац и одређени број лајковачких пчелара су чланови задруге. Пројекат је финансиран од стране Европске уније, кроз програм EU Exchange 4.

Трансфер знања и информација

Општина Лајковац је у претходном периоду предузимала низ мера како би омогућила ефикасан трансфер знања и информација из области пољопривреде. Тај тренд ће бити настављен и у будућности.

Већ традиционално пољопривредници са територије општине Лајковац имају могућност посете Новосадском Сајму пољопривреде у организацији Општине. Поред тога, сваке године у фебруару и марту се организују предавања из свих области пољопривреде, са посебним освртом на предстојећу сетву. На тим предавањима, која су изузетно посећена, пољопривредници буду упознати са новим трендовима у пољопривредној производњи од стране лица стручних служби, семенских кућа, произвођача и дистрибутера средстава за заштиту биља и сл.

Лајковачким пољопривредницима су на располагању стручна лица из Општине Лајковац, Пољопривредне саветодавне и стручне службе Ваљево и Центра за пољопривреду Лајковац.

6.7.2 Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја

Општина Лајковац је марта 2012. године усвојила "Стратегију развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца до 2015. године" којом је идентификовала основне правце и циљеве развоја ове привредне области. Основни стратешки циљ општине Лајковац у области пољопривреде и руралног развоја јесте јачање конкурентности развојно оријентисаних пољопривредних газдинстава, заштита и очување животне средине и културно историјских вредности, као и побољшање животног стандарда и услова за запошљавање и живот руралног становништва.

Обзиром да је Стратегијом предвиђен низ мера и активности које је требало спровести до 2015. године, било је неопходно формирање Савета – посебног тела чија одговорност је била праћење реализације мера дефинисаним Стратегијом и планирање активности. Предвиђено радно тело, односно Савет није формиран до данас, па самим тим извештаји о степену реализације Стратегије нису били доступни приликом ревизије Стратегије одрживог развоја Лајковца.

Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја је направљена у 2010. години за период од 5 година. Обзиром да је Стратегија направљена за период до 2015. године, општина Лајковац је донела одлуку да приступи ревизији овог петогодишњег статешког документа. Ревизија Стратегије се планира за крај 2015. или током 2016. године.

6.8. Туризам

Туризам је веома мало заступљен у привреди Лајковца и може се слободно рећи да је неразвијен.

Табела бр. 6-13: Број туриста и ноћења у 2012. години.

	Туристи			Ноћења туриста		
	свега	домаћи	страни	свега	домаћи	страни
Лајковац	707	660	47	3145	3058	87

Републички завод за статистику Општински, Општине и региони у Републици Србији, 2012

Овако ниска туристичка активност допринела је и на симболично инвестиционо улагање у туризам. То је пре свега последица неадекватног односа према туризму као потенцијално значајној привредној грани, посебно ако се у обзир узму изградња будућег ауто пута и уопште значај општине Лајковац као саобраћајног чворишта. Предуслови за развој туризма свакако постоје. Осим лепе и релативно очуване природе, на територији општине Лајковац се налазе бројни културно – историјски споменици, археолошка налазишта и сакрални споменици.

Један од највећих доприноса реализације развоја туризма је могућност већег запошљавања локалног становништва и могућност развоја сеоског туризма. Ово је посебно важно ако се узме у обзир релативно висока стопа незапослености и губитак радних места услед предстојећих реструктурирања РБ "Колубара". У том контексту посебно је важна депопулације простора и промена кадровске и полне структуре запослених.

У области туризма посебно се пружа могућност за отварање и развој МСП на породичном принципу, чиме су обезбеђене три основне ставке сваког доброг туризма: гостопримство, флексибилност и разноврсност.

Угоститељство је такође неразвијено, углавном у лошим објектима и недовољног асортимана. Задњих година дошло је до промене угоститељске делатности у друштвеној својини, која је смањена, али је зато дошло до отварања нових угоститељских објеката у приватној својини.

Компаративне предности подручја општине Лајковац за интензивнији развој туризма заснивају се на повољном географском положају и добрим климатским карактеристикама, туристичким ресурсима од националног значаја и развоју специфичне, препознатљиве туристичке понуде, чиме ће се омогућити активирање нових туристичких подручја и центара. Ово се огледа у могућностима развоја међурегионалних и међудржавних потенцијала.

Општина Лајковац треба да обезбеди интегративну заштиту културног наслеђа као генератора туристичког и ширег економског развоја, односно одрживог развоја целог подручја општине.

Генералним Планом Лајковца, Просторним Планом Колубарског лигнитског басена, а у складу са важећом законском регулативом дате су основне смернице за заштиту културних добара.

Простор и непосредна околина споменика "Врапче брдо" су у неуређеном и запуштеном стању. Неопходна је валидна процена да ли да се заштитни статус Врапчег брда обнови или да се брише из регистра заштићених природних добара. С обзиром на културно-историјска обележја и изузетан географски положај, може се идентификовати јавни интерес за обнављањем заштите и модела заштите (врста и категорија заштите, режими, старање) уз утврђивање ефикасног старатељства и обезбеђење услова за уређење и презентацију овог простора, односно доношења нових аката о заштити овог добра. Локална самоуправа мора узети активно учешће и покренути иницијативу за све врсте радова.

Просторним планом експлоатације Колубарског лигнитског басена предвиђен је и план заштите културних добара и споменика културе који се налазе на фронту напредовања површинских копова Колубарског рударског басена и у коридору аутопута Београд-Јужни Јадран који се морају благовремено евидентирати и заштитити. Археолошка ископавања морају да прате динамику напредовање површинских копова, на начин који не доводи у питање спасавање ових локалитета, нити угрожава напредовање копова. Радови на археолошким ископавањима одвијаће се према одговарајућим годишњим програмима, који су усаглашени са динамиком копова. Споменици народне архитектуре захтевају посебан третман. Потребно је решити проблем дислоцирања старих грађевина и њихове даље намене у складу с Елаборатом за формирање етнопарка. Потребно је уредити локацију Етнопарка и обезбедити његову егзистенцију.

6.8.1. Облици туризма

Имајући у виду природне карактеристике општине Лајковац постоје могућности за развој више различитих видова туризма од којих су најзначајнији: транзитни, излетнички, сеоски, омладински, ловно-риболовни, пословни и спортско-рекреативни туризам.

6.10.1.1. Транзитни туризам

Саобраћај и саобраћајна инфраструктура су добро развијени на подручју целе општине. Подручје општине има карактер транзитне територије. Почетак радова на изградњи аутопута Београд - Јужни Јадран учиниће ову општину врло атрактивном за транзитни туризам. У непосредној близини града је и саобраћајна петња тј. укрштај и веза са магистралним путем М-4, лоцирана на платоу између регулисаног корита реке Колубаре, железничке пруге и поменуте магистралне саобраћајнице. У оквиру ове саобраћајне петље планирана је и база за одржавање аутопута.

Капацитети транзитног туризма не траже нека већа финансијска улагања и могуће је брзо активирати понуду за њега. Неопходни су пригодни угоститељски објекти који могу да обезбеде задржавање, одмор али и ноћења путника и туриста у транзиту. Предности општине Лајковац су близина природног добра "Боговађа" и природног споменика "Врапче брдо" који су удаљени од будуће саобраћајне петње аутопута, само 6 - 7 км. Општина Лајковац има добре могућности и за развој верског туризма, непосредна близина значајних верских објеката, који треба прилагодити транзитним путницима.

У непосредној близини саобраћајне петње је и будући спортско-рекреативни центар "Колубара" са потенцијално одличним могућностима и понудом за транзитни туризам. Угоститељски објекти, спортски терени, шеталишта, заштићена културна добра и други атрактивни садржаји могу учинити ово подручје врло занимљивим и атрактивним и транзитним путницима и туристима.

Израда савременог и модерног кампа, такође би допринела понуди и транзитни туризам прилагодила савременим потребама.

6.10.1.2. Сеоски туризам

Туризам у селима Лајковачке општине нема традицију, а његов развој и коришћење постојећих могућности, за сада су без икаквог организованог и осмишљеног концепта. Сеоска насеља су углавном средине са постојећом пољопривредном производњом, а развојем туризма омогућио би се пласман њихових производа, док издавање њихових смештајних капацитета треба да омогући допунска финансијска средства. Природне карактеристике ових насеља показују да постоје повољни услови за развој туризма на селу на више локалитета. Главни проблем за развој ове врсте туризма је неадекватна инфраструктура и недостатак воде за пиће.

6.10.1.3. Пословни и спортско-рекреативни туризам

Природне карактеристике овог подручја су врло погодне за активан одмор и рекреацију, спортски објекти који се тренутно граде (отворени пливачки базен и спортска хала), као и изградња планираних спортских објекта, могу ову локацију учинити врло приступачном за масовну рекреацију туриста, излетника и спортиста. Непосредна близина РБ"Колубара" и интензиван развој МСП, чине подручје општине Лајковац врло погодним за пословни туризам.

6.9. Мала и средња предузећа

Влада Републике Србије је усвојила Стратегију за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности у Републици Србији за период 2015-2020. године, са Акционим Планом. Стратегија утврђује оквир, циљеве, приоритете и мере за унапређење развоја микро, малих и средњих предузећа и предузетништва у наредном средњорочном периоду.

Стратегија у националном стратешком оквиру, замењује Стратегију развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период од 2008. до 2013. године, претходни стратешки документ, чији је временски период истекао. Обе стратегије деле заједничко полазиште, циљеве и принципе, те нова Стратегија представља логичан наставак и надоградњу досадашње политике у овој области. На тај начин обезбеђена је усклађеност новог стратешког документа са стратешким и планским документима, који су раније донети.

Основни стратешки циљеви Стратегије:

- Унапређење пословног окружења
- Унапређење приступа изворима финансирања
- Континуални развој људских ресурса

- Јачање одрживости и конкурентности МСП
- Унапређење приступа новим тржиштима
- Развој и промоција предузетничког духа и подстицање предузетништва жена, младих и социјалног предузетништва

Развој малих и средњих предузећа постиже се мерама директне и индиректне подршке државе, стварањем мреже институција за подршку и координацију, фискалним подстицајима, финансијском подршком, стварањем статистичке основе за боље праћење развоја ових делатности и повезивањем тзв. "малог" и "великог" бизниса.

Локална самоуправа је од изузетне важности за рад и развој МСП и мора допринети афирмацији и спровођењу програма подршке и изградњи инфраструктуре за помоћ и развој МСП. Локална привреда условљена је оснивању и развоју малих предузећа у свим делатностима, приоритетно ради стварања простора за ново запошљавање. У том процесу значајну улогу има и локална самоуправа, посебно у погледу стварања повољне инвестиционе и пословне климе, обезбеђивања неопходне инфраструктуре, креирања партнерства јавног, приватног и невладиног сектора, отклањања постојећих баријера за реализацију предузетничких иницијатива на свом подручју (нпр. у урбанистичком и просторном уређењу и понуди локација, комуналној опремљености потенцијалних предузетничких зона, политици накнада уређења и коришћења грађевинског земљишта, политици локалних комуналних такси, подстицању усавршавања, образовних иницијатива, информатичких услуга и др.).

Поред даљег развоја рударско-енергетског сектора, основни стратешки правац локалне економије општине Лајковац треба да буде у развијању сектора малих и средњих предузећа (МСП). Предности МСП су флексибилност, брзина прилагођавања тржишту, спремност за освајање нових производа и услуга и способности ефективног запошљавања.

У општини Лајковац потпуно су дефицитарне услуге значајне за социјални и културни развој једног подручја. То су услуге у области здравства, образовања, културе, финансија, пословања и др., дакле оне активности које се обично сврставају у терцијарни и квартални сектор.

Развој МСП у општини Лајковац би, бар делом, морао бити везан за предстојеће промене у ЕПС-у. Партнерски однос општине и ЕПС-а може значајно допринети бољој пословној политици и условима за развој МПС.

Процес реструктурирања и приватизације предузећа у саставу РБ "Колубара" носи значајне проблеме транзиционе рецесије, међу којима је посебно наглашен прикривени вишак радне снаге и могуће укидање знатног броја радних места. По овом основу само из система РБ "Колубара" могло би да остане без посла око 3000-5000 радника, и то запослени у заједничким службама (углавном са ССС). По неким грубим проценама између 700 и 1000 ових радника би били становници општине Лајковац, а значајан проценат истих је женског пола.

На подручју општине Лајковац приватно предузетништво је нарочито развијено у производном занатству (прерада метала, пластике, амбалаже и др.), уз дефицит разних личних услуга, услуга

домаћинствима, поправци саобраћајних средстава, услуга у грађевинарству и др. Недавно су изграђене две мале млекаре у приватном власништву, али и даље нема програма за прераду меса и јагодичастог воћа. Управо, у наведеним и другим дефицитарним делатностима налазе се шансе за оснивање и успешно пословање МСП, не само у граду, већ и у руралном окружењу. У складу са општом стратегијом дисперзног развоја, у оквиру развоја сеоског подручја, поред приоритетног развоја аграра, у урбанистичким плановима потребно је предвидети одговарајуће локације за смештај малих прерадних/производних предузећа и радњи из сектора услужних делатности, уз подршку изградњи насељске и комуналне инфраструктуре, путева, објеката јавних служби и др.

6.9.1. Финансирање МСП

Обезбеђивање финансијских средстава представља један од главних проблема за развој МСП. Да би се обезбедили кредити наилази се на бројне препреке, као што су: непостојање документације о пословном подухвату и предузећу, одсуство знања и вештина да се пројекат на одговарајући начин представи кредиторима, непостојања методологије за оцену малих пројеката и друго. У настојању да се ови проблеми реше настале су бројне институције као што су: старт-уп фондови, гаранцијски фондови, кредитне компаније МСП и др.

Влада Републике Србије и надлежна министарства предузела су бројне активности да се олакша приступ сектора МСП изворима капитала, укључујући фонд за развој Републике Србије и програм самозапошљавања Републичког завода за тржиште рада. Основан је и Гаранцијски фонд Републике Србије са циљем да се олакша приступ кредитима за МСП. Општина Лајковац је члан регионалног центра за развој Шабац.

6.10. Закључна разматрања

Привреда Лајковца је у веома великој мери зависна од ЕПС, док сектор МСП није довољно развијен. У циљу даљег привредног развоја општина Лајковац би морала да обезбеди следеће опште претпоставке:

- примену стимулативних мера из републичке регулативе за развој приватног предузетништва;
- максималне олакшице у захватањима из дела обавеза према СО, посебно за предузећа која предвиђају запошљавање нове радне снаге;
- ангажовање на привлачењу стратешких инвеститора и промовисању повољности улагања на сопственој територији;
- помоћ у изналажењу најбољег решења са власницима постојећих пословних и складишних објеката и простора, који су дуги низ година ван употребе, да неискоришћене капацитете, објекте и земљиште дају у закуп или продају заинтересованим правним и физичким лицима ради обављања пословне делатности;
- подршка у изналажењу могућности сарадње са предузећима у области производње и услуга;

- обезбеђивање локација за изградњу додатних привредних погона, уз стимулативне мере и активности урбанистичко-комуналне политике, политике цена грађевинског земљишта и пословног простора;
- организовање обуке, курсева и предавања из области за које су заинтересовани предузетници;
- подстицање реализације програма производних и услужних садржаја уступањем или давањем у закуп атрактивних локалитета, обезбеђивањем локалних инфраструктурних услова за нормално функционисање пословних објеката;
- спровођење принципа одрживог локалног развоја у свим сегментима развоја, и заштите општинске територије, у складу са усвојеном Декларацијом о одрживом развоју у градовима и општинама Србије (2005)

6.10.1. Туризам

Анализом постојећег стања у области туризма и узимајући у обзир све могућности које територија Лајковац пружа у смислу развоја туризма, може се закључити следеће:

- непостојање стратешког плана за развој туризма у Лајковцу;
- недовољно изграђена туристичка инфраструктура;
- недовољно развијен систем подршке становништву за бављење сеоским туризмом;
- недовољно стручно оспособљени кадрови за рад у туризму;
- непостојање адекватне туристичке понуде, укључујући и туристичку мапу Лајковца;
- могућност формирања амбијенталних целина заснованих на културном и историјском наслеђу;

Такође, надлежни општински органи и службе би морале да се укључе у регионалне и националне пројекте у области туризма. Општина је за сада основала Туристичку организацију Лајковац, као јавну установу.

6.10.2. Пољопривреда

Стратегија развоја пољопривреде је идентификовала три развојна приоритета у области пољопривреде и руралног развоја:

1. Јачање конкурентности аграрног сектора на домаћем и иностраном тржишту;
2. Одрживо управљање природним ресурсима и заштита животне средине;
3. Унапређење квалитета живота рурално становништва и диверсификација руралне економије.

Већина мера и активности планиране за реализацију другог и трећег развојног правца су обухваћене кроз Програм заштите животне средине Лајковца. Сходно томе, Стратегија одрживог развоја Лајковца за период 2015 – 2024 година ће бити фокусирана на имплементацију мера и активности везане за први развојни приоритет Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца, првенствено на институционалне и финансијске механизме неопходне за остваривање специфичног циља првог развојног приоритета.

Анализом постојећег стања пољопривреде у Лајковцу закључено је да мере и активности планиране Стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца нису у довољној мери спроведене, да би осигурале остваривање развојних приоритета. Одређене активности су укључене у годишње Програме мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја, али у коликој мери оне доприносе остваривању одрживог развоја пољопривреде у Лајковцу, не може се закључити без наративних извештаја који подржавају финансијске извештаје утрошених средстава на годишњем нивоу. Ревизија Стратегија планирана за крај 2015. године или током 2016. године ће детаљно анализирати обим реализованих мера и активности и степен достигнућа постављених циљева.

Треба напоменути да је Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца предвидела и утврдила механизме и институционалне оквире надлежне за мониторинг спровођења Стратегије. Као што је већ напоменуто, Стратегија је предвидела формирање Савета који је требао пратити реализацију циљева Стратегије и детаљно планирати мере на годишњем нивоу. Савет није формиран, па самим тим ни већина активности планираних Стратегијом није реализована. Сходно томе, може се закључити да један од највећих недостатака је не-координисаност актера који су учествовали у изради Стратегије, а након њеног усвајања имали за задатак праћење и подршку реализације исте.

6.10.3. Мала и средња предузећа

Анализом постојећег стања у овој области може се закључити да највећи недостатци су управо следећи:

- недовољно изграђена комунална инфраструктура у посројећој индустријској зони;
- непостојање система удруживања група предузетника – кластери;
- недовољно изграђено јавно-приватно партнерство;
- непостојање центра за информисање предузетника (постојећих и нових)
- непостојање бизнис-инкубатора;
- нема континуитета у едукацији и обуци предузетничке структуре
- недовољна афирмисаност омладине за развој предузетништва

7. СПЕЦИФИЧНОСТИ ОПШТИНЕ ЛАКОВАЦ

Као и велика већина општина у Србији, Лајковац има одређене специфичности које директно утичу или ће значајно утицати на његов даљи развој. Када је општина Лајковац у питању, то је пре свега развој површинских копова РБ "Колубара", инфраструктурни коридор аутопута Београд - Јужни Јадран и изградња другог колосека железничке пруге Београд-Ваљево.

7.1. Зависност развоја општине Лајковац од ЕПС-а

5.1.1. ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ 2010 – 2015 – СПЕЦИФИЧНОСТИ – зависност развоја од ЕПС-а

Стратегија одрживог развоја Лајковца за период 2010 – 2015 је идентификовала 3 специфична циља везана за специфичност општине од ЕПС-а:

1. Координација рада са ЕПС- ом кроз формирање стручног, интерресорног тела
2. Програме и пројекте везане за заштиту животне средине
3. Инвестициони пројекат социо-економског статуса општине Лајковац.

О реализацији првог циља (формирање интерресорног координационог тела) пројектни тим није добио ниједну информацију, па сходно томе закључујемо да циљ није остварен. Након анализе целокупне документације индиректно везане за уску повезаност општине са ЕПС-ом закључујемо да ово представља велики недостатак и слабост општине, јер средства која би се обезбедила од ЕПС-а могу у великој мери да допринесу одрживом развоју, првенствено одрживом планирању и имплементацији пројеката и активности који су садржани у Стратегији.

Као што је у претходном тексту наведено, тематика заштите животне средине је детаљно обрађена у Програму заштите животне средине Лајковца, па сходно тој чињеници овај документ се неће бавити тим питањима.

Инвестициони Пројекат социо-економског статуса општине Лајковац је планиран у сарадњи општине и ЕПС-а. У складу са информацијама које су добијене од Дирекције за изградњу Лајковца може се закључити да је релативно мало пројеката спроведено из Инвестиционог

пројекта. Највише средстава је уложено у социјалну инфраструктуру, са фокусом на замену столарије и партерно уређење основних школа.

За реализацију оваквог пројекта који обухвата под-пројекте са великим утицајем не само на привреду и социјалну инфраструктуру, већ и на енергетску ефикасност, заштиту животне средине и економски развој, неопходно је обезбедити јаку и ефикасну координацију, и све активности реализовати у складу са стратешким планом.

5.1.2. Опис постојећег стања

Када се разматра подручје општине Лајковац као најважнији елемент и са највећим утицајем на будући развој општине је развој површинских копова РБ "Колубара".. Сва просторно планска и урбанистичка документација која се односи на ширење површинских копова и заузимање земљишта је од суштинског значаја за општину Лајковац.

Стратешка документа и планови који су од суштинског значаја за будући развој општине Лајковац су:

- Закон о просторном плану и Просторни план Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 13/96);
- Регионални Просторни План колубарског округа погођеног земљотресом ("Сл. гласник РС", бр. 70/2002);
- Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд - Јужни Јадран, деоница Београд - Пожега ("Сл. гласник РС", бр. 37/2006);
- Просторни план подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена - радна верзија, мај, 2007.године. Просторни план је урађен у према Одлуци о изради Просторног плана подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена (Сл. гласник РС, бр. 11/2000) и Програму израде Просторног плана;
- Друга измена и допуна ГП -а Лајковац - радна верзија, мај, 2007;
- Стратегији развоја енергетике Републике Србије до 2015. године (2005).

Почетак експропријације, а сходно томе и експлоатације угља на површинском копу "Тамнава-Западно поље" почела је новембра 1985. године. Пројектовани капацитет површинског копа "Тамнава-Западно поље" је 12 милона тона лигнита годишње. Резерве лигнита се процењују на 430 милиона тона.

На територији општине Лајковац у периоду од 1985-2006. године експроприсано је **800 20 80**ха земљишта. Експроприсано земљиште садржи обрадиво земљиште, природна станишта као што су шуме, мочваре и ливаде, као и куће које припадају селима Мали Борак и Скобаљ. Планом експропријације РБ "Колубара" за општину Лајковац за период до 2012. Године, извршена је експропријација још 450 ха, са 150 домаћинстава, која су припадала селу Мали Борак.

Цео поступак експропријације је реализован од стране РБ "Колубара". Суштина програма пресељења становништва је да се сваком домаћинству обезбеди одређена материјална

надокнада која ће га оспособити да одржи сличан стандард живота и уколико је могуће и побољшање постојећег стандарда, а у исто време да осигура приходе домаћинствима сличне ранијим. Ове мере гарантује Закон о експропријацији ("Сл. Гласник РС", бр. 53/95, "Сл. Лист СРЈ", бр. 16/2001 – Одлука СУС и "Сл. Гласник РС", бр. 20/2009 и 55/2013 – одлука УС). Додатни циљ је да се задржи популација и осигура економски просперитет у окружењу.

Цео електропривредни систем Србије налази се на самом почетку реструктурирања, чији модалитети и динамика нису у свему дефинисани. Тек треба донети одговарајуће стратешке одлуке и решити веома важан конфликт између локалних и регионалних циљева и приоритета, с једне стране, и приоритета државног односно националног значаја, с друге стране.

Укупна површина планског подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена износи 547,14 км². Општини Лајковац припадају следеће катастарске општине: Мали Борак, Јабучје, Лајковац, Рубрибреза, Непричава и Ћелије.

Табела бр. 7-1: Биланси намена површина у ха - стање

Делови који припадају у планском подручју	Површина у ха	Пољопривреда		Шуме		Површине заузете за потребе рударства		Насеља		Инфраструктура		Остало	
		површина	% од укупне	површина	% од укупне	површина	% од укупне	површина	% од укупне	површина	% од укупне	површина	% од укупне
Лајковац	9845	7312	74,3	1014	10,3	428	4,4	578	5,9	72	0,7	441	4,5
УКУПНО ПЛАН	54714	41652	76,1	3100	5,7	3858	7,1	3936	7,2	409	0,7	1759	3,2

Извор података: Просторни план подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена, радна верзија, 2007.

Укупна површина општине Лајковац која је обухваћена просторним планом Колубарског лигнитског басена је 9 845ха, али експлоатација лигнита ће се обављати само на подручју КО Мали Борак и једним мањим делом на КО Јабучје. Експлоатације лигнита и деградација животне средине имају негативан/позитиван утицај и значај на целокупну популацију и територију општине.

Основни развојни циљ Планског подручја Колубарског лигнитског басена јесте ефикасно, рационално, организовано и одрживо коришћење природних и створених потенцијала, у социоекономском, просторном и еколошком погледу. Од привредних делатности, и даље највећи значај имаће рударство и енергетика, као носеће области досадашњег и будућег развоја Планског подручја. Заштита животне средине и рекултивација земљишта где је експлоатисан лигнит, добијају значај у складу са принципима одрживог развоја. Неопходно је урадити детаљан план мониторинга квалитета животне средине који би обухватио све елементе дефинисане Процењом утицаја и обезбедити учешће јавности у доношењу одлука о решавању проблема везаних за животну средину.

Просторни план Колубарског лигнитског басена ће у периоду имплементације имати **четири основне улоге**:

- отклањање конфликта у коришћењу природних ресурса Планског подручја;
- стратешко регулисање економских, социо-политичких и еколошко-просторних карактеристика одрживог развоја;
- заштита јавних добара и квалитета живљења појединаца, група и читаве заједнице; и
- остваривање еквивалентних услова живота и рада свим житељима Планског подручја (у смислу обезбеђивања приближно једнаких могућности за продуктивно запошљавање, становање, образовање, снабдевање робама и услугама, рекреацију, квалитет животне средине и др.).

7.2. Ограничења и потенцијали развоја

7.2.1. Конфликти и њихово превазилажење

У развоју рударско-енергетских и индустријских комплекса какав је Колубарски лигнитски басен, јавља се већи број конфликта, које је неопходно плански решавати и неутралисати.

Први конфликт је сукоб интереса експлоатације угља као необновљивог природног ресурса и коришћења обрадивог пољопривредног земљишта као такође необновљивог природног ресурса (бар на овом технолошко-техничком нивоу). Да би се штетно деловање рударских активности на пољопривредне површине svelo на прихватљиву меру неопходно је: рационално коришћење земљишта, ефикасна рекултивација земљишта и ригорозна еколошка заштита.

Други конфликт је између рударских радова и постојећих насеља, који је могуће делимично ублажити давањем правичне накнаде за експроприсано земљиште, могућности избора за пресељење и за трајно становање, обезбеђењем пресељеном/ насељеном становништву адекватних ("нормалних") услова живота и рада на новим локацијама.

Трећи конфликт је угрожавање и загађивање вода, ваздуха, земљишта и укупне животне средине.

Четврти конфликт проистиче из међународних обавеза Републике Србије према санацији постојећег стања животне средине.

Никако не треба занемарити и конфликте који проистичу од тзв. "капиталне интензивности" основних рударских активности. Проширивањем експлоатационих поља отвара се веома мали број нових радних места, што је неповољно са становишта постојеће, велике незапослености.

7.3. Инвестициони пројекат социо – економског развоја

Инвестициони пројекат социо-економског развоја је покренут на основу споразума између општине Лајковац и РБ Колубара. Циљ пројекта је максимално искоришћавање социо-економских потенцијала општине у функцији квалитета живота становника (становање, запошљавање, снабдевање, културно забавни и рекреативни садржаји). Предвиђени период за реализацију под-пројекта у оквиру Инвестиционог пројекта је 2011 – 2016. година.

Основне пројектне активности подразумевају:

- Обезбеђивање ангажовања респектабилних и репутабилних професионалаца на реализацији програма.
- Коришћење савремених аналитичких метода за креирање нових пројеката
- Дефинисање циљаних профила социо-економског развоја општине Лајковац у наредном развојном периоду од 10 година.
- Континуирани дијалог са руководећим структурама ЕПС-а и РБ „Колубара“
- Константан рад на обезбеђивању финансирања из додатних извора који не задиру у структуру буџетских средстава општине (РБ Колубара, Државни развојни фондови, Европски приступни фондови, Развојни инвеститори)
- Правовремено препознавање и респектовање у свим планским документима од републичког до локалног нивоа свих значајних позиција инвестиционог пројекта са уважавањем визије уређења Колубарског басена по завршетку рударских радова.
- Инвестициони пројекат се реализује методом директног приступа релевантним факторима за његову реализацију, отвореном комуникацијом у реалном времену.

Развојни пројекти за реализацију инвестиционог пројекта развоја социо-економског статуса општине Лајковац су следећи:

- Завршетак започетих инвестиционих радова на објектима јавне и комуналне инфраструктуре (основне школе, стадион, спортска хала, обданиште, главни колектор отпадних вода и веза са њим, локалних и некатегорисаних путева, водоводне и канализационе мреже са третманом отпадних вода за преостала насеља у општини итд.)
- Санација постојеће индустријске зоне и економских локација на којима се очекује наставак привредних активности ван територије индустријске зоне
- Инфраструктурно опремање Индустријске зоне 2 Непричава на потезу будуће петље ауто-пута Београд – Јужни Јадран
- Изградња и опремање спортско-рекреативног центра водених спортова
- Истражни радови на верификацији геотермалних водних потенцијала
- Изградња енергане на био гас
- Увођење чистије производње и повећање енергетске и сировинске ефикасности
- Пројекат топлификације Лајковца
- Пројекат гасификације индустријских зона и насељеног места Лајковац
- Агро бизнис центар
- Инфраструктурно опремање локација за будућа расељавања становника из зоне копа Тамнава-Западно Поље и нове димензије културе становања мештана општине
- Туристичка мапа Лајковца
- Изградња и опремање старачког дома
- Изградња едукационог центра ИТ технологија интернатског типа
- Занављање ловних ревира

7.4. Закључна разматрања

Узимајућу у разматрање све чиниоце и факторе који утичу на сарадњу општине са ЕПС-ом, и свесни чињенице да развој општине Лајковац може у многome да се унапреди услед координисаних активности на Инвестиционом пројекту социо-економског статуса Општине Лајковац, закључујемо следеће:

- неопходно је изградити јасно координисане односе између општинске управе и руководства ЕПС-а, тако што ће се формирати координационо тело састављено од представника свих релевантних институција. Ово координационо тело мора имати за обавезу планско припремање и спровођење пројеката који су утврђени у Инвестиционом Пројекту. Координационо тело мора пратити реализацију и годишње извештавати о реализацији инвестиционих пројеката;
- Већина под-пројеката у Инвестиционом пројекту је краткорочног карактера са планом завршетка 2012, 2013 година. Међутим, Инвестициони Пројекат је обухватио и крупне инвестиционе пројекте као што је гасификација, топлификација и др. Обзиром да је Инвестициони Пројекат припремљен у 2010. години, неопходно је приступи његовој ревизији. Неопходно је да надлежне институције направе пресек стања у смислу реализованих инвестиционих пројеката и поново размотрити све предлоге под-пројеката садржаним у Инвестиционом Пројекту.

8. SWOT АНАЛИЗА

Ова анализа представља алат за идентификацију могућих предности општине Лајковац у односу на компаративне системе. При овој анализи треба имати у виду да су:

- Снаге - средства и фактори који заједници осигуравају предност у односу на друге
- Слабости – фактори или трендови који представљају слабости или ограничења
- Могућности – оно што је корисно за развој, што се може искористити ради реализовања развојних шанси
- Претње – неповољни трендови који воде смањењу динамике развојних акција

Реализација стратешких циљева не може се постићи само линеарним следом активности. Многи фактори који делују паралелно и истовремено утичу на процес њене примене и реализације, и они могу да успоре или убрзају достизање циљева. Ови фактори могу потицати из унутрашњег или међународног окружења и могу се манифестовати у различитим периодима и на различите начине.

Саобраћајна Инфраструктура

Снаге	Слабости
• Повољан географски положај и ниво развоја саобраћајне мреже • Разграната мрежа регионалних и локалних путних праваца • Железничко чвориште • Постојећи инфраструктурни ресурси • Дефинисан оквир за инфраструктурни коридор (који поштује европску и регионалну саобраћајну политику) и глобални циљеви	• Недостатак искусног административног и стручног особља • Недостатак финансијских средстава
Могућности	Претње
• Коришћење финансијских средстава (донација и кредита) за изградњу саобраћајне инфраструктуре • Изградња нових путних праваца • Реконструкција пруге и улагање у железнички саобраћај • Изградња аутопута	• Недостатак финансијских средстава (Република) за реализацију пројеката везаних за саобраћајну инфраструктуру • Доминација политичког утицаја над професионализмом и стручношћу • Главне трансевропске мултимодалне приоритетне осе (Коридор IV и Iva) у непосредној близини Србије – на растојању од 50-100 км од Коридора X, у земљама које су од 2007. године чланице ЕУ

Локална самоуправа

Снаге	Слабости
- Добра техничка опремљеност Општинске управе ИТ технологијом - Развијен систем месних заједница - Развијена међуопштинска сарадња - Двосмерна комуникација са грађанима - Постојање ЈП, ЈКП и Установа	- Неадекватна структура људских ресурса у јавном сектору - Недовољно познавање страних језика и терминологије - Недостатак искусних менаџера
Могућности	Претње
- Маркетиншка промоција општине у циљу привлачења страних инвестиција - Проширење надлежности локалне самоуправе - Увођење међународних стандарда у општинску управу, ЈП и ЈКП	- Недовољна трансферна средства од стране Републике - Одлив високошколског кадра

Привреда

Снаге	Слабости
- Повољан географски положај - Природни ресурси - Постојање индустријских зона - Културно-историјско наслеђе	- Уситњеност пољопривредних поседа - Недостатак смештајних капацитета - Недовољно разумевање економских законитости
Могућности	Претње
- Јавно-приватна партнерства - Развој и промоција индустријских зона - Развој кооператива, задруга и удружења - Близина великих потрошачких центара - Транзитни туризам	- Одлив високошколског и стручног кадра - Занемаривање села - Неприменљив регулаторни оквир

Електропривреда Србије-РБ "Колубара"

Снаге	Слабости
• Необновљиви ресурси - лежиште угља, за развој рударства и енергетике • Обновљиви ресурси - пољопривредно земљиште и воде, за развој пољопривреде и туризма • Изграђени производни, инфраструктурни и услужни капацитети • Традиција рударске и енергетске делатности • Високостручни и образован кадар • Близина научних и образовних институција • Лидер у производњи угља – РБ"Колубара" • Развој МСП • Изграђени инфраструктурни садржаји, комуналне и јавне службе • Подршка државних институција развоју рударства и електро-привреде	• Застарела технологија • Еколошки проблеми и угроженост животне средине • Слабо развијено приватно предузетништво и МСП • Незавршено реструктурирање и приватизација предузећа • Недостатак воде за пиће • Недовољна улагања у развој и изостанак нових технологија • Релативно висока незапосленост • Лоше одржавање инфраструктуре • Нефункционалисање јавних служби на сеоском подручју • Проблеми у насељима ради пресељења становништва
Могућности	Претње
• Потпуно искоришћавања природних ресурса угља и пратећих минералних и техногених сировина • Реализација пројеката у области привреде, инфраструктуре, екологије • Развој МСП у свим делатностима • Подстицај пољопривредној производњи (сточарство, пластеници, воће и др.) • Развој прерађивачких капацитета • Привлачење страних инвеститора	• Динамика реструктурирања и приватизације • Даље угрожавање животне средине због очекиваног интензивног развоја производње и прераде угља • Демографско пражњење села • Недостатак менаџерског кадра • Неразвијена предузетничка култура • Недовољно коришћење дела производних и услужних капацитета • Нерешавање проблема водоснабдевања • Деградирано и загађено пољопривредно земљиште у појединим деловима басена

Визија

Лајковац 2025. године је модерна општина спремна да се интегрише у савремене европске токове са:

- развијеном привредом, туризмом и предузетништвом
- изграђеном квалитетном и модерном инфраструктуром
- високим степеном енергетске ефикасности
- очуваном животном средином
- високим степеном запослености и без сиромаштва
- ефикасном општинском администрацијом
- очуваним културно – историјским наслеђем

9. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Визија економски ефикасне и одрживе заједнице захтева утврђивање приоритета као уопштених дугорочних циљева чијом реализацијом ће се достићи основни циљ – одрживи развој општине Лајковац.

Узимајући у обзир резултате добијене на основу социоекономске и SWOT анализе утврђени су следећи стратешки циљеви:

- Квалитетно и квантитетно унапредити саобраћајну инфраструктуру
- Успоставити модерну и ефикасну локалну самоуправу
- Достићи одржив економски развој

Општина Лајковац ће достићи одржив економски развој кроз:

- унапређење развоја пољопривреде и руралног развоја
- унапређењем туризма коришћењем локалних потенцијала
- повећањем конкурентности локалне привреде

10. СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ

10.1 Специфични циљеви за област: Саобраћај

Унапредити и изградити урбанистичко планску документацију за развој саобраћајне инфраструктуре у односу на целокупан локални развој

Неопходно је ускладити постојећу планско урбанистичку документацију или изградити нову која ће дати смернице и детаљно приказати развој саобраћајне инфраструктуре у односу на целокупану тенденцију развоја општине Лајковац. То се односи не само на проширење површинских копова "Тамнава – Западно поље" и изградњу аутопута, већ и на развој бизнис инкубатора, пословног простора, захтевима локалног превоза, захтевима и потребама заштите животне средине и др. Планско решавање саобраћајне инфраструктуре и његова изградња мора да прати и да се усклађује са тенденцијама и стандардима из области заштите животне средине, а ипак да буде у функцији локалног одрживог развоја.

Изместити локалне и регионалне путеве у складу са динамиком измештања насеља као последица развоја површинских копова и индустријско-енергетског комплекса и изградње аутопута Београд – Јужни Јадран

Водећи се чињеницом да стратешки национални приоритети, као што је проширење површинских копова и изградња аутопута се развијају на територији Лајковаца, општинска Управа ће уложити све напоре да усклади локалне инфраструктурне правце у циљу обезбеђивања бољег квалитета живота становништва. У циљу тога, неопходно је изградити план измештања свих путних регионалних и локалних праваца, па након усвајања плана приступити измештању, односно изградњи нових путева.

Изградити пратећу саобраћајну инфраструктуру

Приликом реконструкције постојећих локалних саобраћајница и планирањем нових, неопходно је посебну пажњу посветити пратећој саобраћајној инфраструктури. Законом о планирању и изградњи и свим релеватним подзаконским актима су јасно дефинисани стандарди и услови за планирање и изградњу саобраћајница, који поред основних техничких карактеристика и габарита саобраћајнице обухватају и пешачке стазе, заштитно зеленило (појас озелењавања), стајалишта за јавни превоз и др. Сходно томе, неопходно је приступити свеобухватном уређењу саобраћајне инфраструктуре где ће се приликом планирања реконструкције постојећих и изградње нових саобраћајница узети у обзир комплетна пратећа саобраћајна инфраструктура (пешачке и бициклистичке стазе, јавна расвета, заштитно зеленило, пратећи мобилијар, стајалишта за јавни превоз, итд.) тако да се испуне потребе житеља Лајковца.

10.2. Локална самоуправа

Унапредити организациону и кадровску структуру општинске управе, јавних предузећа и установа

Због контроле јавне потрошње, на локалном нивоу је неопходно спроводити политику оптимизације броја запослених у општинској управи. Чињеница је да постојећи систем за одређивање максималног броја запослених није адекватан и у пракси се показало веома тешко добијање сагласност за примање нових службеника. Иако не постоји јасна методологија која би омогућила израчунавање оптималног броја запослених у систему локалне самоуправе (на пример, у погледу величине територије, броја становника, броја корисника услуга управе и установа у јединици локалне самоуправе, нивоа развијености ЈЛС, развијености управе или услуга и др.), Општина Лајковац је свесна потребе за изменом постојећих аката о организацији и систематизацији локалне самоуправе. Сходно томе, долази се до закључка да је потребна већа функционална униформност и обједињавање сродних функција у организационим јединицама. У том смислу, неопходно је радити на успостављању и стандардизацији одговарајуће организационе и функционалне структуре локалне управе која ће одговарати стварним функционалним потребама локалне самоуправе, али и локалним специфичностима.

Успоставити систем електронског пословања општинске управе, јавних предузећа и установа

Електронско пословање се односи на употребу информационих и комуникационих технологија у размени информација, пружању сервиса и пословању органа локалне самоуправе са физичким и правним лицима, али исто тако и између самих органа управе. Увођење електронског пословања ће имати позитиван утицај на економију јер подразумева ефикаснији приступ услугама управе и смањењу трошкова администрације. На овај начин ће се повећати транспарентност и доступност информација, као и расположивост услуга. Али, генерално гледајући, електронска управа ће допринети свеобухватном развоју друштва, аутоматизацији процеса и већој ефикасности. Свакако, овај систем треба постматрати као средство за грађане и њихово пословање са локалном управом, кроз: информисање грађана о важним променама и новинама, брз преглед докумената и ефикасно подношење захтева (захтеви за издавање докумената). Како би се постигао овај циљ неопходно је спровести низ активности које се не односе само на електронско повезивање органа управе, већ и на едукацију општинских кадрова и локалног становништва за коришћење оваквог система.

Унапредити знање и вештине рада општинских службеника

За даљи развој људских ресурса у локалним управама посебно је важно успоставити континуирани систем усавршавања знања службеника и њихово оспособљавање за квалитетан рад и обављање све сложенијих задатака. Зато треба усвојити и континуирано спроводити Програм за обуку локалних службеника и успоставити одрживе институционалне, организационе и финансијске претпоставке тог усавршавања. У успостављању оквира за усавршавање локалних службеника, веома је важно обезбедити значајан утицај локалних власти као корисника на дефинисање програма обуке и осигурати финансирање одређених обука у државном буџету, посебно за обучавање службеника за преузимање нових надлежности ЈЛС или спровођење нових послова поверених од републичких органа.

Програм ће обухватити разне видове усавршавања: рад на рачунару и разним програмима, коришћење енглеског језика, едукација о стандардима и нормама ЕУ, припреми и управљању пројектима и др. Након дефинисања обима и врсте усавршавања, биће израђен план

активности за реализацију Програма који ће утврдити број тренинга на годишњем нивоу и потребна финансијска средства за њихово организовање.

Унапредити транспарентност рада општинске управе кроз побољшање услова за непосредно учешће грађана у процесу доношења одлука

У циљу унапређења учешћа грађана у конкретним процесима одлучивања, локалне власти морају посебно развијати партиципативну политичку културу којом се афирмише учешће грађана и унапређује њихова свест о потреби грађанског активизма у раду локалне самоуправе. Зато треба развијати механизме за консултовање са грађанима приликом доношења важних одлука, посебно буџета, планова и стратегија, као и за активну сарадњу локалних органа и организација грађанског друштва. Потребно је повећати учешће јавности у јавним расправама кроз организовање стручних трибина које би се реализовале у месним заједницама или на другим погодним местима, где би грађани могли да се више упознају са одлукама локалне управе и имају увид у документа која ће бити предмет јавне расправе. Најава оваквих догађаја би требало да буде истакнута на видљивим местима, у дневним новинама и у локалним медијима.

Унапредити квалитет и квантитет јавно-комуналних услуга

Јавно комуналне услуге подразумевају послове везане за управљање комуналним отпадом, снабдевање пијаћом водом и управљање отпадним водама. Главно питање које треба решити у оквиру овог циља је цена коштања комуналних услуга у приградским насељима и селима. Цена комуналних производа и услуга треба да уважи начело покрића свих трошкова и омогући развој комуналног сектора и улагање у инфраструктуру. Претходно било којој активности у правцу реализације овог циља неопходно је изградити студију о исплативости и реалним могућностима за увођење комуналних услуга у приградска насеља и села.

10.3. Привредни развој

10.3.1. Пољопривреда

Извршити ревизију Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја општине Лајковац за период 2010. – 2015. година

Ревизија Стратегије подразумева анализу свих активности и мера спроведених у протеклих пет година, одређивање степена реализације Стратегије, односно достигнућа постављених циљева и, предлог нових мера у складу са новим стандардима и политикама у области пољопривреде и руралног развоја. У сврху ревизије Стратегије, неопходно је формирати радну групу која ће прикупити сву доступну документацију и евиденцију о реализованим мерама и активностима, и уз подршку стручне институције или ангажованог консултанта, припремити нов стратешки документ за развој пољопривреде и руралног развоја.

Формирати тело за планирање и праћење реализације Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца

За реализацију мера и активности из Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја неопходно је формирати радно тело које ће заједнички планирати динамику спровођења активности, договарати и предлагати начине њиховог финансирања и надгледати имплементацију. Радно тело треба да се формира од представника свих релевантних институција на локалном нивоу које у својим надлежностима (директно или индиректно) покривају област пољопривреде и руралног развоја. Треба напоменути, да ово радно тело би требало да буде састављено и од представника ЕПС-а и РБ "Колубара", обзиром да су они већински финансијери Инвестиционог пројекта развоја социо-економског статуса Лајковца.⁴

Унапредити систем локалног финансирања пољопривреде и успоставити оквире за повлачење средстава из других фондова

У претходном периоду, тачније 2013. године формиран је буџетски Фонд за финансирање Програма и Планова Општине Лајковац у области пољопривреде. Коришћење средстава Фонда се планира кроз годишњи Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја. Сходно томе, неопходно је да се Програмом предвиде и мере планиране у Стратегији развоја пољопривреде и руралног развоја, обухватајући не само краткорочне активности већ и дугорочан план издвајања средстава који ће бити реализован на годишњем нивоу (обезбедити нека континуална финансирања кроз годишње Програме). Такође, Стратегијом су идентификовани најважнији републички и међународни фондови који су директно или индиректно намењени за развој пољопривреде и руралног развоја. Неопходно је редовно праћење статуса утврђених фондова, њихово ажурирање и допуњавање, али исто тако и аплицирање за доступна средства. У циљу тога, неопходно је пронаћи најадекватнији модел институционалног оквира, у складу са специфичности општине, који ће бити обучен за пројектно планирање и повлачење средстава из других фондова.

10.3.2. Туризам

Израдити стратешки план развоја туризма у Лајковцу

Планирање и развој туризма једне општине базира се на анализи друштвеног и економског стања, како у општини тако и у њеној околини, који су често у нескладу. Из тог разлога је неопходно темељно уочити све чиниоце који утичу, или би могли да утичу, на развој туризма. Стратешки план развоја туризма има за циљ да анализом укупног туристичког потенцијала општине Лајковац са становишта туризма, спорта и рекреације утврди правце развоја туризма, дефинише стратешке циљеве, приоритете и мере. Израдом стратешког плана, општина Лајковац ће имати јасно утврђене правце развоја туризма, активности за њихово достизање, потребне инвестиције и оквирне временске рокове за имплементацију.

Реконструисати постојећу и изградити нову туристичку инфраструктура

⁴ Имплементација Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја је планирана да се врши посредством реализације приоритетних локалних пројеката социо-економског развоја Лајковца.

Један од предуслова за развој туризма је неопходна инфраструктура која не само доводи туристу до одређене локације, већ и обезбеђује адекватан смештај и боравак туристе на тој истој локацији. У циљу изградње адекватне целокупне инфраструктуре, неопходно је утврдити све најважније туристичке локације (природне, културно-историјске, ловни, риболовни, итд.) или потенцијалне туристичке објекте (транзитни туризам), затим изанализирати и утврдити постојеће стање инфраструктуре на основу ког се може даље приступити планирању реконструкције или изградњи нове.

Изградити јединствену туристичку понуду Лајковца

Као што је претходно наведено, Скупштина Општине Лајковац је оформила Туристичку организацију Лајковца као јавну и одговорну установу за развој туризма. Међутим, у развоју јединствене туристичке понуде треба да учествују сви представници релеватних институција и организације који су директно везани за развој туризма у општини. Туристичка понуда Лајковца ће се изградити у што краћем року, а њену промоцију ће вршити Туристичка организација Лајковца. Али треба напоменути да у наредном периоду ће се изградити Стратешки план развоја туризма Лајковца који ће обухватити дугорочно планирање развоја, па сходно томе ће се и туристичка понуда ажурирати у одређеним временским интервалима у односу на новоизграђење и развијене туристичке понуде.

Успоставити програм едукације и обуке кадрова за рад у туризму

Са тенденцијом развоја туризма, неопходно је и изградити људске капацитете који представљају незаобилазан фактор у одрживом развоју туризма. Према томе, додатне обуке и усавршавање у угоститељским делатностима треба да буду континуалне и добро испланиране. Претходно томе, потребно је утврдити тренутно стање људских капацитета и њихов степен стручности, па сходно томе приступити изради Програма за даље усавршавање и едукацију. Свакако треба посветити посебну пажњу виду туризма који има највећи потенцијал у општини Лајковац.

Изградити систем подршке становништву за бављење сеоским туризмом

Сеоски или етно туризам заузима све већу улогу у развоју туризма у Србији, па сходно томе му треба посветити пуну пажњу и уложити додатне напоре за његов развој. Овај вид туризма отвара нова радна места, односно обезбеђује руралном и сеоском становништву посебан вид прихода. Поред пружања угоститељских услуга у сеоским или етно кућама треба имати на уму и могућност продаје локалних сувенирских производа, укључујући и производе који се праве од лековитог биља и воћа. Поред подстицаја које пружа ресорно Министарство, локална самоуправа треба да изгради посебне механизме за пружање подршке локалном становништву које се опредељује за овај вид привреде.

10.3.3 Мала и средња предузећа

Унапредити предузетничку инфраструктуру

За развој предузетничког бизниса неопходно је обезбедити одређену инфраструктуру, у смислу локације и пропратне инфраструктуре где би потенцијални предузетници имали предуслов за развијање малих бизниса. Сходно томе, изграђена је индустријска зона, међутим, пратећа инфраструктура која је потребна за одржив развој МСП није изграђена у довољној мери. Из тог разлога, будуће активности ће бити усмерене на континуално унапређење комплетне инфраструктуре (рампе, интерне саобраћајнице и др.). Након тога треба приступи развоју одређених кластера, односно повезивање предузетника појединачних привредних делатности у циљу увећања своје конкурентности и предности, како би превазишле своју конкуренцију. За сваки кластер неопходно је израдити план активности, специфичан за појединачан кластер како би се достигао жељени развој. Овим циљем првенствено ће се пружити помоћ постојећим и новим предузетницима у обукама из предузетништва, пружиће се подршка кроз развијање модела финансијске помоћи у сарадњи са пословним банкама за инвеститоре који отварају нова радна места, пружање помоћи приликом прикупљања неопходне документације за конкурисање код републичких и других финансијских фондова

Обезбедити подршку приватно – јавног партнерства

Овај циљ ће се оствари кроз формирање Бизнис – инфо центра и оснивање бизнис инкубатора. Бизнис инфо центар ће пружити подршку постојећим и новим предузетницима кроз правовремено обавештавање о свим подацима који могу бити значајни за њихово пословање. Кроз константну сарадњу са локалном канцеларијом за економски развој, активно промовисати јавно-приватно партнерство. Такође треба развијати образовни програм за предузетнике о важности увођења стандарда квалитета. Поред тога неопходно је и оснивање Бизнис инкубатора који за циљ има стварање инфраструктуре за ефикасан развој иновација и напредних технологија, подршка развоју иновативних МСП, унапређење истраживању и развоју, повезивању предузећа са научним институцијама, повећање конкурентности предузећа и промовисање иновација и знања, и др.

Обезбедити подршку развоју предузетништва и малих и средњих предузећа

Овај циљ има за сврху да обезбеди подршку постојећим предузетницима, организујући нове обуке које би им омогућиле да лакше налазе подстицајна средства за свој посао, како би повећали квалитет својих услуга и стекли неопходна менаџерска знања. Прво треба снимити постојеће стање, утврдити потребе предузетника, а онда израдити општи образовни програм. Након тога организовати неколико семинара и радионица, те обезбедити константну помоћ од стране Канцеларије за локални економски развој. Такође треба извршити едукацију у изради бизнис планова у циљу што квалитетније и потпуније обраде пословних идеја и боље пролазности код фондова и банака.

Обезбедити подршку развоју породичних послова и омладинском предузетништву

Општина Лајковац жели да уложи додатне напоре у промоцији предузетничког духа у младој популацији. Овај циљ се фокусира на младе укључене у формално образовање, где би промоција предузетништва имала ефекта дугорочно на младе у Лајковцу. Међутим, активности предвиђени овим циљем ће бити усмерене на циљну групу младих који се опредељују за samozapošljavanje, млади предузетници и млади ангажовани у породичном бизнису. Овакве активности подстичу предузетништво код младих усмерених у том правцу, али пре свега подижу

компетенције за бављење предузетничким послом, самозапошљавање или у оквиру породичних предузећа и радњи.

10.3.4 Специфичности општине Лајковац

Формирати координационо тело за имплементацију Инвестиционог пројекта развоја социо-економског развоја статуса општине Лајковац

Координационо тело мора бити састављено од представника општинске управе, предузећа ЕПС-а и других привредних субјеката. Иницијатива за формирање координационог тела биће покренута од стране Општинске Управе Лајковца. За рад овог тела неопходно је направити Правилник о раду и јасно прецизирати обавезе тела. Координационо тело ће сваке године достављати извештај Председнику Општине о реализацији под-пројеката и плану за наредну годину.

Урадити ревизију Инвестиционог пројекта развоја социо-економског развоја статуса општине Лајковац

Инвестиционим пројектом планирани су пројекти у најдужем трајању до 2016. године. Обзиром да је већина пројеката краткорочног карактера (реализација траје 1 годину) неопходно је урадити пресек стања спроведених пројеката и анализу да ли они пројекти који нису реализовани још увек имају исти степен актуелности.

11. ПЛАН АКТИВНОСТИ

Област: Саобраћајна инфраструктура

Стратешки циљ: Квалитетно и квантитетно унапредити саобраћајну инфраструктуру

Специфични циљеви:

- Унапредити и изградити урбанистичко планску документацију за развој саобраћајне инфраструктуре у односу на целокупан локални развој;
- Изместити локалне и регионалне путеве у складу са динамиком измештања насеља као последица развоја површинских копова и индустријско-енергетског комплекса и изградње аутопута Београд – Јужни Јадран;
- Изградити пратећу саобраћајну инфраструктуру.

Табела 1: Специфичан циљ - **Унапредити и изградити урбанистичко планску документацију за развој саобраћајне инфраструктуре у односу на целокупан локални развој**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Извршити анализу тенденција целокупног развоја општине Лајковац ⁵	ОУ Лајковца, Дирекција за изградњу	2016 (6 месеци)	Нису потребна финансијска средства		Израђена анализа и пресек стања развојних праваца
1. Ревидовати постојећу и израдити нову планску документацију за развој саобраћајне инфраструктуре	ОУ Лајковца, Дирекција за изградњу	2016 - 2017 (12 месеца)	1.500.000 - 3.000.000	Буџет Лајковца	Планска документација усвојена

Табела 2: Специфични циљ - **Изместити локалне и регионалне путеве у складу са динамиком измештања насеља као последица развоја површинских копова и индустријско-енергетског комплекса и изградње аутопута Београд – Јужни Јадран**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Израдити пројекатну документацију ⁶ за измештање путева	ОУ Лајковца Дирекција за изградњу	2017 (6 месеци)	Потребна финансијска средства зависе од одређеног обима посла	Буџет Лајковца	Израђени Пројекати
2. Реализовати пројекте	ОУ Лајковца Дирекција за изградњу	Континуално (До 2020)	Финансијска средства ће бити утврђена у пројектној документацији	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Измештени путеви

⁵ Ово се односи на проширење површинских копова, изградњу аутопута, измештање насеља, и др.

⁶ Ово се ради након усвајања планских докумената који ће дати генерално решење локације измештања у односу на будући развој општине

Табел 3: Специфични циљ - Изградити пратећу саобраћајну инфраструктуру

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Извршити анализу постојеће и потребе за новом пратећом саобраћајном инфраструктуром ⁷	ОУ Лајковца Дирекција за изградњу	2016 - 2017 ⁸ (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Усвојен документ са анализом задацима и
2. Израдити пројектну (техничку) документацију за изградњу пратеће саобраћајне инфраструктуре	ОУ Лајковца Дирекција за изградњу	2017 (12 месеци)	Финансијска средства ће бити утврђена у зависности од обима посла	Буџет Лајковца, републички буџет	Одобрена пројектна документација
3. Реализовати пројекте	Дирекција за изградњу	Континуално	Финансијска средства ће бити утврђена пројектном документацијом	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Изграђена пратећа саобраћајна инфраструктура

Област: Локална самоуправа

Стратешки циљ: Успоставити модерну и ефикасну локалну самоуправу

Специфични циљеви:

- Унапредити организациону и кадровску структуру општинске управе, јавних предузећа и установа;

⁷ Ово подразумева анализу постојећих саобраћајница и новопланираних, а анализа обухвата пешачке стазе, простор за бициклистичку стазу, простор за стајалиште јавног превоза, простор за озелењавање и др.

⁸ Обзиром да је ово пратећа саобраћајна инфраструктура, неопходно је претходно јасно утврдити које ће бити нове саобраћајнице, што ће се установити реализацијом претходних циљева

- Извршити модернизацију земљишних књига;
- Успоставити систем електронског пословања општинске управе, јавних предузећа и установа;
- Унапредити знање и вештине рада општинских службеника;
- Унапредити транспарентност рада општинске управе кроз побољшање услова за непосредно учешће грађана у процесу доношења одлука;
- Унапредити квалитет и квантитет јавно-комуналних услуга;
- Успоставити систем управљања пројектима и изградити одговарајуће пословно окружење.

Табела 1: Специфичан циљ - **Унапредити организациону и кадровску структуру општинске управе, јавних предузећа и установа**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Извршити анализу постојећих кадрова у односу на реалне потребе и тенденције развоја Лајковца	ОУ Лајковца	2016 (6 месеци)	Нису потребна финансијска средства		Израђена анализа
2. Изградити Предлог нове систематизације радних места	ОУ Лајковца	2016 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Израђен предлог
3. Усвојити нову Систематизацију радних места и покренути процес реорганизације	ОУ Лајковца	2016 (1 месец / у континуитету)	Финансијска средства ⁹ је могуће одредити након утврђивања броја нових радних места	Буџет Лајковца	Успостављена нова организациона структура

⁹ Под финансијским средствима се подразумева средства потребна за оглашавање позиција нових радних места (цена коштања огласа)

Табела 2: Специфичан циљ – Успоставити систем електронског пословања општинске управе, јавних предузећа и установа

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Развити мрежну инфраструктуру тј. локалне рачунарске мреже (интранет) унутар организације управе	ОУ Лајковца у сарадњи са стручном организацијом	2016 (6 месеци)	1.200.000 – 1.800.000	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Уведен интранет, односно повезани сви органи управе и јавна предузећа
2. Обезбедити доступност интернету свим заинтересованим грађанима ¹⁰	ОУ Лајковца	2016 – 2017 (набавка рачунара и обезбеђивање простиора) Континуитет (обезбеђивање интернета)	250.000 – 300.000 (набавка рачунара)	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Интернет доступан грађанима
3. Стручно оспособити раднике општинске управе и других јавних институција за коришћење електронског пословања	ОУ Лајковца у сарадњи са стручном организацијом	2016 (3 месеца)	600.000 – 800.000	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Радници општинске управе оспособљени за коришћење новог пословног система
4. Обезбедити инструкције / едукацију грађана за	ОУ Лајковца у сарадњи са стручном организацијом	2017	500.000 – 600.000	Буџет Лајковца, републички буџет,	Заинтересовани грађани обучени за коришћење

¹⁰ Под овим се подразумева да општина обезбеди простор где би било инсталирано пар рачунара са доступним интернетом. Да би неки грађанин приступио информационом систему, односно одговарајућим услужним презентацијама, мора да буде конектован на интернет.

електронско коришћење новог система				међународни фондови	система
-------------------------------------	--	--	--	---------------------	---------

Табела 4: Специфичан циљ – Унапредити знање и вештине рада општинских службеника

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Израдити и усвојити Програм за стручно усавршавање и оспособљавање општинских службеника	ОУ Лајковца, Канцеларија за ЛЕР	2016 месеца) (3	Нису потребна финансијска средства	Буџет Лајковца	Усвојен Програм
2. Реализовати Програм за стручно усавршавање и оспособљавање општинских службеника	ОУ Лајковца, Канцеларија за ЛЕР	Континуално	Потребна финансијска средства зависе од обима и врсте тренинга и едукација и биће утврђена Програмом	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Реализован Програм

Табела 5: Специфичан циљ – Унапредити транспарентност рада општинске управе кроз побољшање услова за непосредно учешће грађана у процесу доношења одлука

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Израдити Информатор о могућностима учешћа грађана	ОУ Лајковца	2016 месеца) (2	240.000	Буџет Лајковца	Израђен информатор

у доношењу одлука					
2.Направити план дистрибуције и представљања Информатора по месним заједницама или другим погодним местима	ОУ Лајковца у сарадњи са активним локалним НВО	2016 месеца) (2	Нису потребна финансијска средства		Израђен план
3.Реализовати план дистрибуције и представљања Информатора	ОУ Лајковца у сарадњи са активним локалним НВО	2016 - 2017	600.000	Буџет Лајковца	Реализован план
4.Редовно достављати информације о д важности локалним медијима и активним НВО	ОУ Лајковца	Континуално	Нису потребна финансијска средства		Информације благовремено прослеђене медијима и НВО

Табела 6: Специфичан циљ – Унапредити квалитет и квантитет јавно-комуналних услуга

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Извршити ревизију постојећих планова и аката о проширењу комуналних услуга у приградским насељима и селима	ОУ Лајковца	2016 месец) (1	Нису потребна финансијска средства		Извршена ревизија.
2 Реализовати ревидиране	ОУ Лајковца у сарадњи	2016 - 2017	Буџет ће бити познат по	Буџет Лајковца	Реализован план

планове	са ЈКП.		извршеној ревизији.		
---------	---------	--	---------------------	--	--

Област: Привреда - Пољопривреда

Стратешки циљ: Достићи одржив економски развој

Специфични циљеви:

- Извршити ревизију Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја општине Лајковац за период 2010. – 2015. година;
- Формирати тело за планирање и праћење реализације Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца;
- Унапредити систем локалног финансирања пољопривреде и успоставити оквире за повлачење средстава из других фондова.

Табела 1: Специфични циљ – **Извршити ревизију Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја општине Лајковац за период 2010. – 2015. Година**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Донети Одлуку ревизији Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја 2010. – 2015. година	ОУ Лајковца	2016 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Донета Одлука
2. Формирати радну групу за ревизију Стратегије	ОУ Лајковца	2016 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Формирана радна група
3. Ангажовати стручну организацију или консултанта	ОУ Лајковац	2016 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Ангажована стручна организација
4.Извршити ревизију постојеће	Радна група, стручна организација	2017 (6 месеци)	1.500.000 - 2.000.000	Буџет општине Лајковац	Израђен предлог Стратегије

Стратегије и изградити предлог Стратегије за наредни период					
5.Усвојити нову Стратегију развоја пољопривреде и руралног развоја	СО Лајковац	2017 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Усвојена Стратегија

Табела 2: Специфичан циљ – **Формирати тело за планирање и праћење реализације Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Донети Одлуку о формирању радног тела / Савета за планирање и праћење реализације Стратегије	ОУ Лајковца	2017 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Донета Одлука
2. Формирати радно тело / Савет ¹¹	ОУ Лајковца	2017 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Формирано тело / радна група
3.Изградити опис посла и обавеза радног тела / Савета	ОУ лајковац, радно тело / Савет	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Обавезе и одговорности тела утврђени
4.Започети реализацију и праћење имплементације Стратегије	Тело / радна група за планирање и праћење	Континуално	Нису потребна финансијска средства		Извештаји о степену реализације Стратегије

¹¹ Представници радне групе који учествују у ревизији постојеће Стратегије би требало да буду укључени и у мониторинг и планирање нове Стратегије;

развоја пољопривреде и руралног развоја	реализације Стратегије				
---	------------------------	--	--	--	--

Табела 3: Специфичан циљ – Унапредити систем локалног финансирања пољопривреде и успоставити оквире за повлачење средстава из других фондова

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Извршити селекцију и приоритизацију мера и активности из Стратегије ¹²	ОУ Лајковца, Одељење за привреду и имовинско-правне послове	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Извршена приоритизација
2. Извршити ревизију (допуну) Програма ¹³ и приоритетне активности из Стратегије уврстити у Програм за 2017	ОУ Лајковца, Одељење за привреду и имовинско-правне послове	2017 ¹⁴ (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Програм за 2016 допуњен активностима из Стратегије
3.Утврдити квалификације и израдити опис посла за особу / е која ће бити одговорна за редовно праћење фондова, писање пројеката и аплицирање	ОУ Лајковац	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Утврђен опис посла и квалификације
4.Утврдити	ОУ	2017 (1	Нису		Утврђена

¹² Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја Лајковца

¹³ Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

¹⁴ Уколико се ради Програм за 2016

најадекватнију организациону структуру ¹⁵ за особу / е која ће бити одговорна за редовно праћење фондова, писање пројеката и аплицирање	Лајковац	месец)	потребна финансијска средства		организациона структура
5.Рад на потраживању и повлачењу финансијских средстава из других фондова	ОУ Лајковац	Континуално	Финансијска средства ће бити утврђена након дефинисања обима посла		Извештај о раду

Област: Привреда - Туризам

Стратешки циљ: Достићи одржив економски развој

Специфични циљеви:

- Израдити стратешки план развоја туризма у Лајковцу;
- Реконструисати постојећу и изградити нову туристичку инфраструктуру;
- Израдити јединствену туристичку понуду Лајковца;
- Успоставити програм едукације и обуке кадрова за рад у туризму;
- Изградити систем подршке становништву за бављење сеоским туризмом.

Табела 1: Специфични циљ - **Израдити стратешки план развоја туризма у Лајковцу**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Донети Одлуку	СО	2016 (1	Нису		Донета

¹⁵ Ово може да буде Канцеларија за економски развој, Канцеларија за управљање пројектима, а може да се формира и нова Канцеларија за пољопривредни развој

о изради Стратеког плана развоја туризма у Лајковцу	Лајковца	месец)	потребна финансијска средства		Одлука
2. Формирати радну групу за израду Стратеког плана	ОУ Лајковца	2016 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Формирана радна група
3.Израдити Стратешки план	Радна група за израду Стратешког плана	2016 - 2017 (10 месеци)	2.000.000 – 2.500.000	Буџет општине Лајковац	Предлог Стратешког плана
4.Усвојити Стратешки план	СО Лајковац	2017	Нису потребна финансијска средства		Усвојен Стратешки план

Табела 2: Специфични циљ - Реконструисати постојећу и изградити нову туристичку инфраструктура

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Извршити анализу постојеће инфраструктуре свих туристичких локација	ОУ Лајковац, Дирекција за изградњу, Туристичка организација	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Извештај о анализи
2. Припремити пројекте реконструкције и изградње инфраструктуре ¹⁶	Дирекција за изградњу у сарадњи са одабраном стручном кућом	2017 - 2018 (12 месец)	Потребна финансијска средства ће бити утврђена у Извештају	Буџет Лајковца, републички буџет	Одобрени пројекти
3.Реконструисати стару и изградити нову	Дирекција за изградњу у сарадњи са	Континуално	Потребна финансијска средства ће	Буџет Лајковца, републички	Изграђена нова инфраструктура

¹⁶ Ово се односи на пројекте не само саобраћајне инфраструктуре већ и на реконструкцији постојећих објеката или изградњу нових

инфраструктуру на основу пројектне документације	одабраним извођачем		бити утврђена у пројектној документацији	буџет	
--	---------------------	--	--	-------	--

Табела 3: Специфични циљ **Израдити јединствену туристичку понуду Лајковца**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Израдити туристичку понуду постојећих ¹⁷ локација и понуда	ОУ Лајковац, Туристичка организација	2016 (3 месеца)	1.200.000	Буџет Лајковца	Израђена туристичка понуда
2. Маркетиншка промоција ¹⁸ туристичке понуде	Туристичка организација	Континуално	1.800.000 – 2.000.000 ¹⁹	Буџет Лајковца	Обављена промоција туристичке понуде
3.Ажурирати и допунити ²⁰ туристичку понуду	Туристичка организација	Континуално	Потребна финансијска средства ће бити утврђена накнадно	Буџет Лајковца	Туристичка понуда допуњена

Табела 4: Специфични циљ **Успоставити програм едукације и обуке кадрова за рад у туризму**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност	Извор финансирања	Индикатори
----------------	--------------------	---------------	----------------------------	-------------------	------------

¹⁷ Ово подразумева постојећи смештај, ресторане, рекреативне објекте, туристичке атрактивности, саобраћајна веза, итд.

¹⁸ Постављање на сајт туристичке организације, превози на енглески, штампање промо материјала, итд.

¹⁹ Вредност се односи на годишњи ниво

²⁰ Ажурирање и допуна туристичке понуде зависе од закључака и препорука из Стратеког плана и активности на изградњи и реконструкцији туристичке инфраструктуре

			(РСД)		
1.Извршити анализу постојећих људских капацитета у туризму и потреба за усавршавањем	ОУ Лајковац, Туристичка организација, стручна организација за ове послове	2016 (6 месеци)	2.000.000 – 2.200.000	Буџет Лајковца	Извештај о анализи и закључци
2.Развити програм усавршавања и обуке	Туристичка организација у сарадњи са стручном организацијом	2017 (6 месеци)	1.500.000 – 1.800.000	Буџет Лајковца	Развијен Програм
3.Спровести Програм усавршавања и обуке	Стручна организација /е	Континуално	Потребна финансијска средства ће бити утврђена Програмом	Буџет Лајковца, Републички буџет, међународни фондови	Обучени туристички радници

Табела 5: Специфични циљ - Изградити систем подршке становништву за бављење сеоским туризмом

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Извршити анализу свих постојећих објеката сеоског туризма, као и услужних и продајних делатности везаних за етно-туризам	ОУ Лајковац, Туристичка организација	2016 (6 месеци)	Нису потребна финансијска средства		Идентификовани сви постојећи објекти и утврђено њихово стање
2. Изградити оквирни Програм подстицајних мера становништву за бављење	ОУ Лајковац, Туристичка организација	2016 - 2017 (6 месеци)	Нису потребна финансијска средства		Развијен Програм

сеоским туризмом					
3.Инкорпорирати мере Програма у општински буџет	ОУ Лајковац	2017	Нису потребна финансијска средства		Подстицајне мере инкорпориране у општински буџет
4.Иницирати сеоска удружења која окупљају домаћинства опредељена за сеоски туризам	ОУ Лајковац, Туристичка организација	2017	Нису потребна финансијска средства		Сеоска удружења формирана
5.Извршити откуп и ревитализацију старих сеоских кућа ²¹	ОУ Лајковац	2017 - 2018	Финансијска средства ће бити накнадно утврђена	Буџет лајковца	Откупљена стара сеоска домаћинства

Област: Привреда – Мала и средња предузећа

Стратешки циљ: Достићи одржив економски развој

Специфични циљеви:

- Унапредити предузетничку инфраструктуру;
- Обезбедити подршку приватно – јавног партнерства;
- Обезбедити подршку развоју предузетништва и малих и средњих предузећа;
- Обезбедити подршку развоју породичних послова и омладинском предузетништву.

Табела 1: Специфични циљ - Унапредити предузетничку инфраструктуру

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена	Извор финансирања	Индикатори
----------------	--------------------	---------------	-------------------	-------------------	------------

²¹ Откупљена сеоска домаћинства се могу дати у закуп онима који су показали иницијативу за бављењем сеоским туризмом

			вредност (РСД)		
1.Израда пројектне документације за комуналну и саобраћајну инфраструктуру у индустријској зони	ОУ Лајковац, Дирекција за изградњу	2016 (6 месеци)	Потребна финансијска средства зависе од обима посла	Буџет Лајковца, републички буџет	Израђени пројекти
2. Изградити инфраструктуру у индустријској зони	ОУ Лајковац, Дирекција за изградњу, изабран извођач	2017 - 2018	Потребна финансијска средства ће бити утврђена пројектном документацијом	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Изграђена инфраструктура
3.Покренути иницијативу за изградњу кластера	ОУ Лајковац, Канцеларија за локални економски развој (КЛЕР)	2016 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Иницијатива усвојена
4.Израда програма о кластерском удруживању	КЛЕР уз подршку стручне организације	2016 (5 месеци)	1.200.000 – 1.800.000	Буџет Лајковца, републички буџет	Израђен програм
5.Истраживање кроз квантитативну анализу могућих кластера у Лајковцу и региону	КЛЕР уз подршку стручне организације ²²	2016 – 2017 (2 месеца)	1.000.000 – 1.200.000	Буџет лајковца, Републички буџет	Извештај о истраживању
6.Организација семинара и радионица са привредницима о кластерима	КЛЕР, Регионална привредна комора Ваљево, стручна организација	2017 - 2018	Финансијска средства ће бити утврђена Програмом	Буџет лајковца, Републички буџет, Међународни фондови	Евалуациони извештаји са семинара и радионица
7.Константна помоћ заинтересованима код отварања	КЛЕР	Континуално	Нису потребна финансијска средства		Пружена саветодавна помоћ

²² Овде треба укључити и Регионалну привредну комору Ваљево

кластера					
----------	--	--	--	--	--

Табела 2а: Специфични циљ - Обезбедити подршку приватно – јавног партнерства

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Покренути иницијативу за формирање Бизнис-инфо центра ²³	ОУ Лајковац, КЛЕР	2016 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Усвојена иницијатива
2. Набавити сервер (рачунар) и обезбедити простор ²⁴	ОУ Лајковац, КЛЕР	2016 (3 месеца)	800.000 – 1.000.000	Буџет Лајковца	Набављена опрема
3.Информисати привреднике о могућностима коришћења инфо-центра	КЛЕР	2016 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Привредници информисани
4.Промовисати бизнис-инфо центар	КЛЕР уз подршку стручне организације	2016 - 2017 (3 месеца)	Потребна финансијска средства накнадно утврдити ²⁵	Буџет Лајковца, републички буџет	Извршена промоција
5. Позвати и извршити селекцију свих заинтересованих за едукацију о стандардима и квалитету	КЛЕР	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Извештај о заинтересованим
6.Организовати семинаре – упознавање са	КЛЕР, Регионална привредна	2017	Финансијска средства ће бити	Буџет лајковца, Републички	Евалуациони извештаји са семинара

²³ Сврха бизнис-инфо центра је стварање базе података, размена контакта, размена искуства, новине које доприносе модернијем, рационалнијем и успешнијем пословању, и др.

²⁴ Бизнис-инфо центра може бити у згради општине, али исто тако и у просторијама Бизнис-инкубатора

²⁵ Ово зависи од начина промоције: интернет, штампани материјали, јавна трибина, и др.

процедуром увођења квалитета сертификациј	и комора Ваљево, стручна организација		накнадно утврђена ²⁶	буџет, Међународни фондови	
--	---	--	------------------------------------	----------------------------------	--

Табела 26: Специфични циљ - **Обезбедити подршку приватно – јавног партнерства**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Иницирати формирање бизнис – инкубатора	ОУ Лајковац, КЛЕР	2017 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Усвојена иницијатива
2. Одредити простор за бизнис инкубатор центар	ОУ Лајковац, КЛЕР	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Обезбеђен простор
3. Опремити простор	ОУ Лајковац, КЛЕР	2017 (6 месеци)	1.000.000 – 1.500.000	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Простор опремљен
4. Организовати обуку за запослене	КЛЕР уз подршку стручне организације	2018 (3 месеца)	1.000.000 – 1.200.000	Буџет Лајковца, републички буџет	Запослени едуковани
5. Извршити промоцију бизнис-инкубатора	КЛЕР уз подршку стручне организације	2018 (2 месеца)	500.000 – 1.000.000	Буџет лајковца, Републички буџет	Извршена промоција

Табела 3: Специфични циљ - **Обезбедити подршку развоју предузетништва и малих и средњих предузећа**

Активност/Мера	Носилац	Временски	Буџет -	Извор	Индикатори
----------------	---------	-----------	---------	-------	------------

²⁶ Зависи од броја учесника и броја семинара

	активности	рок	процењена вредност (РСД)	финансирања	
1. Идентификовати циљне групе	ОУ Лајковац, КЛЕР	2017 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Циљне групе идентификоване
2. Створити концепт едукативног програма	КЛЕР	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Израђен оквирни концепт програма едукације
3. Одредити потенцијалне предаваче	КЛЕР у сарадњи са другим институцијама и стручним кућама	2017 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Одређени предавачи
4. Организовати едукативни програм	КЛЕР уз подршку стручне организације	2017 - 2018	Потребна финансијска средства зависе од обима програма едукације	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Обављена обука

Табела 4: Специфични циљ - **Обезбедити подршку развоју породичних послова и омладинском предузетништву**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Промовисати предузетнички дух у формалном средњем образовању – организовање рада виртуелног предузећа	ОУ Лајковац, КЛЕР, наставни кадар у средњим школама, стручна организација	2016 - 2017	Финансијска средства ће бити утврђена након дефинисања концепта промоције	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Пројекат промоције у средњим школама реализован
2. Промовисање модела рада	ОУ Лајковац, КЛЕР, НВО	2016 - 2017	Финансијска средства ће	Буџет Лајковца,	Пројекат у сарадњи са

кроз друштвено одговоран начин рада – учешће младих у пројектима које реализују НВО			бити утврђена након дефинисања концепта пројекта	републички буџет, међународни фондови	младима реализован
3.Обезбедити обуку за младе потенцијалне предузетнике о Бизнис плановима, кредитирању, и др.	КЛЕР у сарадњи са стручном организацијом	2017 - 2018	Финансијска средства ће бити утврђена након дефинисања обима обуке	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Извршена обука
4.Обезбедити обуку за развој постојећих привредних друштва и радњи које воде млади ²⁷	КЛЕР у сарадњи са стручном организацијом	2017 - 2018	Финансијска средства ће бити утврђена након дефинисања обима обуке	Буџет Лајковца, републички буџет, међународни фондови	Извршена обука
5.Организовати састанке и саветовање младих предузетника на тему различитих програма подршке који су на располагању ²⁸	КЛЕР, Бизнис инфо центар	Континуално	Нису потребна финансијска средства		Састанци организовани

Област: Специфичност општине – Инвестициони пројекат

Специфични циљеви:

- Формирати координационо тело за имплементацију Инвестиционог пројекта развоја социо-економског развоја статуса општине Лајковац;
- Урадити ревизију Инвестиционог пројекта развоја социо-економског развоја статуса општине Лајковац.

²⁷ Обуке о финансијама, производни процеси, маркетинг, планирање, електронско пословање

²⁸ Правовремено информисање о доступним грантовима, субвенцијама и др.

Табела 1: Специфични циљ: **Формирати координационо тело за имплементацију Инвестиционог пројекта развоја социо-економског развоја статуса општине Лајковац**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1.Иницирати формирање Координационог тела	СО Лајковац, ОУ Лајковац	2016 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Иницијатива усвојена
2. Формирати Координационо тело	ОУ Лајковац, ЕПС	2016 (3 месеца)	Нису потребна финансијска средства		Формирано Координационо тело
3. Израдити опис посла и правилнике за рад Координационог тела	Координационо тело	2016 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Усвојен опис посла и правилник о раду
4.Рад Координационог тела	Координационо тело	Континуално	Нису потребна финансијска средства		Достављен Извештај о реализацији Инвестиционог пројекта

Табела 2: Специфични циљ: **Урадити ревизију Инвестиционог пројекта развоја социо-економског развоја статуса општине Лајковац**

Активност/Мера	Носилац активности	Временски рок	Буџет - процењена вредност (РСД)	Извор финансирања	Индикатори
1. Донети Одлуку о ревизији Инвестиционог пројекта	ОУ Лајковац	2017 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Донешена одлука
2. Приступити ревизији	ОУ Лајковац,	2017 (6 месеца)	Нису потребна		Урађена ревизија

	ЕПС		финансијска средства		
3. Усвојити нов предлог Инвестиционог пројекта	ОУ Лајковац	2017 (1 месец)	Нису потребна финансијска средства		Усвојен нов предлог Инвестиционог пројекта
4.Имплементирати ревидован Инвестициони пројекат	ОУ Лајковац, ЕПС	Континуално	Потребна финансијска средства биће утврђена новим предлогом	ЕПС, Биџет Лајковца	Имплементиран Инвестициони пројекат

12. ИНСТРУМЕНТИ ЗА МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈУ

Доношењем Стратегије локалног одрживог развоја 2015 - 2025, општина Лајковац се обавезује да на одговарајући начин прати имплементацију ове стратегије и акционог плана за период 2015 – 2020. У те сврхе општина Лајковац ће: **формирати Савет за одрживи развој Лајковца**. Савет за одрживи развој ће бити формиран одмах по усвајању Стратегије одрживог развоја Лајковца са задатком да

- Осигура политичку подршку процесу имплементације Стратегије;
- Осигура да мере и активности предвиђене Стратегијом и одговарајућим акционим плановима постану део буџета општине и на тај начин обезбеди део ресурса за имплементацију;
- Осигура даље спровођење партиципативног приступа, учешће грађана и медијску промоцију имплементације Стратегије
- Усваја једногодишњи или двогодишњи извештај о имплементацији стратегије и предлаже мере и активности за унапређење процеса имплементације;
- Иницира доношење акционих планова за имплементацију Стратегије;

Савет за одрживи развој Лајковца ће радити у блиској сарадњи са свим локалним канцеларијама од важности за имплементацију Стратегије (нпр. КЛЕР), као и другим институцијама и установама која имају надлежност спровођења одређених активности нпр. Дирекција за изградњу).